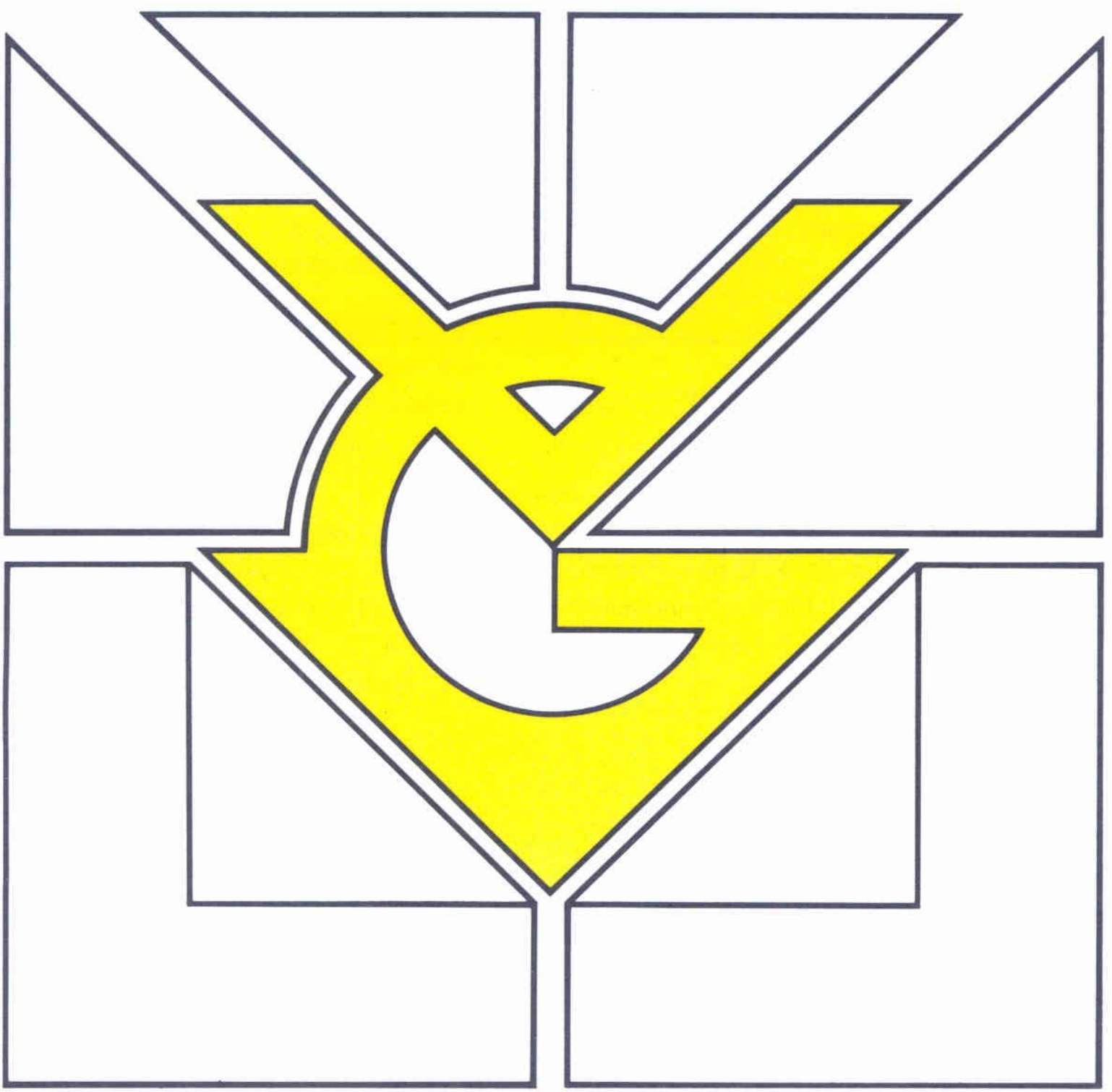
België - Belgique
P.B.-P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

65ste jaargang Okt – Nov – Dec 2010 Nr. 4

AFGIFTEKANTOOR: 2000 ANTWERPEN 1

Inhoud

VOORWOORD **3**
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE **4**
- KOGELTREKKERS 4

BALANS **5**
FORUM **7**
- HOOPVOLLE PERSPECTIEVEN M.B.T. DE INTERNERING IN BELGIË? 7
- COMMUNAUTARISERING VAN DE GEZONDHEIDSZORG IS NOODZAKELIJK VOOR EEN GOED GEZONDHEIDSBELEID 11
- BORSTKANKERSCREENING À LA FRANÇAISE: GENEESKUNDE KAN DE GEZONDHEID SCHADEN 15

KORTE BERICHTEN **16**
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING **21**
VGV-MEDEDELINGEN **24**
- BRIEF AAN PREFORMATEUR DI RUPO – 08/08/2010 24
- Persbericht SVH en VGV: ECHTE GEZONDHEIDSZORG: DAT IS TOCH PERSOONSGEBONDEN? – 13/08/2010 24
- Persbericht SVH en VGV: INVESTEREN IN EERSTELIJNSZORG IS DRINGENDE NOODZAAK – 01/09/10 25

OVV-MEDEDELINGEN **26**
- PERSBERICHT: NU GEEN EXTRA € VOOR WANBESTUUR EN DELOYAUTEIT IN BRUSSEL (11/08/2010) 26
- TAALGEDRAGSCODE VAN DE VLAAMSE ACADEMICUS (28/08/2010) 26
- PERSMEDEDELING AK-VSZ: TUSSENTIJDSE EVALUATIE VAN DE PREFORMATIE (13/09/2010) 27

VGV-CULTUUR **28**
- TENTOONSTELLINGEN 28
- VGV BEZOEKT 30
- 31 STE NIEUWJAARSCONCERT VAN HET ANTWERPS KULTUREEL OVERLEG (AKO) 30
- AANBEVOLEN DOOR VGV 30
- MUZIKALE EVENEMENTEN 31
- UIT DE DISCOTHEEK 32
- POËZIEHOEKJE 33
- DE KLOKKENROOF IN DE TWEEDE WERELDOORLOG (3) 35
- BOEKBESPREKINGEN 37

PERSONALIA **44**
- IN MEMORIAM DOKTER PAUL VANDERBEKE 44
- IN MEMORIAM PROFESSOR DOKTER HUGO KESTELOOT 44
- IN MEMORIAM PROFESSOR DOKTER KAREL SEGHERS 44

BRIEFWISSELING **45**
DWARSKIJKER **46**
- RELIGIE 46

HOMO LUDENS **47**

VVMV-Berichten: KATERN ingevoegd.

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris: Dr. Bart Garmyn
Penningmeester: Dr. G. Debruyne
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Prof. Dr. A. Baert, Dr. G. Celen, Dr. L. Ide, Dr. P. H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette*, Dr. D. Van de Voorde, Dr. J. Van Meirhaeghe*, Dr. H. Verbrugge

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. Rik Casteels, K.U.Leuven
Dr. E. De Bleeker, oud-voorzitter VVMV
Prof. Dr. L. Denis, directeur Oncologisch Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, U.Antwerpen
Dr. C. Geens, voorzitter Alumni geneeskunde K.U.Leuven
Prof. Dr. Jan Peers, K.U.Leuven
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector U.Gent
Prof. Dr. Philippe Vandekerckhove, gedelegeerd bestuurder Rode Kruis Vlaanderen
Prof. Dr. G. Verdonk, U.Gent
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

Uitgave van het VGV

Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Dr. R. Lenaerts, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe
Verantwoordelijke uitgever:
Dr. J. Van Meirhaeghe,
Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke
Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette,
Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent
en Dr. P.H. Jongbloet
De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs
Drukkerij Jules De Winter,
Kleine Markt 13, 2000 Antwerpen,
Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84

UITGAVEN VGV

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + € 0.59,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.59,- Port

Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 1.77,- Port

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC nr. 407-3062251-47

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 – bus 14
2100 Deurne – Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 – Fax: 03/322.45.14
e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be
Het secretariaat is open alle werkdagen van 9 tot 13 uur

VOORWOORD

Deze preformatie zal de geschiedenis ingaan met twee beroemde zinnen als voetnoten: "C'est reporté" en "Je suis désolé, Elio". Zeven woorden en het vertrouwen was plotseling verdampt. Er was enkel een omfloerst mondeling herenakkoord met slechts één heldere afspraak: de blanco cheque voor Brussel. Maar een aparte financiering regelen voor één gewest zonder de hervorming van de financieringswet is onverdedigbaar. Responsabilisering betekent inkomsten en uitgaven beheersen met beloning en bestraffing. Brussel mag geen compensatie krijgen voor de oneigenlijke financiering van de onderwijs- en gezondheidskosten van de Franse Gemeenschap waardoor uiteraard minder middelen overblijven voor gewestopdrachten zoals mobiliteit. Brussel is een institutionele nachtmerrie die zelf toe is aan een interne staatshervorming. In 1989 beschouwde Martens Brussel als een bondsgebied dat paritair moet bestuurd worden door de gemeenschappen. In 1993 heeft Dehaene dit evenwicht verbroken waardoor er nu twee Brusselse parlementen bestaan met voorwaar een minister- president. Er is zelfs een gouverneur en een vicegouverneur hoewel Brussel geen provincie is. De minister van landbouw heeft het toezicht over enkele boerderijen. Sommige ministers zijn verkozen met niet meer dan 300 stemmen. In Brussel gaat het dus niet om electorale macht maar om institutionele machtshonger die vele politici, afkomstig uit alle partijen, onderhouden. Zo zijn er 41 ministers en schepenen bevoegd voor cultuur.

Nooit mag Vlaanderen Brussel loslaten omwille van zijn schijnbaar numerieke minderheid.
Er zouden nog 7 procent Vlamingen en 9 procent tweetaligen wonen in Brussel. De meerderheid van de Brusselse bevolking is echter van buitenlandse herkomst. Maar 250.000 Vlaamse pendelaars werken in Brussel aangevuld met nog eens 25.000 Vlaamse hogeschoolstudenten. Niet onbelangrijk zijn de Vlaamse instellingen voor onderwijs, cultuur en welzijn die zo'n 300.000 mensen bedienen. En de helft van de uitvoerende macht in het hoofdstedelijk gewest is in handen van de Vlaamse Gemeenschap. Bovendien worden de kosten van de wegeninfrastructuur grotendeels gedragen door Vlaanderen. Brussel kan eenvoudig niet zonder de Vlamingen die veel meer betekenen dan hun numeriek gewicht.

Nooit mag Brussel een volwaardige deelstaat worden: het moet als een Europees condominium paritair bestuurd worden door de beide deelstaten waarbij de inwoners kiezen voor één van de deelstaten. En nooit mag Brussel grenzen aan Wallonië in het zogenaamde Wallo-Brux parcours. Geen morzel grond mag worden vrijgegeven.

Béatrice Delvaux van Le Soir vreest de Vlaamse voogdij en vraagt zich af "Wat willen jullie eigenlijk in het Noorden?" Kan iemand haar voor eens en altijd uitleggen wat het onderscheid is tussen grondgebonden en persoonsgebonden materies en dat enkel de personenbelasting kan instaan voor de financiering van de deelstaten onder het motto van ieder bestiert zijn eigen huishouden?
Een hervorming van de financieringswet op basis van de personenbelasting zou leiden tot de verarming van Wallonië en Brussel. De oproep van Di Rupo dat de staatshervorming niemand armer mag maken is pure demagogie. We zullen allemaal verarmen als er 22 miljard moet bespaard worden.

Als dan de ratio niet meer helpt, dan maar een emotionele oproep van Onkelinx die respect eist en zich niet wil laten vernederen door de Vlamingen. Verantwoordelijkheidszin versus armoede en vernedering. Zolang het voor de PS synoniemen zijn is er niet meer te onderhandelen.
Merkwaardig echter is dat gedurende deze drie maanden met geen enkel woord gerept is over de sanering van de overheidsfinanciën en het wegwerken van het begrotingstekort om zo onze welvaartstaat veilig te stellen. Dan is de uitgave van 500 miljoen voor de splitsing van BHV onaanvaardbaar. Sterker nog: de frivole Daerden garandeert iedereen een netto pensioen van 1500 euro. Maar de overheid moet dit alleen ophoesten want het individueel pensioensparen wijst hij af. Aan de ambtenarenpensioenen, die dubbel zo hoog zijn, wil hij niet raken omdat er nu eenmaal meer ambtenaren in Wallonië zijn.
Laat ons toch niet vergeten dat er 1,8 miljoen gepensioneerden zijn op een totale beroepsbevolking van 5,1 miljoen.

Wie nu durft spreken over vernedering en armoede vergeet dat er nog steeds een niet transparante solidariteit bestaat tussen de gemeenschappen. Solidariteit kan behouden blijven met de mogelijkheid van ingebouwde mechanismen die de sociale ongelijkheid kunnen verminderen met grenzen zoals dat toepasselijk is bij de Duitse deelstaten (Finanzausgleich).

En het Latijnse temperament van Onkelinx gaat een versnelling hoger en zij dreigt met het "Einde van België". Dat is prietpraat van een chagrijnig kind dat haar zin niet krijgt. Dat de Franstalige pers ook eens de moed toont om haarfijn het verschil uit te leggen tussen solidariteit, responsabilisering en fiscale autonomie zoals Guy Tegenbos dat deed op een schitterende wijze in De Standaard van 24 augustus.

Tenslotte hebben de media een zeer grote verantwoordelijkheid in de beeldvorming over deze formatiegesprekken. Universitair onderzoek toonde aan dat zowel de Vlaamse als Franstalige televisiezenders weinig ruimte bieden om de andere gemeenschappen aan het woord te laten.

Maar liever geen akkoord dan bricolage, onderhandeld gedurende dagen en nachten waarbij uiteindelijk in subcomateuze toestand handtekeningen worden gezet. Dergelijke uitputtende onderhandelingsmethoden zijn mede verantwoordelijk voor het huidig politiek immobilisme met de onterechte Waalse angst om deze wet te hervormen. Het subtiele alternatief is de verrottingsstrategie, buren uit het Zuiden.

Jan Dockx
Een vriendelijke Noorderling
Voorzitter VGV

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

Dr. Jan Bouckaert

- Geboren te Gent op 17 juli 1939
- Studie geneeskunde RU Gent 1957-1964
- Opleiding algemene en pediatrische chirurgie OLV Ziekenhuis Waregem, Kinderspital Bern (Zw) en Dienst Kinderchirurgie Universitair Brugmannziekenhuis Brussel
- Na legerdienst zelfstandige praktijk; algemene en pediatrische chirurgie AZ Maria Middelares Gent
- Sinds lang interesse in de geschiedenis van de geneeskunde en na pensionering (2006) lid van de Palfijnstichting en gids in het Museum voor Geschiedenis van de Geneeskunde te Gent
- Publicaties in Tijdschrift voor Geschiedenis van de Geneeskunde

KOGELTREKKERS

Het begrip heeft meerdere betekenissen. De kogeltang (*pince tire-balle)* die in 1890 werd ontwikkeld en beschreven door prof. Samuël (Sam) Pozzi (1846-1918), de Parijse chirurg-gynecoloog, wordt algemeen toegepast in de geneeskunde. Dit instrument wordt nog gebruikt door artsen om de portio vaginalis uteri aan te haken, bijvoorbeeld bij curettage (fig.1). Het principe van deze Pozzi-tang is hetzelfde als dat van de rudimentaire kogeltang, gebruikt door de kogelgieters of –makers om loden kogels uit de matrijzen te halen (fig.2a).

1

2a

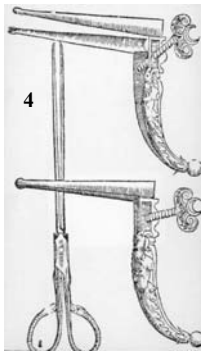
De oorspronkelijke benaming van dit medisch instrument duidt op de kogeltangen of *kogeltrekkers,* die in de 16de en 17de eeuw werden ontworpen voor de extractie van (musket-)kogels en andere projectielen, tengevolge van vuurwapengebruik. In deze woelige periode van onze geschiedenis waren het gespecialiseerde *veldchirurgijns* die de gewonden verzorgden op de slagvelden. Twee voorname *veldwondartsen* waren *Hans von Gersdorff* (werkzaam rond 1500) en *Ambroise Paré* (1510-1590). Beiden beschreven deze twee kogeltrekkers, die mogelijk ook door hen zijn ontworpen.

3

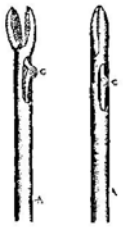
De Elzasser Hans von Gersdorff, geboren in de buurt van Straatsburg, werd *stadswondarts* en was op tal van slagvelden actief tijdens de Bourgondische oorlogen onder Karel de Stoute. Gersdorff blijft vooral bekend als auteur van het in 1517 te Straatsburg verschenen '*Feldtbuch der Wundartzney'*. Hierin wordt, naast de *gewone kogeltang (Pfeilzange),* zijn *kogelboortang* of *kogelschroeftang* (*Schraubpfeilzange*), gebruikt voor extractie van vast zittende projectielen, beschreven en afgebeeld (fig.3). Na verbreden van de schotwonde door dilateren of inciseren werd het instrument, op zicht dan wel na localisering met behulp van een peilsonde, met gespreide armen in de wonde gebracht. Het projectiel werd vervolgens met gesloten armen vastgezet, met de ingebouwde schroef aangeboord en tenslotte verwijderd. Een vergelijkbaar instrument, zij het van recentere datum, wordt in ons Museum bewaard (fig.2b).

2b

Evenals Gersdorff werkte zijn wat jongere collega Ambroise Paré zich van *barbier-chirurgijn* op tot veldarts.

4

Hij bracht het tot *hoofdchirurgijn* van vier opeenvolgende Franse koningen: Hendrik II, Frans II, Karel IX en Hendrik III. In zijn boek getiteld '*Dix livres de Chirurgie avec le magasin des Instruments nécessaires à icelle'* (Parijs 1585) beschrijft hij twee aparte types kogeltangen: een tang voorzien van een *zwanenbek (bec de cygne)* om loden kogels of fragmenten van projectielen te verwijderen (fig.4) en een andere, met wat hij een *hagedisbek* noemt, om de kogels eerst plat te knijpen en aldus makkelijker uit de wonde te verwijderen (fig.5). Kortom, drie types historische kogeltangen of kogeltrekkers werden gebruikt: de boortang (Gersdorff), de zwanenbektang (Paré) en de hagedisbektang (Paré).

5

In tegenstelling tot de traditionele veldchirurgijns verzorgden en verbonden zowel Gersdorff als Paré de oorlogswonden met in olie of eiwit gedrenkte verbanden in plaats van, wat gebruikelijk was, de wonde met een brandijzer (cauter) of met kokende olie uit te branden omdat men ervan uitging dat buskruit giftig was.

Hun zachte methode ging na hun dood verloren en het duurde tot de Eerste Wereldoorlog voor (schot)wonden zorgvuldig gereinigd, gedeeltelijk of volledig gehecht en continu gereinigd werden met antiseptische vloeistoffen, zoals de weke hypochloriet oplossing. Deze Carrel-Dakin oplossing werd geïntroduceerd door de Frans-Amerikaanse geneesheer en latere Nobelprijswinnaar Alexis Carrel (1873-1944) en de Britse chemicus Sir Henry Drysdale Dakin (1880-1952). Onder impuls van onze landgenoot prof. Antoine Depage (1862-1925), chirurg en hoofd van het oorlogsziekenhuis '*l'Océan*' te De Panne, waar koningin Elisabeth van België hem steunde (en assisteerde bij operaties?), werd deze methode in alle fronthospitalen ingevoerd, zodat het dramatisch hoge sterftecijfer van de geallieerde soldaten op significante wijze kon worden gedrukt.

ILLUSTRATIES

Fig.1 Kogeltang van Pozzi
Fig.2a Rudimentaire kogeltang met loden kogels (Gents Museum voor Geschiedenis van de Geneeskunde)
Fig.2b Modificatie van de Gersdorfftang (Gents Museum voor Geschiedenis van de Geneeskunde)
Fig.3 Kogeltang van Gersdorff
Fig.4 Zwanenbektang van Paré
Fig.5 Hagedisbektang van Paré

BALANS

Verengelsing hoger onderwijs

Op 8 juli ll. zette het Vlaams Parlement geruisloos de deur open naar een mogelijk verregaande verengelsing van het hoger onderwijs.
Daar werd namelijk een resolutie goedgekeurd om meer ruimte te laten aan andere talen (lees: Engels) als onderwijstaal met dien verstande dat dit op "bachelorniveau" tot 30 studiepunten wordt beperkt en dat voor de "masteropleidingen" minstens aan één Vlaamse universiteit dezelfde opleiding in het Nederlands wordt gegeven.
Onderstaande tabel toont wat het aandeel is van "andere talen dan het Nederlands" volgens het decreet 2003 dat nog steeds geldt, verder volgens de desiderata van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en tenslotte volgens het voorstel van de Vlaamse regering, gebaseerd op de resolutie van het Vlaams Parlement.

	Decreet 2003	Vraag VLIR 15.01.10	Voorstel Vlaamse Regering
Bachelors	tot **10 %** (18 studiepunten) (1)	tot **33 %** (1)	tot **17 %** (30 studiepunten) (2)
Masters	"in beperkte mate"	tot **50 %** (1)	Tot **100 %** mits voorwaarden (2)

(1) Document Vlaams Parlement: Maatschappelijke beleidsnota HO 25.06.10.pdf, p. 30
(2) Document Vlaamse Regering: Nota aan de Vlaamse Regering door Pascal Smet 19.07.2010.doc, p. 10

In één oogopslag wordt duidelijk dat voor de "bachelors" een toename mogelijk wordt van 10 tot 17 %, en dat voor de "masters" een reuzensprong wordt gemaakt van "in beperkte mate" naar 100 % - weliswaar mits nog andere voorwaarden dan die hoger vermelde "ene Vlaamse universiteit" – dus een veel grotere sprong dan gevraagd door de VLIR.
Laten we hopen dat onze Vlaamse parlementsleden voldoende alert zullen zijn om in het nieuwe decreet, waarin vermelde resolutie nog moet worden gegoten, de mogelijkheid om de "bachelors" en de "masters" te verengelsen aan strenge voorwaarden zullen koppelen. Zo niet zal het Nederlands in ons hoger onderwijs snel verdwijnen en zal het middelbaar onderwijs zich op termijn daaraan aanpassen.
Onze argumenten voor het behoud van het Nederlands en onze alternatieve voorstellen voor binnen- en buitenlandse studenten kan U (her)lezen in Periodiek januari 2009, p. 16-17 of op www.vgv.be door te klikken op "tijdschrift".

Contigentering

In de elektronische nieuwsbrief van Artsenkrant lazen we op 20 september ll. dat minister Laurette Onkelinx wil afstappen van de quota die de toegang tot het beroep van arts beperken.
Tegelijk vernamen we dat 2.752 Franstalige studenten beginnen aan de geneeskundestudies en dat in Vlaanderen 999 kandidaten slaagden voor het ingangsexamen; op 6 oktober was het aantal eerstejaarsstudenten geneeskunde aan de Franstalige universiteiten opgelopen tot 3.400 (Specialisten nieuwsbrief, 08.10.10).
Voor haar voorstel hanteert de minister drie argumenten. Ten eerste schiet de numerus clausus zijn doel voorbij door het vrije verkeer van personen in de Europese Unie; ten tweede zijn er te weinig huisartsen (Knack, 22.09.10). En ten derde zit er volgens haar een algemeen tekort aan artsen aan te komen (Geert Verrijken, De Huisarts 23.09.10).
Haar tweede argument houdt geen steek omdat het tekort aan huisartsen moet opgelost worden door structurele maatregelen die de huisartsgeneeskunde weer populair kunnen maken, antwoordt Filip Ceulemans (De Huisarts, 23.09.10).

De artsensyndicaten reageerden afwijzend op het voorstel Onkelinx.
Bvas-voorzitter Marc Moens en Vas-voorzitter Hilde Roels verwijten haar intellectuele oneerlijkheid door enkel te verwijzen naar de buitenlandse artsen die naar ons land komen en door te "vergeten" dat heel wat Belgische artsen aan de slag zijn zowel in Frankrijk als in Nederland (Filip Ceulemans, De Huisarts 23.09.10).
Het ASGB reageerde via Rita Cuypers met de stellingen dat er in België geen artsen te weinig zijn, dat hoe meer artsen er zijn des te hoger de kosten oplopen, en dat tekorten in sommige disciplines moeten opgevangen worden door specifieke ondersteuning (Knack 22.09.10).
Ook Rufij Baeke, ondervoorzitter SVH, stelde duidelijk: raak niet aan de numerus clausus (De Huisarts, 28.10.10).
De Vlaamse decanen geneeskunde lieten eveneens hun stem horen in een gezamenlijke brief met volgende boodschappen: in België is er globaal geen tekort aan artsen, de afschaffing van het toegangsexamen zal de kwaliteit van de opleiding doen dalen en tegelijk het aantal artsen doen stijgen met een daling van het aantal patiëntencontacten per arts als gevolg (Artsenkrant nieuwsbrief, 28.09.10).
Dokter Louis Ide herinnerde eraan dat het in 1996 de socialistische minister Marcel Colla was die de numerus clausus en contingentering invoerde om de medische overconsumptie te bestrijden. Hij argumenteerde verder dat om tekorten in bepaalde disciplines aan te pakken structurele maatregelen moeten genomen worden en vroeg zich af wanneer minister Onkelinx eindelijk werk zou maken van een adequaat artsenkadaster (De Huisarts, 07.10.10).

Staatshervorming en federale regeringsvorming

Een mens zou er de tel bij kwijt geraken.
Vier dagen na de federale verkiezingen, op 17 juni ll. dus, wordt Bart De Wever door de koning aangesteld als "informateur".
Op 8 juli krijgt Elio Di Rupo de opdracht van "preformateur"; op 29 augustus geeft hij ontslag, doch op aandringen van de koning verlengt hij zijn pogingen tot 3 september, datum van zijn "definitief" ontslag.
Daarom stelt de koning op 4 september Danny Pieters en André Flahaut als "bemiddelaars" aan.
Bart De Wever eist tegen 4 oktober duidelijkheid over de vraag of de PS akkoord is met een gedeeltelijke overheveling van de personenbelasting naar de deelstaten, doch de PS negeert zijn ultimatum.
Op 8 oktober stelt de koning Bart De Wever aan als "verduidelijker" met een tiendaagse opdracht; op 17 oktober legt hij een compromisnota neer, die op 18 oktober door de Franstalige partijen wordt afgeschoten.
Op 21 oktober stelt de koning een nieuwe "bemiddelaar" aan: Johan Vande Lanotte; parallel hiermee houdt de koning

gesprekken met de vice-premiers over de wenselijkheid van een noodregering (Pieter Blomme en Wim Van de Velden, DT 26.10.10).

Waarom duurt die federale regeringsvorming toch zo lang, kan een oningewijde zich afvragen. Het antwoord werd goed samengevat door Han Renard: "Inhoudelijk wonen de PS en de N-VA op verschillende planeten … Kern van het probleem is dat de Franstaligen het huidig dotatiestelsel voor de financiering van de gewesten en de gemeenschappen grotendeels willen behouden … De N-VA wil dat de regio's hun eigen potje koken door ze zelf (een groot deel van) hun belastingen te laten innen (Knack, 06.10.10).
Dezelfde analyse wordt gemaakt door VUB professor overheidsbegrotingen Herman Matthijs: "De N-VA wil een confederaal systeem van de inning van de belastingen door de deelstaten. Daartegenover staat de PS, met een status-quo politiek. De leidende Franstalige partij wil het huidige dotatiesysteem behouden" (DT 29.10.10).

Tijdens deze regeringsvorming werd opgemerkt dat de koning meermaals uit zijn verwachte neutrale rol viel.
Toen Elio Di Rupo op 29 augustus zijn ontslag aanbood, weigerde de koning het te aanvaarden en had het paleis een plan bedacht om N-VA en CD&V onder druk te laten zetten door de sociale partners, onder leiding van het VBO en met het argument van economische rampspoed en chaos, om het compromis van Di Rupo te redden. Het plan mislukte door een gezamenlijke reactie van UNIZO, Voka en Boerenbond, die het signaal gaven dat een hervorming van de financieringswet juist noodzakelijk is om de staat financieel leefbaar te houden. De onwil van ACV-voorzitter Luc Cortebeeck om de CD&V onder druk te zetten droeg eveneens bij tot de mislukking van het koninklijk plan (Wim Van de Velden, DT 02.09.10; Wim Van de Velden en Bart Haeck, DT 04.09.10).
Een tweede voorbeeld van koninklijke sturing was de opdracht van Bart De Wever om zich als "verduidelijker" te beperken tot contacten met de "zeven partijen" en geen contact te nemen met de liberalen (Mark Grammens, Journaal 21.10.10).
Tenslotte meldt Bart Sturtewagen: "Gisteren werd Vande Lanotte door de koning benoemd op voordracht van Di Rupo, zonder dat nog naar De Wever werd teruggekoppeld" (DS 22.10.10).

Wat lag er op tafel inzake gezondheidszorg vooraleer Di Rupo ontslag nam op 3 september?
"Eigenlijk weet niemand precies waarover de onderhandelaars het eens geraakten: er zijn geen goedgekeurde verslagen van de gesprekken" schrijft Guy Tegenbos.
Uit ingewonnen informatie distilleert hij: zowat alles wat te maken heeft met de eerstelijnszorg, behalve de artsenhonoraria (dus wel de wachtdiensten, het Impulseo-fonds voor de ondersteuning van artsenpraktijken, de palliatieve zorg); alles wat met preventie te maken heeft, zoals de budgetten voor vaccinaties; de rusthuizen, de thuisverpleging en de federale infrastructuursubsidies voor ziekenhuizen. Alles samen zou het gaan om een budget van 3,5 miljard euro (DS 21.09.10).
Dat is natuurlijk veel meer dan de apenootjes van 2007-2008, doch in verhouding met het totale budget van de gezondheidszorg (10,2 % van het BBP: DT 30.06.10) betekent dit naar schatting slechts 10 tot 12 %.

Deze en andere bevoegdheidsoverdrachten, samen met de institutionele aspecten van de staatshervorming, zijn nog maar een deel van het probleem dat de federale overheid moet oplossen. Van waar moet het geld komen om de 22 miljard overheidstekort tegen 2015 op te vullen? Van waar het geld om de staatsschuld van 100 % BBP af te bouwen? Van waar het geld om de gigantische vergrijzingskosten, die op ons afkomen, te betalen? Ook daarvoor is responsabilisering van gemeenschappen en gewesten noodzakelijk: de werkzaamheidsgraad, vooral in Brussel en Wallonië doch ook in Vlaanderen, moet dringend opgekrikt worden. Of gaan wij onze kinderen en onze kleinkinderen met die problemen opzadelen?

De wereld

Intussen draait de wereld verder en beseffen we goed dat Vlaanderen en België daarvan niet het centrum zijn en evenmin het zwaarste probleem vormen.
De overstromingen in Pakistan in augustus ll. troffen 20 miljoen mensen en de nood duurt voort. Op p. 23 kan U lezen hoe U kan helpen.

Laten we eindigen met een positieve noot: de reddingsoperatie van de 33 mijnwerkers in Chili op 14 oktober ll. die sinds 5 augustus opgesloten zaten.
De laatste die bovenkwam was hun ploegleider, de 54 jarige Luis Urzua. Hij was het die zijn mannen meteen na de instorting een zeer streng overlevingsregime oplegde. Doch niemand morde, want in de mijnen heerst een strikte hiërarchie. Het is aan hem te danken dat de 33 mijnwerkers nog in leven waren toen de reddingswerkers hun schuiloord op 700 meter diepte ontdekten (DS 14.10.10).
Mijn diep respect voor, en eresaluut aan, deze moedige man!

Eric Ponette
29 oktober 2010

Het Nederlands is immers opnieuw bedreigd, ditmaal niet door de rest van België, maar in Vlaanderen zelf. In onze media, ook in de openbare omroep, is het koeterwaals van het verkavelingstaaltje ongenadig opgerukt.

Mia DOORNAERT – DE STANDAARD – 20/07/10

De Franstalige partijen lijken niet te beseffen dat hun verzet tegen een staatshervorming en een doorgedreven hervorming – lees: splitsing – van de sociale zekerheid die de gemeenschappen moet responsabiliseren, het laatste middel is om het sociale systeem te redden en een vorm van solidariteit te behouden.

Rik VAN CAUWELAERT – KNACK - 28/07/10

FORUM*

**** In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.***

HOOPVOLLE PERSPECTIEVEN M.B.T. DE INTERNERING IN BELGIË?

Johan Goethals, Gewoon hoogleraar K.U.Leuven

Curriculum:

J. Goethals studeerde psychologie (1972) en criminologie (1974) aan de K.U.Leuven. Hij doctoreerde in 1979 op een proefschrift over de psychologische effecten van de gevangenisstraf. Hij is als gewoon hoogleraar verbonden aan het LINC (Leuvens Instituut voor Criminologie) met als leeropdrachten de methodologie van het wetenschappelijk onderzoek in de criminologie, en criminologische psychologie. Hij deed onder meer onderzoek naar de effecten van de gevangenisstraf, recidive, ontoerekeningsvatbaarheid (de internering), (meting van) objectieve en subjectieve veiligheid en onveiligheid, sentencing (besluitvorming door openbaar ministerie, commissies voorwaardelijke invrijheidstelling, en rechtbanken), seksuele delinquentie, en 'fear of crime'. Hij was lid van de commissie Delva, de Interministeriële Werkgroep Internering.

In zijn artikel 'De interneringanno 2010 in België' toont Dr. Dockx zich op basis van zijn persoonlijke ervaringen met de interneringspraxis extreem kritisch voor de wijze waarop ons land met zijn ontoerekeningsvatbare delinquenten omgaat, vooral dan in Antwerpen. De door hem opgesomde kritieken zijn terecht en gelden niet alleen voor Antwerpen, maar voor de meeste rechtsgebieden, zeker wanneer men het probleem analyseert vanuit het standpunt van de medicus. Maar evengoed bekritiseren juristen de wet en de toepassing van deze wet vanuit het standpunt van de mensenrechten. De bedoeling van mijn bijdrage is evenwel niet de massa kritieken, die reeds sinds 1930 (de eerste versie van de wet) werden geformuleerd, en die opmerkelijk constant bleven gedurende 80 jaar, te herhalen, maar kort te schetsen welke ontwikkelingen ter zake in de pipeline zitten en welke verwachtingen we dus kunnen koesteren, ten minste wanneer onze politieke overheden, net zoals Dr. Dockx heeft aangegeven, hun beloften willen nakomen. Niet toevallig staat na de titel van deze bijdrage dan ook een vraagteken…

De commissie Delva (1996-1999)

Een belangrijk scharniermoment in het denken over de internering vormden de werkzaamheden van de commissie Delva (1996-1999), die in een kritisch rapport de belangrijkste kritieken op de actuele wet samenvatte, en mede in het licht van internationale ontwikkelingen ter zake, een aantal pistes ter oplossing van de beschreven problemen suggereerde. Op basis van deze kritieken en suggesties hebben enkele werkgroepen en commissies (vb. de Nationale Raad voor ziekenhuisvoorzieningen, de Werkgroep Forensisch Psychiatrisch Zorgcircuit, de GGZ-sector in Vlaanderen) dan verder een aantal principes, pistes en plannen uitgetekend. We schetsen kort deze suggesties, en gaan dan na wat er intussen (10 jaar later) van deze suggesties werd gerealiseerd.

De kritieken in het rapport Delva kunnen worden samengevat in een vijftal rubrieken: de aangewende nosologie, de psychiatrische expertise, de gerechtelijke beslissing tot internering, de werking van de C.B.M. en de wijze van uitvoering van de internering.

Rond de *nosologie* werd opgemerkt dat de wet van 1964 nog gebruik maakt van negentiende eeuwse medisch-psychiatrische termen zoals dementie, zwakzinnigheid en krankzinnigheid, dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen totale en gedeeltelijke ontoerekeningsvatbaarheid, dat enkel het 'wilsvermogen' (controle; het zich kunnen beheersen) als criterium voor de 'geestesziekte' wordt gehanteerd, en dat de wet geen aandacht heeft voor de genese van psychiatrische stoornissen en voor de causale band tussen deze stoornissen en de feiten. Ook werd opgemerkt dat het begrip 'gevaarlijkheid' een problematisch concept is voor zowel juristen als psychiaters. Als voorstel tot remediëring suggereerde de commissie o.m. de invoering van de in de forensische psychiatrie algemene aanvaarde term 'geestesstoornis' (trouble mental), het opnemen van cognitieve vermogens naast het wilsvermogen als criterium voor de geestesstoornis, aandacht voor het oorzakelijk verband tussen ziekte en feiten (criminogenese), en voor de band tussen de aard van de stoornis en de behandeling. De commissie stelde eveneens een psychiatrische voogdij voor als veiligheidsmaatregel (2 tot 5 jaar) in geval moet worden nagegaan of art. 71 Sw. kan worden toegepast. Tenslotte suggereerde de commissie gevaarlijkheid te definiëren als het risico op hervallen in delinquentie of in de geestesstoornis.

Wat de psychiatrische expertise betreft werd gewezen op het feit dat de expertise niet verplicht is, niet hoeft uitgevoerd te worden door een psychiatrisch deskundige, vaak kwalitatief zwak is en lang op zich laat wachten, financieel onvoldoende gehonoreerd wordt, en geen antwoord geeft op relevante vragen zoals de aangewezen therapeutische aanpak van de kandidaat geïnterneerde. De commissie stelde daarom voor het psychiatrisch advies verplicht te maken, enkel te laten uitvoeren door mensen met aangepaste vorming en voldoende klinische ervaring, en hen degelijk te honoreren. De commissie suggereerde verder drie types expertise te voorzien: een inobservatiestelling in een penitentiair onderzoeks- en klinisch observatiecentrum (POKO) of een psychiatrisch ziekenhuis, een gewoon psychiatrisch onderzoek, en een multidisciplinair deskundigenonderzoek. Verder suggereerde de commissie het advies van een zelf gekozen geneesheer mogelijk te maken, en de vraagstelling aan de expert aan te passen: (a) was en is de betrokkene aangetast door een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of controlevermogen over zijn daden opheft of ernstig aantast, en die verband houdt met de feiten?, en (b) in verband met deze geestesstoornis, wat

is de gevaarlijkheidsgraad van de betrokkene, of met andere woorden, hoe groot is het risico op terugval in delinquentie? Bijkomende vragen kunnen worden gesteld met betrekking tot persoonlijkheidskenmerken van de betrokkene, zijn gedragingen, de therapeutische mogelijkheden, en de medisch-psychologische en sociale indicaties die van belang zijn voor een oordeelkundige toepassing van de wet.

Wat betreft de beslissing tot internering stelde de commissie voor de uitgangspunten van de wet intact te laten (onderscheid straf en maatregel; beperking van de interning tot wanbedrijven en misdaden), doch een aantal juridisch-technische problemen op te lossen rond de openbaarheid van de zittingen van de onderzoeksgerechten, de internering door het Hof van Assisen, de onmogelijkheid tot onmiddellijke internering door de rechter, de burgerlijke vordering bij internering, het beheer van de goederen van de geïnterneerde, en het horen van slachtoffers. Ook art. 21 dient te worden gewijzigd. Dit artikel heeft betrekking op veroordeelden die tijdens hun hechtenis een geestesstoornis vertonen en tijdens hun straf worden geïnterneerd krachtens een beslissing van de minister van Justitie. Deze procedure is problematisch wanneer de internering zich in de tijd verder uitstrekt dan de duur van de straf. Kritiek is er ook op het statuut van deze geïnterneerde veroordeelde, omdat hij zolang de straf niet verstreken is geen recht heeft op zesmaandelijkse verschijningen, verloven noch invrijheidstelling op proef. De commissie stelde voor de verlenging van de internering bij strafeinde voor te leggen aan de vrederechter op basis van de wet van 26 juni 1990, en de veroordeelde geïnterneerde volledig gelijk te stellen met de gewone geïnterneerde. Ten slotte dient ook een betere regeling van het beroepsgeheim uitgewerkt.

Wat de kritieken op het functioneren van de C.B.M. betreft werd gewezen op de inadequate samenstelling (vb. advocaat) en onvoldoende scholing en vorming van de leden ervan, de onduidelijkheid nopens het juridisch statuut van de commissie, de stereotiepe besluitvorming rond invrijheidstelling en opgelegde voorwaarden, de grote verschillen tussen de beslissingen van de verschillende C.B.M. en tussen de (impliciete) motiveringen, en de grote verschillen m.b.t. de werkwijze van de verschillende C.B.M. De commissie suggereerde de samenstelling van de C.B.M. te wijzigen in de richting van de (toenmalige) V.I.-commissies, met een (werkend) magistraat als voorzitter, een psychiater en een assessor sociale integratie, met eigen maatschappelijke (justitie)assistenten die instaan voor de opvolging van geïnterneerden en voor de band tussen C.B.M. en behandelingscentra. Verder pleitte de commissie voor vorming van leden van de C.B.M., voor contacten en overleg tussen de C.B.M. onderling, en voor een uitbreiding van de werkingsmiddelen van de Hoge C.B.M.. De commissie pleitte eveneens voor een prestatieverbintenis tussen therapeut, C.B.M. en patiënt.

Tenslotte vermeldde de commissie als hoofdoorzaak voor het gebrekkig functioneren van de wet tot bescherming van de maatschappij de ontoereikende mogelijkheden om geïnterneerden therapeutisch te begeleiden. De overheid heeft nooit de nodige medisch-wetenschappelijke voorzieningen opgericht in de strafinrichtingen of in de inrichtingen tot bescherming van de maatschappij, terwijl ze de plicht heeft geïnterneerden en andere categorieën gevangenen de nodige zorgen te verstrekken, zorgen die qua kwaliteit moeten overeenstemmen met deze in de vrije samenleving. De commissie onderlijnde eveneens dat deze behandeling dient plaats te vinden in een zo min mogelijk restrictieve omgeving, en ze wees op het gebrek aan plaatsingsmogelijkheden buiten instellingen opgericht door de overheid, op het gebrek aan kwalitatieve opvolging van geïnterneerden door de C.B.M., op de ontoereikende verdediging van de geïnterneerden door de advocaat, en het gebrek aan beroepsmogelijkheden. Verder verwees de commissie naar de nood aan een degelijke behandeling via samenwerking tussen Justitie, Volksgezondheid en Sociale Zaken (nood aan samenwerkingsakkoorden), een geïntegreerd netwerk met een variatie aan behandelingsplaatsen, de creatie van forensisch psychiatrische eenheden, een vlotter gebruik van plaatsing in niet-overheidsinstellingen, de verplichting de toestand van de geïnterneerde periodiek te evalueren, het behoud van het recht op zesmaandelijkse verschijningen, een verdediging van de geïnterneerde door advocaten met minstens vijf jaar beroepspraktijk, de opname in de wet van vormen van beperkte vrijheid, de mogelijkheid voor de therapeut korte verloven en uitgangspermissies toe te staan, en een degelijke psychiatrische, geneeskundige en sociale voogdij.

Nieuwe principes voor de internering

Deze kritieken en suggesties leidden tot verdere reflecties vanwege een aantal geciteerde instanties en werkgroepen. Hoewel de suggesties van deze diensten onderling niet volledig samenvielen, en evenmin volledig samenvielen met deze van het verslag Delva, kunnen uit deze bronnen enkele 'nieuwe' principes worden gedistilleerd die de leidraad moeten vormen voor een nieuwe aanpak van het geïnterneerdenprobleem. De laatste en definitieve vraag is dan in hoeverre deze principes reeds worden toegepast.

Een eerste 'principe' houdt in dat zorg voor de geïnterneerden geen zaak (meer) is voor Justitie alleen, doch een samenwerking vereist tussen meerdere federale en regionale departementen. De commissie Delva had gewezen op de nood aan samenwerking tussen Justitie (veiligheid en controle) en Volksgezondheid en Sociale Zaken voor de behandeling. De Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen pleitte voor een interministerieel beleidskader (Justitie, Volksgezondheid, Welzijn en Volksgezondheid) over de federale, gemeenschaps- en gewestniveaus heen. De werkgroep Cosyns zag internering als een gemeenschappelijke taak voor Justitie en Volksgezondheid (en Welzijn), waarbij Justitie verantwoordelijk is voor het toezicht op de verschillende fasen van de interneringsmaatregel, Volksgezondheid en Welzijn voor de behandeling, begeleiding en rehabilitatie, en voor de coördinatie van de zorg. Een meerjarenplan is dan ook nodig waarin het gezamenlijk formeel engagement van de verschillende verantwoordelijke overheden wordt vastgelegd, alsook de toezegging van de nodige financiële middelen. Ook permanent overleg en coördinatie tussen Justitie en Volksgezondheid zijn noodzakelijk.

Een tweede principe houdt in dat geïnterneerdenzorg nood heeft aan een 'geïntegreerd zorgcircuit'. De commissie Delva beschreef dit als een netwerk van behandelingsplaatsen: plaatsen in een (1) open of gesloten residentieel penitentiair milieu (forensische psychiatrische instellingen

en acute psychiatrische diensten in bepaalde gevangenissen afhankelijk van externe psychiatrische ziekenhuizen), in (2) een open of gesloten psychiatrisch ziekenhuis dat voldoende veiligheidsgaranties biedt (algemene afdelingen en forensisch psychiatrische eenheden), en plaatsen voor (3) gedeeltelijke dag- of nachthospitalisatie, (4) kamers met aandacht, (5) en ambulante behandeling in de gemeenschap (cfr. samenwerkingsakkoord inzake begeleiding en behandeling van daders van seksuele delinquentie). De GGZ-sector en de N.R.Z.V. onderlijnden daarbij sterk(er) de rol van de bestaande GGZ-voorzieningen. De N.R.Z.V. pleitte voor de uitbouw van specifiek aangepast zorgmodules in psychiatrische ziekenhuizen, specifiek aangepaste psychiatrische verzorgingstehuizen, beschut wonen, en psychiatrische zorg in de thuissituatie. Voor high risk geïnterneerden dient een kleinschalige inrichting per Gemeenschap opgericht.

Dit forensisch psychiatrisch zorgcircuit dient bovendien integraal deel uit te maken van de geestelijke gezondheidszorg, maar vereist een bijzondere deskundigheid die niet aanwezig is in het reguliere psychiatrisch zorgcircuit. Geïnterneerden dienen bij voorkeur behandeld te worden in het regulier psychiatrisch zorgcircuit, en slechts indien dit niet kan, in het forensisch psychiatrisch zorgcircuit. Eén en ander veronderstelt wel een verhoging van de deskundigheid en de expertise op alle niveaus.

De uitbouw van een netwerk hangt samen met een volgend principe, met name dit van risico-inschatting. Geïnterneerden en de eenheden waar ze verblijven dienen ingedeeld naargelang risicoprofiel. Geïnterneerden moeten ingedeeld worden naargelang de kans dat ze opnieuw misdrijven plegen of schade toebrengen aan derden (de gevaarlijkheidsgraad of het terugvalrisico). Ook de psychiatrische eenheden dienen ingedeeld naar veiligheidsgraad (security). De werkgroep Cosyns onderscheidde geïnterneerden met een laag en geïnterneerden met een verhoogd risicoprofiel; de diensten geestelijke gezondheidszorg en de Nationale Ziekenhuisraad pleitten voor drie risiconiveaus. De uitbouw van het geïntegreerd zorgcircuit dient gemoduleerd te worden naargelang deze risico-inschatting. Voor lage risicopatiënten volstaan reguliere instellingen voor geestelijke gezondheidszorg (instellingen met een lage veiligheidsgraad), voor verhoogde is er nood aan meer beveiligde forensisch psychiatrische eenheden en sterk beveiligde forensisch psychiatrische centra (matig en hoge veiligheidsgraad).

Het zorgnetwerk moet eveneens instaan voor de continuïteit van de zorg. In die zin dient er aandacht te zijn voor ontwikkeling binnen individuele interneringscarrières waarbij geïnterneerden in functie van de resultaten van de behandeling kunnen overstappen van meer beveiligde naar minder beveiligde instellingen. In die zin moet ook een onderscheid worden gemaakt tussen forensisch psychiatrische centra, forensisch psychiatrische verzorgingstehuizen, eenheden van forensisch beschut wonen, dag- en nachtverblijf met therapeutisch/rehabiliterend karakter, en thuis- of ambulante begeleiding.

Verder werd gesteld dat de forensisch-psychiatrische behandeling dient te differentiëren naar doelgroep. Een differentieel aanbod dient te worden uitgewerkt voor psychotici, persoonlijkheidsgestoorden, seksuele delinquenten, geïnterneerden met een afhankelijkheidsstoornis, geïnterneerden met een impulsstoornis, minderjarigen, vrouwen en geïnterneerden met een verstandelijke handicap. Eventueel veronderstelt dit gepaste eenheden, en een overstap van bepaalde subgroepen naar het reguliere zorgcircuit (vb. verstandelijk gehandicapten).

Ten slotte werd gepleit voor het hanteren van het werkingsgebied van de CBM als indelingscriterium voor de verdeling en spreiding van de forensische zorgmodules.

De actuele stand van zaken in het licht van deze kritieken en principes

Een van de ondervoorzitters van de commissie Delva werd gevraagd een wetsvoorstel voor te bereiden op basis van de suggesties van de betrokken commissie. Dit voorstel werd evenwel nooit op de politieke agenda geplaatst. Totaal onverwacht werd een ander ontwerp van de hand van toenmalig minister Onkelinx 'stoemelings' door het parlement gejaagd, terwijl daarnaast enkele beloftes werden gedaan. Deze nieuwe wet, de wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen die lijden aan een geestesstoornis, beantwoordt slechts minimaal aan bovenstaande kritieken en uitgewerkte principes. De nieuwe wet komt ruim tegemoet komt aan de kritieken op de nosologie, de psychiatrische expertise, en de juridische problemen m.b.t. de interneringsbeslissing. Het in de nieuwe wet gebruikte begrippenapparaat spoort met de moderne psychiatrie, de vraagstelling is aangepast, de expertise wordt verplicht gemaakt, en er wordt een expliciete link gelegd tussen delict en achterliggende ziekte. Ook aan bepaalde problemen van de psychiatrische expertise wordt tegemoetgekomen, alsook aan de juridische problemen met betrekking tot de band tussen voorhechtenis en inobservatiestelling. Dit zijn ongetwijfeld positieve ontwikkelingen. Opmerkelijke vaststelling is evenwel dat het gespecialiseerd observatiecentrum, het POKO, dat nota bene op papier reeds werd opgericht met het oog op observatie van kandidaat geïnterneerden, uit de plannen en de wet verdwenen is. De droom van een Belgisch Pieter Baancentrum, het Nederlandse POKO, als vervanger van het reeds eerder verdwenen penitentiair observatiecentrum (POC) in de gevangenis van Sint-Gillis, is daarmee vervlogen. In de parlementaire documenten wordt deze verdwijntruc niet verder toegelicht. Een gewone inobservatiestelling zoals ze momenteel bestaat blijft mogelijk, doch het is duidelijk dat in de betrokken gevangenissen niet de infrastructuur noch de logistiek aanwezig is om deze observaties uit te voeren, abstractie gemaakt van de nood aan geschoold personeel, en de dubbele rol die deze annexen in dit geval hebben (observatie en behandeling). De beide andere vormen van expertise blijven mogelijk, hoewel de wet helemaal niet garandeert dat voldoende financiële middelen zullen kunnen worden vrijgemaakt om de te verwachte stijging in uitgaven voor de gerechtelijk expertise op te vangen. Ook de psychiatrische voogdij is uit het definitieve voorstel verdwenen. Ten slotte wordt ook niet gegarandeerd dat de kwaliteit van de expertises er op zal vooruitgaan.

Verder wordt met betrekking tot het opleggen van de interneringsbeslissing de positie van de slachtoffers, in de lijn van de wet van 5 maart 1998, versterkt, worden de rechtswaarborgen voor de verdachte fors uitgebreid, de procedures (verschijning, openbaarheid, horen getuigen, beroep, ...) helder geregeld, terwijl aan de internerende

rechter de mogelijkheid wordt geboden bijkomende (veiligheids)maatregelen op te leggen (vb. verbod om deel te nemen aan activiteiten met minderjarigen in geval van feiten van seksueel misbruik ten aanzien van minderjarigen), en zich uit te spreken over de burgerlijke rechtsvordering. Ook dit zijn ongetwijfeld belangrijke positieve regelingen. De vraag kan evenwel gesteld worden of de voorziene procedures niet te omslachtig zijn, en niet net tot langere beslissingstermijnen zullen leiden, de beslissingen zelf niet veel complexer zullen uitvallen, en de intussen gegroeide soepeler samenwerkingsprocedures tussen commissies en zorgverleners vastlopen.

De nieuwe wet beschrijft verder gedetailleerd de verschillende beslissingen die de strafrechtbanken als vervanger van de C.B.M. kunnen nemen (plaatsing, overplaatsing, uitgaansvergunning, verlof, beperkte detentie, elektronisch toezicht, invrijheidstelling op proef en definitief, opgelegde voorwaarden bij een van de tijdelijke uitgaansvormen, schorsing, aanpassing en herroeping van de opgelegde voorwaarden, internering van veroordeelden). Veel nieuws omvatten deze artikelen niet, aangezien ze door de vroegere C.B.M. – zij het dan zonder wettelijke basis - reeds werden toegepast. De nieuwe wet beschrijft ook uiterst gedetailleerd de werking van de strafrechtbanken die de commissies sociaal verweer zullen vervangen. Niet minder dan 65 artikelen worden in de wet aan deze strafrechtbanken gewijd. In deze artikelen worden zeer nauwkeurig (weer) de procedures (vb. procedure voor de strafuitvoeringsrechtbank, aanvraag voorlichtingsrapport of maatschappelijke enquête, …), de taken van de betrokkenen (strafuitvoeringsrechter, procureur, directeur van de instelling waar de geïnterneerde verblijft…), de (externe) rechtspositie van de geïnterneerde (vb. periodiek advies door de directeur van de instelling, inzage in dossier, cassatieberoep tegen beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbank…) en de rechtspositie van het slachtoffer (vb. het recht gehoord te worden, het recht geïnformeerd te worden) beschreven. Dit zijn ongetwijfeld grote verbeteringen ten aanzien van de vorige wet. Of deze strafrechtbanken hun werk beter zullen kunnen verrichten dan de vorige commissies, zal – net zoals voor de C.B.M. – evenwel afhangen van de middelen die ze ter beschikking krijgen. In dit kader kan het wel verwondering wekken dat een strafuitvoeringsrechtbank die zich per definitie inlaat met de uitvoering van de *straf*, en dus met *toerekeningsvatbare* delinquenten, hier ook de bevoegdheid krijgt te oordelen over een maatregel, opgelegd aan ontoerekeningsvatbare delinquenten. Men kan verder de vraag stellen of in deze rechtbank geen psychiater zitting moet hebben, en of directies die in de nieuwe interneringswet een erg belangrijke (voorlichtings)taak toebedeeld krijgen wel voldoende geëquipeerd zullen zijn om aan al deze taken te voldoen. Hetzelfde geldt voor de strafuitvoeringsrechtbanken zelf: zullen de zes strafuitvoeringsrechtbanken met hun drie extra kamers alle werk aankunnen?

In de nieuwe wet zitten ook geen garanties ingebakken dat aan de vijfde groep bekommernissen, namelijk deze van een gegarandeerde hoogstaande behandeling, zal worden tegemoetgekomen. Garanties op een hoogstaande behandeling zijn uiteraard moeilijk in wetten te gieten, en dienen vooral gegarandeerd te worden door politieke wil, in casu politieke beslissingen. Maar daarmee zitten we terug in het scenario van de vorige wet die door de meeste commentatoren op zichzelf ook als een degelijke wet werd gezien, doch een wet die geen middelen had gekregen om haar degelijke inhoud ook waar te maken. Het valt dan op dat ten aanzien van de vorige wet deze nieuwe wet slechts enkele kleine verbeteringen inhoudt, namelijk dat de plaatsing van geïnterneerden in niet-overheidsinstellingen wordt versoepeld, dat meer expliciet verwezen wordt naar maatregelen, die de heraanpassing van een geïnterneerde aan de samenleving faciliteren, onder meer dat met betrekking tot deze modaliteiten (vb. beperkte detentie en E.T.) actief moet worden gewerkt aan de sociale reclassering, en dat de strafuitvoeringsrechtbank een maatschappelijke enquête of ander voorlichtingsverslag kan vragen. In geen enkel artikel wordt evenwel verwezen naar de minimumeisen van de behandeling van geïnterneerden, en evenmin naar de principes van behandeling en netwerking die door het veld werden naar voor geschoven en hierboven besproken, uitzondering gemaakt voor risicotaxatie. Weinig aandacht wordt bovendien gericht op de belangrijke taak van opvolging en controle door justitieassistenten en politiediensten.

De nieuwe wet komt dan ook in de eerste plaats over als een procedurewet, die een aantal juridisch-technische problemen en fouten uit de vorige wet oplost (vb. de onmiddellijke aanhouding van een geïnterneerde uit vrijheid), eerder dan als een wet die garanties inbouwt voor een inhoudelijke verbetering van de problematiek van de internering. Het aantal artikelen vormt daarvan een eerste uiting: niet minder dan 156 artikelen in plaats van 32 in de vorige wet. De (belangrijke) problematiek van de geïnterneerde veroordeelde die vroeger 1 artikel besloeg (art. 21) krijgt er nu 35 … De wet voorziet in een erg gedetailleerde regeling van de rechtspositie van geïnterneerden en slachtoffers, en van de werking en bevoegdheden van de strafuitvoeringsrechtbanken. Doch weinig tot geen 'principes' die we uit de naar aanleiding van de hervorming opgestelde nota's konden afleiden vinden een plaats in de nieuwe wet. Naast haar procedurekarakter oogt de wet ook eerder als een wet die speelt op veiligheid (risicoperspectief). Zo worden nauwkeurig de voorwaarden en contra-indicaties beschreven voor de uitgangsmogelijkheden van geïnterneerden, worden grotere bevoegdheden gegeven aan de internerende rechters, omschrijft de wet nauwkeurig wat dient te gebeuren in geval van herroeping, schorsing en herziening, en is definitieve invrijheidstelling niet meer mogelijk zonder een periode van vrijheid op proef. Men kan de wet ook kwalificeren als een wet die eerder geconcipieerd is vanuit de sfeer van de strafuitvoering, en te weinig vanuit de principes van persoonsgerichte behandeling met de centrale ideeën van zorgcircuit en netwerkvorming. Het is ten slotte duidelijk dat deze eerder uitgaat van de situatie in Wallonië, waar drie overheidsinstellingen de geïnterneerden opvangen en waar minder nood is aan extra voorzieningen en netwerking, dan van de situatie in Vlaanderen, waar veel meer beroep gedaan moet worden op private inrichtingen en voorzieningen van de Vlaamse Gemeenschap. Voor alles is het te hopen dat de wijzigingen rond de interneringswet niet beperkt blijven tot de inhoud van de nieuwe wet, want dit zijn o.i. eerder de rand- dan de kernvoorwaarden voor een kwalitatief en hoogstaande aanpak. Het zullen vooral de toezeggingen van de minister moeten zijn die garanties inhouden voor een adequate behandeling van geïnterneerden, eerder dan de procedurele wijzigingen die de nieuwe wet voorziet.

Realisaties sinds 2000

Wat werd intussen wel gerealiseerd? De wijzigingen die de nieuwe wet van 2007 voorziet werden intussen verschoven naar 2012, en enkele artikelen werden door het Grondwettelijk Hof vernietigd omdat deze (nog) te weinig oog hadden voor de specifieke taak van en zorg door de advocaat ten aanzien van de geïnterneerde. Toch is niet alles kommer en kwel. Op het vlak van de behandeling van geïnterneerden werden via subsidiëring door Volksgezondheid en Justitie een aantal forensische eenheden opgericht in particuliere psychiatrische ziekenhuizen die kleine groepen geïnterneerden behandelen (vb. Bierbeek, St-Niklaas, …). Beloofd werd dit aantal gesubsidieerde plaatsen drastisch (met 144) te laten groeien. Sedert enkele jaren bekommert het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap zich om het lot van geïnterneerden met een verstandelijke handicap. Het VAPH biedt ambulante begeleiding aan geïnterneerden met een verstandelijke handicap opgesloten in een strafinrichting. Met Centrum OBRA (Evergem) en 't Zwart Goor (Merksplas, Turnhout) werd een convenant afgesloten waarmee plaatsen dagcentrum omgezet kunnen worden naar ambulante begeleidingen. Ambulant betekent hier dat deze diensten van buiten de gevangenis zorg aanbieden binnen in de gevangenis. Het gaat om de werkingen Ontgrendeld en A.B.A.G.G. (Ambulante Begeleiding Aan Geïnterneerden met een verstandelijke beperking in de Gevangenis) die werkzaam zijn in de gevangenis van Gent resp. de gevangenis van Merksplas. Daarnaast subsidieert het VAPH drie residentiele units met een erkenning 'tehuis niet-werkenden' die opvang bieden aan mensen met een verstandelijke handicap die uit een strafinrichting komen. Het gaat om Amanis, vanuit 't Zwart Goor, Limes, vanuit Sint Ferdinand (Ziekeren), en Itinera, vanuit Sint Idesbald (St-Amandus, Beernem). Justitie zelf creëerde 'zorgequipes' in de psychiatrische annexen van de gevangenissen en in de instellingen tot bescherming van de maatschappij. Deze zorgequipes (een psychiater, een psycholoog, een maatschappelijk assistent, een ergotherapeut, een psychiatrisch verpleger, een bewegingstherapeut en een opvoeder) structureren het leven van geïnterneerden in deze instellingen, doch zijn niet in staat om de nodige therapeutische zorgen te verlenen. Verder werd in 2008 een afdeling geopend met aangepaste behandelingsprogramma's voor psychotische geïnterneerden in Turnhout.

De aftredende regering had volgens de beleidsverklaring van minister De Clerck verder plannen om twee nieuwe instellingen voor sociaal verweer operationeel te hebben in 2013 in Gent (272 plaatsen) en Antwerpen (120 tot 180 plaatsen). Het worden beveiligde psychiatrische inrichtingen voor high en medium risk geïnterneerden, die voldoen aan de normen van Volksgezondheid (ziekenhuisnormen) en Justitie (veiligheid). Meer dan bouwkundige plannen zijn dit evenwel niet: welke subgroepen er zullen opgevangen worden, welke therapeutische programma's er zullen worden aangeboden, en welk personeel er nodig zal zijn is nog onduidelijk. Of 2013 zal gehaald worden is dan ook hoogst onzeker. Verder 'zou' de instelling van Paifve (een inrichting afhankelijk van Justitie) uitgebreid worden met 45 plaatsen (maar over de behandeling in deze inrichting wordt niets gezegd), en 'zou' de capaciteit in het externe zorgcircuit moeten aangroeien tot 1069 plaatsen.

Maar intussen is de regering weer gevallen, vertonen de politieke partijen slechts marginale interesse in het lot van de geïnterneerde, en dient 22 miljard euro bespaard te worden. Mooie beloftes voorwaar, doch het zal niemand verbazen indien de geschiedenis van deze wet zich zal herhalen, … en als het lot van de Belgische ontoerekeningsvatbare delinquent binnen tien jaar nauwelijks verbeterd zal zijn …

COMMUNAUTARISERING VAN DE GEZONDHEIDSZORG IS NOODZAKELIJK VOOR EEN GOED GEZONDHEIDSBELEID

In dit werkdocument pleit het Vlaams Geneeskundigenverbond (VGV) voor een communautarisering van het ganse gezondheidsbeleid.
Achtereenvolgens worden besproken: de doelstelling, de argumenten, de financiering, de solidariteit en de regeling voor Brussel.

DOELSTELLING

Het VGV pleit sinds 1995 voor een integraal Vlaams gezondheidsbeleid met inbegrip van de ziektekosten- en invaliditeitsverzekering en vraagt daarvoor de overheveling van het *normerings-, uitvoerings- en financieringsbeleid* van de federale overheid naar de deelstaten.
Het VGV vraagt niet de regionalisering (toewijzing aan de gewesten) doch de *communautarisering* (toewijzing aan de gemeenschappen) van dat gezondheidsbeleid, waarbij de inwoners van Brussel de keuze krijgen tussen het stelsel van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap.

ARGUMENTEN

1. Het eerste argument is het recht van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap om **eigen klemtonen** te leggen in de gezondheidszorg.

Dat de gemeenschappen dat nu reeds gedeeltelijk doen, blijkt uit meerdere feiten:

- Zij leggen verschillende accenten in hun *medisch onderwijs*: in Wallonië is dat traditioneel meer gericht op Frankrijk, in Vlaanderen meer op de Angel-Saksische landen.
- Zij hebben een verschillende houding tegenover de *contingentering*: ondanks het feit dat de Franse Gemeenschap 26 % meer artsen telt dan de Vlaamse, doet de Franse Gemeenschap actueel niets om het contingent niet te overschrijden, terwijl de Vlaamse Gemeenschap vanaf 1997 een ingangsexamen vóór de eerste kandidatuur invoerde.
- Vlaanderen legt een duidelijk sterkere klemtoon op de *preventieve gezondheidszorg* dan Wallonië: dat blijkt uit de in Vlaanderen uitgebouwde structuren (de Vlaamse Gezondheidsraad, de lokale organisaties voor gezondheidsoverleg of LOGO's, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie), uit de in Vlaanderen genomen opties (gezondheidsdoelstellingen, kaderdecreet preventief gezondheidsbeleid) en uit meerdere projecten (vaccinatie hepatitis B bij kinderen, vaccinatie meningitis C, gratis vaccinatie tegen humaan papillomavirus of HPV bij twaalfjarige meis-

jes, screeningsmammografie voor borstkanker, preventieve tandzorg).

- Vlaanderen past meer dan Wallonië het *echelonneringsprincipe* toe met de huisarts als basis (26 % hogere uitgaven voor raadplegingen van de huisarts in Vlaanderen, uitgaven voor globaal medisch dossier of GMD 2,4 maal zo hoog in Vlaanderen als in Wallonië …).
- Vlaanderen en Wallonië hebben verschillende *curatieve voorkeursectoren*:
  - Wallonië geeft meer dan Vlaanderen uit aan beeldvorming, klinische biologie, genetische onderzoeken, radiotherapie, nucleaire geneeskunde, medicamenten in de publieke apotheken en kinesitherapie.
  - Vlaanderen geeft meer dan Wallonië uit aan thuiszorg, verpleging in psychiatrische verzorgingstehuizen + ambulant beschut wonen en aan daghospitalisaties.
- De huisartsennavorming is veel sterker uitgebouwd in Vlaanderen dan in Wallonië.

2. Het tweede argument is dat de communautarisering zal leiden tot een **efficiënter gezondheidsbeleid.**
Het natuurlijke continuüm tussen preventie, curatie ("cure") en zorg ("care") is door de huidige institutionele regeling verstoord, omdat preventie een communautaire bevoegdheid is terwijl "cure" een federale bevoegdheid is en "care" (gezins- en bejaardenbeleid) terug een communautaire bevoegdheid is.
Zo valt het op:

- dat de scheiding tussen preventie en curatie niet alleen leidt tot gebrekkige communicatie en taakafspraken (cfr. de federale recuperatie van preventie door de ministers R. Demotte en L. Onkelinx), doch ook tot onevenwichtige financiering en schade voor de volksgezondheid.
- dat door het gemengd federaal – deelstatelijk ziekenhuizenbeleid (erkenning van de ziekenhuizen = gemeenschapsbevoegdheid; infrastructuurbetoelaging = gewestbevoegdheid; werkingssubsidies = federale bevoegdheid) een spaarzaam beleid van de gemeenschappen en gewesten niet wordt gehonoreerd.
- dat de plethora van overheden (9 ministeriële instanties voor gezondheidsbeleid), die dit alles tot gevolg heeft, leidt tot een inefficiënt bestuur.
- dat het gemeenschapsniveau efficiënter is dan het federaal niveau wegens de vermelde klemtoonverschillen in preventie en curatie.

3. Het derde argument voor de communautarisering van het ganse gezondheidsbeleid is het belang van de **responsabilisering** van beide gemeenschappen tot een zo spaarzaam en rationeel mogelijk beleid.

- Responsabilisering is noodzakelijk wegens de ontgroening, die de inkomsten voor de ziektekostenverzekering (sociale bijdragen + belastingen) doet afnemen, en wegens de vergrijzing evenals de toenemende medische mogelijkheden, die beide de uitgaven doen toenemen: er zal dus moeten gezocht worden naar besparingen en/of bijkomende inkomsten.
- Een bijkomende factor die responsabilisering noodzaakt is het stijgend aandeel in de gezondheidskosten dat door de patiënt uit eigen zak betaald wordt en nu reeds schommelt rond de 30 %.
- Als gevolg van hogere uitgaven voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering in Wallonië dan in Vlaanderen (2-3 %), doch vooral door hogere bijdragen in Vlaanderen dan in Wallonië (20 %) en Brussel, vloeit er jaarlijks geld weg uit Vlaanderen naar Wallonië en Brussel; in 2007 bedroeg die transfer uit Vlaanderen ongeveer 1,6 miljard euro.
- Responsabilisering tot een spaarzaam beleid zal beter lukken op gemeenschapsniveau dan federaal omdat de besluitvorming binnen de gemeenschappen doorgaans vlotter verloopt door de grotere cohesie.
- Modaliteiten van responsabilisering:
  - de toekenning van financiële verantwoordelijkheid voor de besteding van een bepaald budget (cfr. het onderwijs) bevordert de bedachtzaamheid bij de uitgaven en zou dus reeds een kostenbesparend effect hebben ("*bestedingsautonomie*")
  - doch de responsabilisering zal nog toenemen wanneer de gemeenschappen verantwoordelijk zullen worden voor de verwerving van de eigen inkomsten in die sector ("*financierings- of inningsautonomie*")

4. Het vierde argument voor de communautarisering van het gezondheidsbeleid is van **juridische en politieke** aard:

- De grondwet bepaalt dat de gemeenschappen bevoegd zijn voor persoonsgebonden materies, onder meer het gezondheidsbeleid.
- In de bijzondere wet van 8 augustus 1980 werden preventieve gezondheidszorg en gezondheidsopvoeding, evenals het beleid inzake de zorgenverstrekking in en buiten de verplegingsinrichtingen - met evenwel tal van uitzonderingen -, aan de gemeenschappen toegekend.
- Resolutie nr. 4 tot staatshervorming, goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 3 maart 1999, stelt dat de normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid voor het volledige gezondheids- en gezinsbeleid integraal naar de deelstaten moet worden overgeheveld, met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering en de gezinsbijslagen, en dat de inwoners van Brussel de keuze moeten krijgen om toe te treden tot het stelsel van de deelstaat Vlaanderen of de Franstalige deelstaat.

- De eis tot overheveling van die bevoegdheden voor het gezondheidsbeleid en het gezinsbeleid werd bevestigd in de Vlaamse regeerakkoorden van juli 1999, juli 2004 en juli 2009.

FINANCIERING

1 De Belgische gezondheidszorg vandaag heeft een erg hoge kost
België is één van de landen die het meeste geld uitgeven aan gezondheidszorg. De kosten zijn de laatste jaren gestegen van 7% van het BBP (in 1985) tot 10,3% van het BBP (in 2005). Dit percentage (10,3% in 2005) ligt *ruim boven het OESO-gemiddelde* (9%). De uitgaven van de verplichte verzekering voor geneeskundige zorgen werden in 2006 geraamd op 18,4 miljard euro, wat zes keer meer is dan in 1980.

Verschillende factoren maken dat de kosten in de toekomst nog verder explosief zullen toenemen:

- de evolutie van de *levens- en consumptiegewoonten*,
- de uitbreiding van de *chronische ziekten*,
- het verlengen van de *levensduur* en

- de vooruitgang van *nieuwe technologieën* en *nieuwe behandelingen*.

In 1980, ging 23% van de uitgaven van de sociale zekerheid naar gezondheidszorg. In 2006 is dit aandeel gestegen tot 35,5%. *De gezondheidszorg neemt dus elke jaar een grotere hap uit het budget van de sociale zekerheid.*

De bijdragen uit arbeid volstaan al lang niet meer om het systeem te financieren. De groei van het systeem wordt niet gefinancierd uit bijdragen op arbeid maar uit algemene middelen. De hoofdreden voor het beperken van de financiering van de gezondheidszorg door middel van sociale bijdragen is te vermijden dat deze te zwaar gaan wegen op de loonkosten . Overigens is er ook een zekere logica die erin bestaat enkel de sociale uitkeringen, die direct met de arbeidswereld te maken hebben (werkloosheidsuitkeringen en pensioenen), te financieren door middel van sociale bijdragen die op arbeid geheven worden. De overige sociale uitkeringen (gezondheidszorg, kinderbijslag) worden dan gefinancierd vanuit de algemene belastingen. Deze trend zal zich in de toekomst wellicht moeten verder zetten.

2 Er is sprake van een sluipende privatisering…
Om de budgettaire problemen op te lossen is er de laatste jaren sprake van een sluipende privatisering. Tussen 1995 en 2005 is de overheidsfinanciering van de uitgaven voor gezondheidszorg in België afgenomen van 78,5% naar 72,3 %. Indien de overheidsfinanciering vermindert, dan stijgt de facto de privéfinanciering. We zijn dus getuige van een privatisering van de financiering van de gezondheidsuitgaven: *27,7% van de gezondheidsuitgaven worden dus gefinancierd door privé-verzekeringen of worden direct door de patiënt betaald.* Daarmee bevinden we ons in het koppeloton van Europa.

3 Er is te weinig kwaliteit.
Niettegenstaande de hoge kost van het systeem kunnen we niet zeggen dat we de beste kwaliteit bieden. Er is wel een hoge mate van "tevredenheid" bij de burgers over het gezondheidssysteem. *In internationale vergelijkende studies, die echter kijken naar de echte performantie van het systeem, bengelt ons land achteraan.*

Veel geld voor (te) weinig resultaat is wellicht het gevolg van het beleid van de afgelopen 25 jaar. *Dit beleid was enkel gericht op het budgettair beheer en niet op het verbeteren van de performantie van het gezondheidssysteem.* De specifieke manier waarop het budget in België wordt beheerd is ook niet bevorderlijk voor het verhogen van de efficiëntie van het systeem.
Het feit dat in dit land *met twee verschillende democratieën* blijkbaar ook twee verschillende visies zijn ontstaan over hoe een gezondheidszorgsysteem moet worden uitgebouwd, was ook *een rem op elke fundamentele hervorming*.

De 'syndicale' benadering van de verdeling van de middelen verhindert na te denken over de meest dringende behoeften waaraan moet voldaan worden (wat zou toelaten de toewijzing van de beschikbare middelen te oriënteren) en ze laat ook niet toe na te denken over de pertinentie van de keuzes en over een visie op lange termijn.

4 Responsabilisering: een modewoord ook in de gezondheidszorg!
Het VGV verkiest ook in ons systeem van gezondheidszorg evolutie in plaats van revolutie. Net zoals in andere discussies is financiële responsabilisering van alle betrokken partijen echter een absolute noodzaak om het systeem fundamenteel bij te sturen.
Aangezien de taalgrens volgens VGV ook een zorggrens is geworden, is het volgens VGV absoluut noodzakelijk dat de Vlaamse en Franse Gemeenschap zelf verantwoordelijk worden voor het uitvoeren van hun gezondheidsbeleid, ook instaan voor de financiële gevolgen van de keuzes die zij maken bij het uitvoeren van dit beleid en dus op termijn verantwoordelijk worden voor de nodige inkomsten voor dit beleid.

SOLIDARITEIT

Het bedrag dat op dit ogenblik vanuit sociale bijdragen wordt gebruikt voor de financiering van de gezondheidszorg kan bij wijze van overgangsmaatregel als *dotatie* worden toegekend aan de gemeenschappen. Op die manier blijft Vlaanderen solidair met de Franse Gemeenschap. Deze *solidariteit* moet dan wel *transparant* zijn en gebruik maken van *pathologie gebaseerde gegevens*. Dit kan enkel door het uitzonderlijke *potentieel van de informatica en van de communicatienetwerken* beter op elkaar af te stemmen en te exploiteren. Een eventuele verdeelsleutel dient dus gekoppeld aan *objectieve informatie* zoals bijvoorbeeld de minimale klinische gegevens die verzameld worden in de ziekenhuizen.

REGELING VOOR BRUSSEL

Het Vlaams Geneeskundigenverbond ijvert voor de *volledige overheveling* van het gezondheidsbeleid naar de Vlaamse en Franse *Gemeenschap.*

De bijzondere wet van 8 augustus 1980 kende het gezondheidsbeleid in principe toe aan de gemeenschappen, maar met veel uitzonderingen. Een meerderheid van Vlaamse artsen is gewonnen voor toewijzing van de volledige bevoegdheid over gezondheidszorg, inclusief de financiering, aan de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse artsen zijn bijna unaniem voor splitsing naar de gemeenschappen en *niet voor drieledige splitsing naar de gewesten.*

Wat Brussel betreft moet men dan logisch ons federaal stelsel met gemeenschappen en gewesten toepassen. Gezondheidszorg is een persoonsgebonden materie. Dit betekent dat Vlamingen, die in het Brussels Gewest wonen, voor persoonsgebonden materies behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. Vlamingen die in het Brussels Gewest wonen moeten dan voor gezondheids- en welzijnszorg *dezelfde rechten en plichten* hebben als Vlamingen die elders in Vlaanderen wonen. Voor de Vlaamse gezondheidszorg zou er dan *geen grens* mogen bestaan tussen Brussel en de rest van Vlaanderen. *Vlaanderen moet dan een planning maken voor geïntegreerde gezondheidszorg voor Brussel en de Vlaamse rand*.

Ook de splitsing van de ziekteverzekering naar de gemeenschappen is wenselijk. Op die manier komt de financiering en regelgeving op hetzelfde beleidsniveau en dat is de beste garantie voor een efficiënt en zuinig beleid. Het splitsen van gezondheidszorg en ziekteverzekering zijn niet absoluut aan mekaar gebonden en men kan zich dus voorstellen dat de bevoegdheid over gezondheidszorg gesplitst wordt en de ziekteverzekering unitair blijft. Dat ware geen ideale situatie, maar het is mogelijk.

Indien de ziekteverzekering gesplitst wordt, mag wie in het Brussels Gewest woont *vrij kiezen* voor het Vlaamse of Franstalige stelsel. Dat er in Brussel twee verschillende systemen van ziekteverzekering zouden bestaan, is geen echt probleem. Dat hebben we altijd gehad, zoals een stelsel voor oorlogsinvaliden, voor de spoorwegen, voor de militairen, WIGW en voor de ambtenaren van de EU. Dat was vroeger nooit een probleem en met tarifering via de computer is het nu nog veel gemakkelijker. Dat er verschillen in terugbetaling zouden bestaan is inherent aan elk verzekeringssysteem en zeker als men vrij mag kiezen. Er moet dan wel voor gezorgd worden dat er geen al te gemakkelijke wegen zijn voor opportunistische keuzes. Eenmaal een keuze gemaakt, mag veranderen niet te gemakkelijk zijn.

Is dat een keuze voor een subnationaliteit? Een meerderheid van onze leden is gewonnen voor het invoeren van subnationaliteit in Brussel, maar het is niet noodzakelijk de keuze voor een Vlaamse of Franstalige ziekteverzekering te koppelen aan subnationaliteit. Dat wordt ook niet gedaan voor de schoolkeuze. Naarmate er meer domeinen zijn waar de burger moet kiezen, zoals taal van identiteitskaart, school, taalkaders voor ambtenaren, Orde der geneesheren, etc., ontstaat er wel een zekere vorm van subnationaliteit. *Om een eerlijke financiering te realiseren zou men de keuze voor een Vlaamse ziekteverzekering kunnen koppelen aan het toewijzen van een deel van de personenbelasting aan de overeenkomstige gemeenschap.*

In geval van toewijzing van de gezondheidszorg aan de gemeenschappen wordt Vlaanderen verantwoordelijk voor het Nederlandstalig zorgaanbod in Brussel. Opdat de Vlamingen in Brussel toegang zouden hebben tot gelijkwaardige gezondheidszorg als elders in Vlaanderen, zal Vlaanderen hierin moeten *investeren*, zoals het gedaan heeft voor de scholen.

Er is vroeger reeds de keuze gemaakt dat Vlaanderen wil zorgen voor *30% van de Brusselse bevolking*, dus voor 300.000 inwoners. Dat is meer dan het aantal Vlamingen, maar het is passend dat Vlaanderen ook zijn *verantwoordelijkheid* zou nemen voor een deel van de allochtone bevolking. Ook moet rekening gehouden worden met de *centrumfunctie* van Brussel. De Brusselse ziekenhuizen krijgen veel patiënten uit andere delen van Vlaanderen. In geval van splitsing van de gezondheidszorg, zou Vlaanderen op termijn moeten zorgen voor 30% van het ziekenhuisaanbod. *In dat model zouden de bicommunautaire ziekenhuizen, in overleg met de Franstaligen, moeten verdeeld worden over de twee gemeenschappen*. Vlaanderen zou dus het *beheer moeten krijgen over 30 % van de ziekenhuisbedden in Brussel, evenwichtig verdeeld over openbare en privé-ziekenhuizen en ook evenwichtig verdeeld over het grondgebied zodat ieder Vlaamse Brusselaar kan kiezen voor Vlaamse gezondheidszorg binnen een redelijke afstand.*

Ziekenhuizen die zouden erkend zijn door de Vlaamse Gemeenschap zouden dan moeten voldoen aan dezelfde wettelijke vereisten als ziekenhuizen in Vlaanderen. Men kan ook opteren voor het behoud van bicommunautaire of cocommunautaire ziekenhuizen, maar dat ware geen optimale toestand. *Om erkend te worden als cocommunautair ziekenhuis moet het voldoen aan de wettelijke vereisten zowel van de Vlaamse als van de Franse Gemeenschap.* Het is ook mogelijk dat een ziekenhuis voor de helft van de bedden zou erkend en gesubsidieerd worden door de Vlaamse Gemeenschap en voor de helft door de Franse Gemeenschap.

Splitsing van gezondheidszorg en ziekenhuizen *mag niet leiden tot een vorm van apartheid*. Alle patiënten, onafgezien van hun ziekteverzekering, moeten toegang hebben tot alle ziekenhuizen en alle zorgverstrekkers, zonder administratieve hindernissen, maar eventueel wel met een verschil in terugbetaling.

Vlaanderen moet ervoor zorgen dat Vlaamse ziekenhuizen goed tweetalig of meertalig zijn. Of de ziekenhuizen die onder het beheer van de Franse Gemeenschap vallen twee- of meertalig zijn, wordt dan een zaak voor de Franse Gemeenschap. De Vlamingen hebben dan geen wettelijke basis meer om in die instellingen verzorging in het Nederlands te eisen.

Het toewijzen van de gezondheidszorg aan de gemeenschappen vereist een zekere samenwerking tussen de gemeenschappen om oneerlijke concurrentie, oneerlijke verdeling van de kosten en teveel opportunistische keuzes te vermijden. Er moet een goed evenwicht zijn tussen financiering door de gemeenschap die het ziekenhuis beheert en financiering per prestatie door de ziekteverzekering waartoe de patiënt behoort.

Er moet een stelsel uitgewerkt worden waarbij beide gemeenschappen zich goed voelen. Vlaanderen moet de mogelijkheid krijgen in Brussel een volwaardige gezondheidszorg aan te bieden zoals in de rest van Vlaanderen en moet daarin investeren. De Franse Gemeenschap zou dan, wat betreft gezondheidszorg, verlost zijn van de verfoeide taalwetten en zou zelf mogen beslissen hoe ze anderstaligen wil ontvangen. Daarbij moet ervoor gezorgd worden dat een gemeenschap er geen belang bij heeft patiënten te gaan ronselen bij de andere gemeenschap of uit te breiden ten koste van de andere gemeenschap.

Namens de Raad van Bestuur van VGV

Eric Ponette, Bart Garmyn en Robrecht Vermeulen

Men zou veel beter kiezen voor een duidelijk en coherent model. Dat kan door de sociale zekerheid op te delen in twee pijlers. Een arbeidsgebonden pijler (arbeidsongevallen en beroepsziekten, arbeidsongeschiktheid, pensioenen, werkloosheid tot 2 jaar) die in handen blijft van de federale overheid en een niet-arbeidsgebonden pijler (ziekteverzekering, gezinsbijslagen, sociale bijstand en langdurige werkloosheid) die volledig wordt overgeheveld, uitgezonderd de financiering.

Alexander DE CROO en Willem-Frederik SCHILTZ – DE STANDAARD – 26/10/10

BORSTKANKERSCREENING À LA FRANÇAISE: GENEESKUNDE KAN DE GEZONDHEID SCHADEN

Borstkankerscreening in Vlaanderen

Borstkanker is de meest voorkomende kanker bij vrouwen. Jaarlijks krijgen 9.500 vrouwen borstkanker in België (in Vlaanderen meer dan 5.000) en overlijden er 2.300 (in Vlaanderen 1.400 overlijdens). Ons land scoort hiermee het *hoogst* van de hele Europese Unie, met ongeveer 143 nieuwe gevallen van borstkanker per 100.000 vrouwen.

Om de sterfte door borstkanker te laten dalen, startte de Vlaamse overheid in 2001 met een *bevolkingsonderzoek* naar borstkanker. Alle vrouwen van 50 tot en met 69 jaar kunnen zich sindsdien om de twee jaar gratis laten onderzoeken. Dat gebeurt met een screeningsmammografie. Vrouwen worden uitgenodigd om hieraan deel te nemen door een centrum voor borstkankeropsporing of door hun arts (voorschrift voor een screeningsmammografie).

Borstkankerscreening *werkt niet of zeer slecht* bij jonge vrouwen. Hoe jonger de vrouw start met screening, hoe kleiner het voordeel en hoe groter het nadeel van de screening. Dat is verklaarbaar door het moeilijker opsporen van kankercellen tussen actief klierweefsel en door de grotere kwaadaardigheid van de tumoren.

Borstkankerscreening werkt waarschijnlijk *wel bij oudere vrouwen* (voorbij de menopauze), maar je moet 1.000 vrouwen screenen en minstens 10 jaar opvolgen om één sterfgeval te voorkomen. 22 vrouwen zullen de diagnose "borstkanker" opgespeld krijgen (5 meer dan in de niet-gescreende groep), en 12 zullen een borst verliezen (2 meer dan in de niet-gescreende groep). Door de kleine aantallen blijft de onzekerheid hierover groot. Het is buitengewoon moeilijk om de 100 potentieel te voorkomen sterfgevallen aan borstkanker duidelijk af te grenzen van het totaal van 20.000 sterfgevallen

Bijna 1 op de 2 vrouwen in de doelgroep 50-70 jaar heeft het kwaliteitsvolle aanbod van vroegtijdige opsporing gevolgd. Vlaanderen heeft hiermee *een belangrijke stap gezet in de strijd tegen borstkanker.* In Vlaanderen werden in de periode 2007-2008 1.546 borstkankers gevonden bij ruim 340.000 gescreende vrouwen door het bevolkingsonderzoek naar borstkanker. Eén van de gezondheidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid is dan ook om tegen 2012 een deelnemingspercentage van ten minste 75% te halen.

De Vlaamse overheid kiest met de georganiseerde borstkankeropsporing voor de werkwijze vastgelegd in de *Europese aanbevelingen* en ondersteund door internationale experten. Het is overtuigend aangetoond dat deze werkwijze de beste resultaten oplevert. Zonder bij voorbeeld dubbele lezing zouden slechts 82% van de nu gevonden kankers worden ontdekt (cijfers 2008).

Borstkankerscreening à la Française …

In het julinummer 2009 van Periodiek werd reeds besproken dat ook qua borstkankeropsporing *de taalgrens* in België *een zorggrens* is. Terwijl in Vlaanderen getracht wordt om zoveel mogelijk vrouwen te screenen in een kwalitatief bevolkingsonderzoek, zweert het medisch corps in Wallonië bij het "diagnostisch bilan". De meeste vrouwen in Wallonië en Brussel worden niet gescreend via een kwaliteitsvol bevolkingsonderzoek maar met *een combinatie van een diagnostische mammografie en een echografie.* Dit leidt niet noodzakelijk naar meer opgespoorde tumoren maar alleszins naar veel meer vervolgonderzoeken, overdiagnose en overbehandeling.

Ondermijning van het Vlaams bevolkingsonderzoek door het RIZIV

Door lobbywerk van de Franstalige specialisten wil men nu ook binnen het RIZIV aanpassingen doen aan het nomenclatuurnummer voor een screeningsmammografie.
Niet alleen wil men een gratis screeningsmammografie vanaf 40 jaar, men wil ook de combinatie met echo invoeren bij vrouwen met "dense" borsten.

Het is duidelijk waar deze beslissing zal toe leiden. Steeds meer jonge vrouwen zullen verwezen worden voor screeningsmammografie en een zeer groot aantal vrouwen zal gescreend worden met mammografie en echografie. Dit zal niet leiden tot minder sterfte aan borstkanker, dit zal wel leiden tot nog meer ongeruste vrouwen en nog meer technische prestaties, overdiagnose en overbehandeling. Dit alles op kosten van de Belgische ziekteverzekering. Bovendien ondermijnt dergelijke beslissing van het RIZIV de verdere uitbouw van het kwalitatief sterke bevolkingsonderzoek in Vlaanderen dat wel rekening houdt met de Europese aanbevelingen.

Op een ogenblik dat iedereen aan besparingen zou moeten denken, zijn dergelijke maatregelen die meer kosten en bovendien negatief zijn voor de volksgezondheid absoluut nefast! Het VGV hoopt dan ook dat de verantwoordelijken in dit dossier grondig nadenken over de gevolgen van een eventuele aanpassing van de nomenclatuur " à la Française".

Dit dossier is trouwens een prachtig voorbeeld waarom ook de nomenclatuur beter gesplitst zou worden. Als Franstalige artsen een heel eigen interpretatie hebben over de noodzaak van bepaalde medische technieken voor diagnose en behandeling worden ze ook best zelf geresponsabiliseerd voor de gevolgen van dit medisch handelen zowel op het vlak van kost als op het vlak van "return on investment". In dit voorbeelddossier is deze "return" immers negatief!

Dr. Bart Garmyn
Auteur aanbeveling bortskankerscreening Domus Medica
Lid werkgroep borstkankerscreening

KORTE BERICHTEN

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID IS GOED VOOR IEDEREEN

De vrees van de Franstaligen voor de vraag van de Vlamingen voor meer "responsabilisering" van gewesten en gemeenschappen is ongegrond.
Het staat vast dat de Belgische federale staat failliet zal gaan indien er nog bijkomende bestedingsbevoegdheden worden overgeheveld zonder dat er gelijktijdig "responsabilisering" komt in de vorm van minstens tariefbevoegdheid voor de gewesten en gemeenschappen. Dit is één van de essentiële voorwaarden voor het in evenwicht brengen van de federale begroting.
Verder tasten de voorstellen tot budgettaire en fiscale "responsabilisering" noch de solidariteit noch de kern van de sociale zekerheid aan. Integendeel, zij zijn een essentieel instrument om de federale schatkist ademruimte te geven, wat betekent dat zij het belangrijkste middel zijn om de federale fiscale subsidies aan de sociale zekerheid te handhaven. De verdedigers van de solidariteit moeten wel bedenken dat als de federale begroting in mekaar stuikt, ook de subsidies aan de sociale zekerheid wegvallen.

Dat was de boodschap van hoogleraar emeritus Frans Vanistendael in De Standaard van 23 augustus ll.

Albert Baert

BRUSSELSE IRIS-ZIEKENHUIZEN EN TAALWET

De taalwet van 1962 legt tweetaligheid op aan de openbare ziekenhuizen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en verplicht hen tweetalig personeel aan te werven. Dat betekent dat, om benoemd te worden in die ziekenhuizen, de kandidaten het examen van kennis van de tweede landstaal moeten afleggen. Sinds jaar en dag verzuimen de Brusselse openbare ziekenhuizen de taalwet na te leven. Daarom trok het Vlaams Komitee voor Brussel (VKB) naar de rechtbank en werd nu voor de tweede maal in het gelijk gesteld. In januari 2009 besliste de Raad van State dat de Iris-ziekenhuizen inzage moeten geven in hun personeelsbeslissingen, zodat het VKB kan nagaan of de taalwetten nageleefd worden. De Iris-ziekenhuizen legden deze beslissing naast zich neer. Dan ging het VKB naar de rechtbank van eerste aanleg en werd ook daar in het gelijk gesteld. De rechter kende evenwel geen dwangsom toe bij niet-naleving van zijn beslissing. We mogen dus verwachten dat ook deze overwinning van het VKB weinig resultaat zal opleveren.

De openbare ziekenhuizen in Brussel hebben een chronisch deficit en krijgen jaarlijks vele miljoenen euro's overheidssteun, maar ze weigeren hun wettelijke verplichting tot tweetaligheid na te leven. Daarmee moet rekening gehouden worden als Brussel meer geld vraagt. Bijna een halve eeuw taalwetten zijn er niet in geslaagd om Nederlandstalig zorgaanbod in de openbare ziekenhuizen te realiseren. De enige oplossing ligt in de toekennen van de volledige gezondheidszorg aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap zodat de Vlaamse Gemeenschap ook in Brussel goede Nederlandstalige zorg kan aanbieden.

Robrecht Vermeulen

DEMOGRAFIE IN BELGIË EN MIGRATIEPOLITIEK

De huidige Belgische staat is nu zelfs niet meer in staat om de jaarlijkse statistische gegevens aan te leveren. Deze zijn noodzakelijk om allerhande redenen, vooral voor wetenschappelijke doeleinden en voor de studie van demografische verschuivingen. Beleid op alle mogelijke terreinen is inderdaad daarop gestoeld. Statistische gegevens moeten in België worden aangereikt door ADSEI (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie). In vele landen is dit een onafhankelijk instituut, in België echter gaat ADSEI gebukt onder onderbemanning en politieke beïnvloeding. Hierdoor beschikt men slechts over de cijfers tot januari 2008 en ontbreken deze van 2009 en 2010! In verlegenheid gebracht hierdoor, probeerde ADSEI beroep te doen op de gegevens van 2009 via Eurostat, het Europese Statistisch Bureau. Maar, aangezien het hiervoor nodige cijfermateriaal ook door 'België' moet worden aangereikt, zal men deze gegevens met voorzichtigheid moeten hanteren (Thomas Verbeke, Knack 04.08.10).
Volgens deze gegevens is de bevolking in 2009 in België met 77.000 eenheden gegroeid tot 10,81 miljoen (+0,71 %). Deze bevolkingsaangroei bestaat enerzijds uit 'natuurlijke aangroei' (geboorten min sterfgevallen), namelijk 22.000 eenheden (30 %) en anderzijds uit 'netto migratie' (immigratie min emigratie) of 55.000 eenheden (70 %). De immigratie in België bestaat vooral uit 'passieve immigratie', d.w.z. immigranten die het land niet zelf heeft gezocht noch aangetrokken omdat zij nodig waren. Zij zijn op eigen initiatief en eigen motieven naar hier gekomen en worden hier 'passief' aanvaard, omdat men ze 'niet kan, mag of wil weigeren'. Afgelopen jaren kwamen hier jaarlijks telkens 30.000 immigranten binnen door gezinshereniging: door introductie van een partner van buiten de EU of door het laten overkomen van familieleden. In 2009 werden tevens 14.800 mensen 'zonder papieren' geregulariseerd en 2.400 asielzoekers erkend. Dit wil zeggen dat 85 % van de immigratie 'passief' is (Guy Tegenbos, DS 28.07.10). Tijdens de regering Leterme waren twee Franstaligen (vice-eerste minister Joëlle Milquet en staatssecretaris Melchior Wathelet) en een Vlaming (eerste minister Yves Leterme) verantwoordelijk voor migratie en asielbeleid.

Piet Hein Jongbloet

ONEIGENLIJK GEBRUIK VAN HET TOELATINGSEXAMEN VOOR ARTS EN TANDARTS

Tweemaal per jaar, meer bepaald in juli en in augustus, organiseert de Vlaamse Gemeenschap dit examen op de Heizel. De kandidaten krijgen meerkeuzevragen voorgelegd over wetenschappen, maar er wordt ook gepeild naar het vermogen tot redeneren met tekstinterpretatie en artspatiënt gesprekken. De bedoeling is niet zozeer naar kennis te peilen maar wel naar een intrinsieke aanleg voor het beroep. Opvallend is dat jaar na jaar het aantal deelnemers blijft stijgen. In 2010 werden alle records gebroken met iets meer dan 4.000 (!) kandidaten, dit is 500 meer dan in 2009. Betekent dit dat de populariteit voor deze studies blijft toenemen?
In de Nieuwsbrief van De Specialist (07.09.2010) doet professor-emeritus Daniel Van Steenberghe als voorzitter van de examencommissie hierover een opgemerkte uitspraak: "Studenten uit het vijfde jaar van het middelbaar onderwijs schrijven zich in om zich te oefenen. Zelfs al zouden ze slagen, dan

nog krijgen ze geen toegang tot de studies."
Dit betekent dus een oneigenlijke deelname? Jawel, maar … de ervaring van deelname zal wel nuttig zijn met het oog op de volgende, nu reguliere poging, volgend jaar … of niet soms?
Er zijn ook al grootouders gesignaleerd die samen met hun kleinkind aan dit examen participeren. Ze blijken dan zelf wel geen enkele ambitie meer te hebben voor de medische professie maar ze doen het graag om hun oogappel de nodige ondersteuning te geven. Opnieuw een oneigenlijke deelname? Jawel, maar … dat is toch sympathiek?
Terwijl het aantal kandidaten jaarlijks blijft stijgen, is het percentage geslaagden dit jaar wel gedaald naar een dieptepunt van 24,3 %. "In absolute cijfers blijft hiermee het aantal geslaagden jaar na jaar rond de 1.000 liggen (dit jaar in concreto: 999)", zegt Van Steenberghe.
Conclusie: Oneigenlijk gebruik loont niet, de examencommissie waakt.
Tot slot nog dit, er blijken nu al twee keer meer vrouwen dan mannen deel te nemen aan dit examen. Quid? Ik vermeld dit zonder enig verband te willen leggen met het eigenlijke onderwerp van deze korte mededeling over het oneigenlijk gebruik van het (populaire) toelatingsexamen voor arts en tandarts.

Hendrik Verbrugge

ALARMBEL VLAAMSE UNIVERSITEITEN EN VRWI

In juli ll. luidden de vijf Vlaamse rectoren in een gezamenlijke oproep de alarmbel: indien niet dringend meer geïnvesteerd wordt in wetenschappelijk onderzoek en innovatie, komt er een achteruitgang met als gevolg een kleinere economische groei en een verhuis van goede Vlaamse onderzoekers naar andere landen.
De reden van de klacht is dubbel. Enerzijds werd in 2010 aan Vlaamse kant reeds stevig gesnoeid in de FWO-budgetten en dreigt de Vlaamse FWO-toelage voor 2011 nog sterker te moeten inboeten. Anderzijds lijken er plannen te bestaan om de federale middelen voor het FWO af te schaffen.
Dit alles is onterecht – zo schrijven de vijf rectoren – want het aantal wetenschappelijke publicaties aan de Vlaamse universiteiten gaat in stijgende lijn en bovendien staat Vlaanderen in Europa op de derde plaats voor de citatie-index (DS, 14.07.10).

In dezelfde maand juli kwam er een analoge klacht van de voorzitter van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI). Hij wees er op dat de Vlaamse regering dit jaar slechts 0,72 % van het bruto binnenlands product (bbp) aan onderzoek en ontwikkeling besteedde in plaats van de beloofde 1 %. En dat de bedrijfswereld eveneens te kort schoot: 1,40 % bbp in plaats van de geplande 2 % (Katrien Verstraete, DT 17.07.10).

Eric Ponette

PRIJS VAN EEN KAMERZETEL

In Knack van 04/08/2010 berekent Edi Clijsters, voorheen journalist en diplomaat, nogmaals hoeveel een kamerzetel aan stemmen kost in Vlaanderen en Wallonië.
Een Vlaamse kamerzetel kostte in juni 2010 gemiddeld 43.700 stemmen; een Franstalige zetel gemiddeld 35.600.
Je kan dit ook op andere manieren bekijken. Hoewel de N-VA 241.000 stemmen meer behaalde dan de PS, kreeg ze in de federale Kamer slechts één zetel meer.
Maar ook andere Vlaamse partijen zijn de dupe.
Het Franstalige Ecolo haalt 4,8 % van de stemmen en het Vlaamse Groen! 4,4 %. Ecolo krijgt daarvoor 8 zetels en Groen! slechts 5. De Franstalige liberalen halen 9,3 % van de stemmen en krijgen daarvoor 18 zetels. De Vlaamse liberalen halen 8,6 % en krijgen slechts 13 zetels. De Franstalige liberalen halen zoals gezegd 9,3 %. De Vlaamse socialisten behaalden 9,2 %, ongeveer evenveel, maar de Franstaligen krijgen 18 zetels en de Vlaamse socialisten slechts 13. En zo kan men nog een tijdje doorgaan.
Het komt er dus op neer dat een herziening van het kiesstelsel de Vlaamse partijen 5 tot 6 zetels zou opleveren. Waarop wachten ze om ook deze communautaire transfer weg te werken?
De auteur besluit in zijn artikel met een boutade van CVP-medestichter Michiel Vandekerckhove: "België is gebouwd op het geduld van de Vlamingen.".
Inderdaad!

Jan Van Meirhaeghe

INSPECTIE F-SCHOLEN IN VL-FACILITEITENGEMEENTEN

Pedagogische inspectie in Franstalige scholen in Vlaamse gemeenten met faciliteiten:
Vlaams inspectiedecreet geschorst

In 1962 werd de taalgrens vastgelegd en werden in zes gemeenten rond het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest taalfaciliteiten ingevoerd. De Vlaamse Gemeenschap moet in die Vlaamse gemeenten Franstalig basisonderwijs inrichten indien een voldoende aantal ouders dit vragen. Vlaanderen betaalt die Franstalige scholen en tot nu toe werd de pedagogische inspectie uitgevoerd door het Franstalig ministerie van onderwijs, volgens een protocol tussen de toenmalige ministers van onderwijs. In 2009 keurde het Vlaams Parlement een decreet goed waardoor het Vlaamse ministerie van onderwijs, dat bevoegd is voor het inrichten van die scholen en ze betaalt, ook verantwoordelijk wordt voor de pedagogische inspectie (zie januarinummer 2010 van Periodiek, p. 18-19).

Op 29 juli 2010 heeft het Grondwettelijk Hof een voorlopig arrest geveld waarbij dit decreet gedeeltelijk geschorst wordt. Het Grondwettelijk Hof erkent dat de Vlaamse Gemeenschap ten volle bevoegd is over die scholen, maar schorst het decreet voor zover dit zegt dat de inspectie door Vlaanderen moet gebeuren. Het zegt dat het ministerieel protocol nog steeds geldt. Dit is een (gedeeltelijke) nederlaag voor de Vlaanderen. Het Hof bevestigt wel het Vlaamse territorialiteitsbeginsel, maar holt in de praktijk dit beginsel uit. Het Hof stelt dat een niet gepubliceerd interministerieel protocol uit 1962 voorrang krijgt op een decreet dat goedgekeurd is door het Vlaams Parlement en op de grondwettelijk vastgelegde indeling van het land in gewesten en gemeenschappen. Dat is een zeer bedenkelijke redenering en het doet vermoeden dat het Grondwettelijk Hof zich meer heeft laten leiden door politieke motieven dan door juridische. Hiermee blijft de inspectie-twistappel bestaan en komt er ongetwijfeld een vervolg aan dit verhaal. Dit bevestigt nogmaals dat het stelsel van faciliteiten een gedrocht is en dat de rust in die gemeenten slechts zal terugkomen als de faciliteiten afgeschaft worden of tenminste uitdovend worden.

Robrecht Vermeulen

BRUSSEL EEN ECONOMISCHE MACHT IN BELGIE?

Brussel draagt slechts 9,2 % bij tot de primaire inkomsten van de huishoudens in België. Dat zijn inkomsten uit arbeid, verhuring van onroerend goed, rente op kapitaal en winst van de

ondernemingen. Van de 18,7% van het BBP (bruto binnenlands product), dat Brussel genereert, schiet al heel wat minder over als men de inkomsten van de pendelaars aftrekt en het wordt nog minder als men rekening houdt met de vaststelling dat 37% van het Brussels BBP voortkomt uit prestaties voor de overheid, die de staat meer kosten dan ze fiscaal opbrengen. Het resultaat is dat Brussel met 10% van de bevolking slechts een aandeel van 9,2% heeft in het primaire inkomen. Daarom kan Brussel niet zonder steun van het federale niveau of rechtstreeks vanuit Vlaanderen.
Een andere vraag is wat er zou overblijven van de Brusselse vennootschapsbelasting (nu 33%) in een concurrentiële omgeving. Bv. wanneer KBC en andere bedrijven met maatschappelijke zetel in Brussel, maar waarvan het cliënteel hoofdzakelijk werkt en woont in Vlaanderen of Wallonië, zouden verhuizen naar één van de gewesten. Is het een onveranderlijk gegeven dat de talrijke vennootschappen hun zetel in Brussel houden als blijkt dat Wallonië en Vlaanderen (zowel in een confederaal model als onafhankelijk) betere economische vooruitzichten hebben en eindelijk in staat zijn een op maat gesneden dynamisch beleid te voeren?
Bron: Ine Renson, DE TIJD 11-09-2010

Albert Baert

ZORGNET VLAANDEREN

Op 28 juni ll. publiceerde ZORGNET VLAANDEREN, het vroegere VVI, een brochure met de titel "Solidaire gezondheidszorg – Een nieuw concept voor bevoegdheidsverdeling".
Daarin pleit de organisatie voor een verdere communautarisering van de gezondheidszorg met behoud van de solidariteit tussen de burgers in België.
Die solidariteit wordt gegarandeerd door het behoud van de financiering op federaal niveau binnen de federale Sociale Zekerheid; het federaal vastgelegde budget wordt dan via een enveloppe verdeeld tussen de gemeenschappen volgens een verdeelsleutel die rekening houdt met demografische gegevens. Dit komt dus neer op "bestedingsautonomie".

De beleidsruimte van de gemeenschappen bestaat erin dat zij keuzes kunnen maken uit het aanbod van beschikbare en op federaal niveau gedefinieerde en goedgekeurde gezondheidsproducten.
Daarnaast kunnen de gemeenschappen ook nieuwe gezondheidsproducten voor terugbetaling aanbrengen en laten goedkeuren op federaal niveau.
Alle bevoegdheden die momenteel thuishoren onder het federale departement "Volksgezondheid" worden integraal overgedragen aan de gemeenschappen.

Voor meer details: de brochure kan besteld worden bij Zorgnet Vlaanderen vzw, Guimardstraat, 1, 1040 Brussel of op post@zorgnetvlaanderen.be

Eric Ponette

BESPAREN IN DE ZIEKTEVERZEKERING

Er is vast geen enkel van de geïndustrialiseerde landen waar dit thema niet al jaren op de begrotingsagenda staat. Blijkbaar gebeurt er evenwel nog heel wat nattevingerwerk bij het opstellen van de begroting, het uitvoeren van de geplande maatregelen en de planning van nieuwe uitgaven. Geen wonder dus dat alle betrokken partijen voortdurend hard aan de kar trekken om zo'n goed mogelijk deel van de oogst voor zichzelf binnen te halen.
De overheid heeft het dan ook erg lastig vertegenwoordigers van zorgverzekeraars, zorgverstrekkers en hun collegae uit de intramurale sector in dezelfde richting te doen kijken. Indien men de winkel draaiende wil houden moeten alle geledingen toegevingen aanvaarden op hun plannen om zo tot een structurele versobering te komen. Zonder veel overdrijving kan men zich voorstellen dat met enige creativiteit een aantal miljarden te recupereren vallen binnen het systeem zonder dat de basis van de gezondheidszorg in het gedrang komt of aan kwaliteit wordt ingeboet. Een aantal grootverdieners binnen het systeem zien hun winst waarschijnlijk fors dalen bij belangrijke besparingsmaatregelen. In alle landen circuleren er dan ook allerlei scenario's

- Men kan de spoeddiensten herorganiseren en hun functionaliteit toch vergroten en de kosten beduidend drukken.
- De nomenclatuur en de prijs van de apparatuur mogen zeker eens tegen het licht gehouden worden. Wie zei ook weer dat "de pen van de arts" het duurste instrument is in de gezondheidszorg. Hiermee worden immers alle aanvragen, nummers en budgetten onderkend die nadien worden uitgevoerd.

In deze tijden van responsabilisering lijkt het een goed idee om alle belangengroepen, van verzekeraars over zorgverstrekkers tot zorgontvangers en allerlei tusseninstanties, met de neus op de feiten te drukken en hun zelf verantwoordelijk te stellen voor hun deel in het geheel. Zeker is ook dat multidisciplinair werken en interdisciplinaire samenspraak voor enige financiële optimalisatie kunnen zorgen. Resoluut de kaart trekken voor een ruime ondersteuning van de basisgezondheidszorg of eerste lijn en een inkrimping van het overaanbod van intramurale diensten is hierbij niet meer dan logisch. In Vlaanderen, waar men binnen afzienbare tijd het eigen systeem kan uitbouwen, moet dergelijke strategie over enkele jaren haalbaar zijn. In België lukt besparen in deze materie waarschijnlijk nooit.

Chris Geens

AANTAL VLAMINGEN IN BRUSSEL?

Hoeveel Vlamingen er in Brussel wonen is een onuitputtelijke bron van discussie. De meeste studies spreken van 10 à 15% Vlamingen met sinds vele jaren een geleidelijke vermindering van dit aantal. In uitgave van 4 september 2010 meldt De Standaard onder de titel "Vlamingen verlaten massaal Brussel" dat het aantal Vlamingen gedaald is tot 55.943 of 5,3% van de Brusselse bevolking en dat dit aantal in de volgende tien jaar zal dalen naar 3,4%. Volgens deze studie zijn er 66,5% Franstaligen in Brussel. Uiteraard gaat dit om een Frantalige studie. Deze resultaten zijn duidelijk verschillend van andere studies. Zo vond Rudi Janssens van de VUB dat 7% thuis uitsluitend Nederlands spreekt en dat bij 9% Nederlands een van de twee huistalen is.

Hoe komt men nu tot dergelijke verschillen? Om dat resultaat te bereiken hechten de auteurs groot belang aan hoe de mensen zich op administratief vlak gedragen. Alle Vlamingen die ooit met de Brusselse administratie in aanraking komen, weten dat juist daar de grootste sociale druk bestaat om toch maar Frans te spreken. Al wie niet uitdrukkelijk eist om als Nederlandstalig geregistreerd te worden, wordt als Franstalig beschouwd. Met deze methode kan men dan ook besluiten dat alle personen van vreemde origine Franstalig zijn, ook al kennen ze geen

woord Frans. Dat Franstalige demografen een weinig wetenschappelijke studie publiceren is hun zaak.
Het is heel wat bedenkelijker dat De Standaard hieraan bijna een volledige pagina wijdt onder een grote misleidende titel. Dit belet niet dat het aantal Vlamingen in Brussel te klein is en dat maatregelen moeten genomen worden om Brussel aantrekkelijker te maken voor Vlamingen en om van Brussel een echt tweetalige hoofdstad te maken.

Robrecht Vermeulen

RESPECT EN DEMOCRATIE

De Franstalige politici in België vragen - of beter eisen – respect. Respect is een nobele deugd maar kan fundamenteel ondemocratisch zijn. Denk maar aan het gewone volk dat eeuwenlang "uit respect" boog voor de adel en de clerus. De fundamentele kwestie is dat de democratie in dit land al 180 jaar met de voeten getreden wordt. België miste van bij zijn ontstaan de kans om een echte volwaardige democratie te worden, waarin iedereen gelijk is. De Belgen werden in 1830 wel vrij maar niet gelijk. Niet politiek, niet sociaaleconomisch niet taalkundig. Het Frans beval, het Nederlands boog. In volwassen democratieën houden vrijheid en gelijkheid mekaar in evenwicht. Maar in België is dat niet zo: hier is de vrijheid van de Franstalige minderheid altijd ten nadele gegaan van de gelijkheid van de Nederlandse meerderheid. De taalkundige gelijkheid in dit land hebben wij proberen te organiseren door Vlaanderen eentalig Nederlands, Wallonië eentalig Frans en Brussel tweetalig te maken. Maar de Franstaligen hebben altijd geweigerd zich hierbij neer te leggen. Zij blijven proberen van Brussel een eentalig Franse stad te maken en blijven de vrijheid opeisen om - tegen het gelijkheidsbeginsel in - de "faciliteiten" in de Vlaamse Rand uit te breiden. Tegen alle afspraken in, en dat maakt het probleem van de splitsing van BHV ook zo onoverkomelijk voor hen.
Bron: Peter De Graeve en Wouter Van Driessche, De Tijd 11.09.10

Albert Baert

HPV-VACCINATIE

Gratis vaccin tegen baarmoederhalskanker in Vlaanderen, maar niet in Wallonië

De Vlaamse overheid biedt alle meisjes van het eerste jaar secundair onderwijs vanaf het zopas begonnen schooljaar gratis vaccins tegen humaan papilloma virus (HPV) aan.
Hierdoor verhoopt Vlaams minister van Welzijn en Gezondheidszorg Jo Vandeurzen dat op termijn minder vrouwen baarmoederhalskanker zullen krijgen. Het Agentschap Zorg en Gezondheid bedong bij de leverancier van het vaccin een zeer gunstige aankoopprijs van slechts € 20 voor elk vaccin. Een contract voor vier jaar werd afgesloten. Als zo'n 35.000 meisjes zich dit jaar laten inenten betekent dit met de kosten voor de communicatiecampagne erbij, voor de Vlaamse begroting zo'n 2,2 miljoen euro.

De Franse Gemeenschap heeft evenwel dit geld niet voor dergelijke HPV-vaccinatie. De nadruk aldaar ligt eerder op preventie van colorectale - en borstkanker. Dat laatste gebeurt evenwel ook al via de georganiseerde en gratis aangeboden opsporingsmammografie. De Franstaligen blijven hier qua dekking zeer ernstig achterop door een halsstarrige verdediging van de voorkeur voor mammaire echografie in combinatie met de radiografie.
De Franstalige gezondheidsminister argumenteert verder terecht dat een vals gevoel van veiligheid zou kunnen worden gewekt, ondanks het feit dat ca 80 % van de meest voorkomende HPV-genotypes, die kanker kunnen induceren, via het vaccin uitgeschakeld worden. Er blijft inderdaad een goed georganiseerde opsporing via regelmatige afname van baarmoederhalsuitstrijkje nodig. De campagne van de Vlaamse overheid moet daar ook naar verwijzen en correct georganiseerde cervixkankeropsporing betekent ook registratie, opvolging en vooral doelgroepgerichte motivatie. Er moet worden vanuit gegaan dat de Franse Gemeenschap dat ook allemaal plant.

Er is echter meer. De Franstalige pers kwam er snel achter dat de vaccinatie de meisjes in hun gemeenschap circa **€ 30** zal kosten. Het RIZIV zal voor de resterende € 330 tussenkomen. De Vlaamse meisjes betalen **niets**, het RIZIV betaalt evenwel slechts € 40, daar 1/3 van de totale kostprijs door de Vlaamse Gemeenschap wordt gedragen.
De Franstalige verontwaardiging is echter misplaatst.
Georganiseerde vaccinatie gratis aangeboden via de school beoogt een dekking van meer dan 99 % van alle twaalfjarigen. Vrijwillige vaccinatie zoals georganiseerd in Franstalig België leidt wellicht tot een dekking van hoogstens 50%. Dat leidt over enkele decennia tot meer baarmoederhalskankers en dus meer kosten vanuit het Franstalige landsgedeelte, betaald door de federale ziektekostenverzekering op termijn.
Daarenboven belopen de RIZIV-kosten voor één jaar Vlaamse vaccinatie slechts **€ 1,4 miljoen,** zijnde 35.000 x 40 euro.
Eén vrijwillige vaccinatie van een Franstalige twaalfjarige kost evenwel € 330 plus de kostprijs van 3 huisartsenconsultaties; wat een totale prijs van circa € 375 uitmaakt. Als nu 14.000 meisjes deze vaccinatie laten uitvoeren (een lage afgeronde schatting van 50% dekking voor circa 28.000 twaalfjarige meisjes) kost dat meteen **€ 5,25 miljoen** of nagenoeg het viervoud!

Een schoolvoorbeeld van de slinkse noord/zuid - geldtransfers in de preventieve gezondheidszorg, nochtans reeds jaren gemeenschapsbevoegdheid.
De verontwaardiging van de Franstalige pers is dus niet enkel misplaatst, maar vals.
Nogmaals een perfecte demonstratie van de hoognodige responsabilisering van de deelstaten.

Geert Debruyne

KLEUR NUMMERPLATEN

Dat de recente discussie rond de door staatssecretaris Schouppe voorgestelde kleurenwijziging van de autonummerplaten een communautaire dimensie kreeg is eerder angstwekkend. Het bewijst dat veiligheid in het verkeer niet eens prioritair is doch dient te wijken voor de aangeboren en aangekweekte afkeer van de Franstaligen voor alles wat "Vlaams" is. Dit begint echt te lijken op een superioriteitsgevoel dat psychopathologische dimensies begint te krijgen. Wat kunnen wij dan nog verder SAMEN doen?

Jan Peremans

SPLITSING STAATSSCHULD

In augustus ll. publiceerden Dirk Heremans en Annelore Van Hecke vanuit VIVES (Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving) de studie "Nood aan regionalisering van de staatsschuld in de staatshervorming".
Hun uitgangspunt is dat een duurzame sanering van de overheidsfinanciën in België onafwendbaar is. En dat daarom de fiscale autonomie van gemeenschappen en gewesten, die nu goed is voor slechts 20 % van hun inkomsten, sterk moet uitgebreid worden. En dat

ook de aflossing van de staatsschuld verder moet gesplitst worden. Op dit ogenblik draagt de federale overheid 89 % van die lasten tegenover slechts 6 % voor de deelgebieden en 5 % voor de lokale overheden.
De auteurs stellen vast dat het aandeel van de schuldaflossing, door vooral de regionale en in mindere mate de lokale overheden, in Canada, Australië, Duitsland, Zwitserland en Spanje stukken groter is dan in België.

Indien die schuldsplitsing in België volgens het oorsprongsbeginsel van de schuld zou gebeuren, zou Wallonië 62 % van de schuld voor zijn rekening moeten nemen. Wanneer het draagkrachtbeginsel wordt gehanteerd, zou Vlaanderen, naargelang het gebruikte criterium, 57,8 % tot 63,3 % moeten aflossen.
Afhankelijk van de graad van de toegekende fiscale autonomie in de nieuwe financieringswet, zou volgens de auteurs 25 tot 40 % van de federale schuld aan de gewesten kunnen overgedragen worden.

Eric Ponette

DE EERSTELIJNSCONFERENTIE OP 11 DECEMBER 2010

Meer dan 170 specialisten en 45 organisaties verlenen hun medewerking aan de werkgroepen die de conferentie voorbereiden. Het is een initiatief van Vlaams minister Jo Vandeurzen en het Agentschap Zorg en Gezondheid. De doelstelling van deze conferentie is een consensus te bereiken over de positie van de eerstelijnsgezondheidszorg in Vlaanderen gedurende de volgende decennia.
Een stuurgroep en vijf werkgroepen trachten telkens een overeenstemming te bereiken over één bepaalde beleidsvraag: positionering eerste lijn, preventie, I.C.T. en eerste lijn, samenwerkingsmodellen en zorg om talent. De ontwerpteksten worden door het Agentschap verzameld in een ontwerp van een eindrapport dat het toekomstig beleid van de minister mede zal bepalen. De conferentie vindt plaats op 11 december in het Antwerpse Radisson Astrid Hotel.

Jan Dockx

Hoe meer internationalisering, hoe meer ook de behoefte aan een beschermde leefwereld, dicht bij huis. Globalisering produceert een brede onderstroom van mensen die 'ergens willen thuishoren' en 'ergens willen bijhoren'.

Derk Jan EPPINK – DE TIJD – 07/08/10

Overheden moeten de financiële gevolgen dragen van hun beleid: gunstige gevolgen als ze een goed beleid voeren, nadelige gevolgen als ze nalatig zijn. Vandaag (*de huidige financieringswet, red.*) werkt dit hier omgekeerd. Deelstaten krijgen meer geld als ze slecht presteren … en krijgen minder geld als ze het goed doen. Dat moet omgekeerd worden, en dat kan uiteindelijk het best door ze zelf te laten instaan voor hun inkomsten en dus voor de belastingheffing.

Guy TEGENBOS – DE STANDAARD – 16/08/10

De staatshervorming die wordt voorbereid, legt Vlaanderen aan de ketting. Ze is niet de 'copernicaanse' hervorming waarbij het gewicht verschuift naar de deelstaten. Dat impliceert meteen dat het ook niet de laatste staatshervorming zal zijn. Zodra ze gestemd is, dreigt alles te herbeginnen.

Luc VAN DER KELEN – HET LAATSTE NIEUWS – 17/08/10

Lid worden van het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds…
…is zelf de sociale zekerheid splitsen.

U bent dan niet enkel in orde met de wettelijke verzekering, maar u geniet ook van interessante aanvullende en facultatieve diensten en voordelen. Bovendien geeft u de unitaire machten een krachtig signaal voor een eigen Vlaamse sociale zekerheid!

Lid worden vraagt amper administratieve rompslomp.
Eén telefoontje volstaat, de rest doen wij.
Aarzel geen dag langer en bel gratis: **0800-179 75**

Hoofdzetel
Hoogstratenplein 1 • 2800 MECHELEN
Tel. 015-28 90 90 • e-post: info@vnz.be

Belangrijkste kantoren

Aarschot	Schaluin 99	**Mechelen**	Van Benedenlaan 32
Antwerpen	Troonplaats 2	**Menen**	Bruggestraat 152
Berlaar	Dorpsstraat 22	**Merelbeke**	Poelstraat 40
Boechout	J.F. Willemsstraat 18	**Mol**	Sint-Paulusstraat 2/1
Brugge	Gistelsesteenweg 113a	**Nijlen**	Woeringenstraat 7b
Deurne	Turnhoutsebaan 289	**Overijse**	Duisburgsesteenweg 149
Gent	IJzerlaan 16	**Ranst**	Antwerpsesteenweg 3a/b1
Haacht	Wespelaarsesteenweg 2b	**Roeselare**	Leenstraat 3
Hasselt	Burg. Bollenstraat 1/4	**Sint-Genesius-Rode**	Kerkstraat 2a
Heist-o/d-Berg	Kattestraat 45	**Sint-Niklaas**	H. Heymanplein 18
Herentals	Molenvest 6	**Tienen**	Wolmarkt 9
Herenthout	Bouwelsesteenweg 17	**Torhout**	Elisabethlaan 2/2
Ieper	J. Capronstraat 15	**Turnhout**	Kasteelplein 10/1
Izegem	Kerkplein 8	**Vilvoorde**	Schaarbeeklei 47
Kapellen	Hoogboomsteenweg 119	**Waregem**	Stormestraat 36
Kortenberg	Leuvensesteenweg 214	**Willebroek**	Overwinningsstraat 39
Kortrijk	Gr. Gwijde van Namenstr. 7	**Wommelgem**	Kerkplaats 31
Lier	Antwerpsestraat 145	**Zandhoven**	Oude Baan 1a

Wij zijn ook nog aanwezig in

Aalter, Aartselaar, Asse, Bellegem, Berchem, Berendrecht, Bonheiden, Boom, Bornem, Brakel, Brasschaat, Brussel, Deerlijk, Dendermonde, Dessel, Deurne, Diest, Diksmuide, Dilbeek, Dilsen-Stokkem, Edegem, Essen, Galmaarden, Geel, Glabbeek, Gooik, Grimbergen, Grobbendonk, Halle, Hamme, Heide, Herent, Herselt, Heusden-Zolder, Hoboken, Hoeilaart, Hooglede, Huldenberg, Hulshout, Ingelmunster, Kalmthout, Kapelle-o/d-Bos, Kessel, Knokke-Heist, Kontich, Kortemark, Kraainem, Kruibeke, Kuurne, Laakdal, Lanaken, Ledegem, Leuven, Lint, Lokeren, Lommel, Maldegem, Malle, Meerhout, Meise, Merchtem, Merksem, Moeskroen, Mortsel, Noorderwijk, Olen, Poperinge, Putte, Puurs, Rijkevorsel, Roosdaal, Schoten, Steenokkerzeel, Tervuren, Westerlo, Wetteren, Wevelgem, Wichelen, Wiekevorst, Wijnegem, Wilrijk, Wuustwezel, Zemst, Zoutleeuw, Zwevegem en Zwijndrecht.

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
www.vnz.be - 0800-179 75

KLEIN KAN OOK…

Enkele zeer persoonlijke beschouwingen over medische zendingen in Afrika

Dan word je op een dag in 2002, prettige herinnering, gebeld…: " met Speeckaert…"
"Dag mijnheer Speeckaert, met Artsen zonder Vakantie hier,…"
"…Artsen zonder Grenzen? … "
"nee, nee, echt Artsen zonder Vakantie, wij zijn een Belgische NGO…etc…"
Of ik bereid ben om met een medische zending naar Afrika mee te gaan omdat de orthopedisch chirurg die lid zou zijn van een uit zenden team plots niet beschikbaar is. De andere teamleden, een anesthesist en 2 verpleegkundigen, hadden wel al vakantie opgenomen en nu dreigde de missie niet te kunnen doorgaan. De bestemming is een regionaal ziekenhuis in Benin. Het team is bekend met de locatie want heeft er een jaar geleden ook al 2 weken gewerkt.
Nog voor ik ja zeg hoor ik me vragen: wanneer? Dat is natuurlijk al heel snel. De geplande datum blijk ik echter met een cursus voor orthopeden in Roemenië bezig … maar een dag later is men er in gelukt het geheel een week op te schuiven en dus … JA . Vertrek over 4 weken.
Briefing bij AZV in Bonheiden, telefonisch contact met de andere teamleden die je voor het eerst ontmoet die zaterdag bij de TGV naar Parijs. We vliegen naar Cotonou, de hoofdstad van Benin. Al echt Afrika…(?)…, er is die avond alvast geen water in het hotel.
's Anderendaags, met alle bagage op en in een taxi en ons vieren er bij, vertrekken we naar BOKO .

4 x Benin

Hoeveel missies er ook nog volgden die eerste kennismaking, die eerste werkplek … blijft onvergetelijk. We komen die zondag rond 15u30 in Boko aan en ja hoor, we worden verwacht: het ziet letterlijk en figuurlijk zwart van het volk en … meteen beginnen. ¾u later zitten we in een overvolle spreekkamer met veel te veel mensen die ons willen helpen, patiënten willen voorstellen, met drieën aan het vertalen zijn … een chaos. Bovendien de confrontatie met een heel nieuwe pathologie … of toch niet …? Ineens komen herinneringen naar boven uit je opleidingstijd 35 jaar eerder toen we ook nog ernstige poliorestletsels, onvoldoende behandelde klompvoeten, niet tijdig verwezen congenitale misvormingen zagen. Maar hier is dat allemaal "vers" en het overvalt je om in een paar uur al zo veel ernstige diplegieën met contracturen, onbehandelde klompvoeten, ankylosen in alle mogelijke standen, restletsels van niet behandelde fracturen, osteomyelitiden met fistels, … te zien. Dat alles in een kakofonie van jewelste tot wanneer ik plots een "SILENTIUM" uitschreeuw zoals nooit tevoren in welke studentenclub ook. Het werkt onmiddellijk en we hebben er 2 weken plezier van gehad. We houden op als het (ineens) echt te donker wordt en er in de spreekkamer geen licht blijkt te zijn behalve van een negatoscoop met slechts 1 goede lamp op de 4. Het is een aparte belevenis vast te stellen dat zwarten onderzoeken in toenemend duister echt moeilijk is.

Maar direct daarna worden we vergast op een lekkere maaltijd en dat zal de volgende twee weken zo blijven want er is een kok, speciaal voor ons, die verder in ons hele verblijf een manusje voor alles blijkt en niet ophoudt, mits haalbaar in het naburige Parakou, alles aan te slepen van spijs en drank.

In BOKO is een katholiek regionaal ziekenhuis ingericht in een aantal over een groot terrein verspreide gebouwen. De enige arts is de medisch directeur die vooral internistisch bezig is maar ook voor een aantal acute ingrepen chirurgisch optreedt. Er was voorheen nog een collega ter plaatse maar die was net naar elders vertrokken. De directeur is blijkbaar ook erg bezig met andere zaken, regionaal en nationaal, want tijdens ons verblijf is hij er overdag het grootste deel van de tijd niet.
Opgenomen patiënten worden voor alle niet-medische zaken door hun eigen familie verzorgd: rondom het ziekenhuis worden overal vuurtjes gestookt om te koken, vrouwen staan maniok te stampen, overal lopen kinderen rond want de hele familie is natuurlijk in de buurt. Aan de ingang van het ziekenhuis is dagelijks een marktje waar men zich bevoorraadt. Moeder slaapt bij de patiënt (in of onder het bed).
Ook voor het werk kunnen we alles zelf regelen: we halen en brengen de patiënt op de afdeling, nemen meteen de zorg op de afdeling over, richten een sluissysteem aan de ingang van het OK-gebouw in, de patiënt wordt daar met zijn te opereren ledematen enige tijd in de chloramine gezet vóór de operatie, … de lokale kleine ploeg voor sterilisatie en OK werkt goed mee.
Er is in die twee weken weinig vrije tijd want we doen nog een hoop spreekuur (patiënten komen van heinde en verre) en opereren er op 9 operatiedagen ook een 40-tal met veelal bilaterale afwijkingen …
Al snel worden we enkele keren geconfronteerd met goed bedoelde maar weinig adequate hulpverlening uit Europa. Zo is uit Italië enkele jaren tevoren een installatie met zonnepanelen geschonken met een macht aan accu's om geregelde stroomvoorziening te verzekeren. Een en ander stond er al jaren zonder onderhoud te verkommeren, de zonnepanelen zijn al lang verdwenen, de massa accu's staat er als milieugevaar. Ook uit Italië een aantal zeer grote dozen met geneesmiddelen: allemaal monsters met 2 of 3 tabletten per doosje zonder voorsortering of aanwijzingen behalve dan op de bijsluiters, in het Italiaans uiteraard. Inmiddels verlopen maar alles blijft staan … Zonde van alle moeite en kosten.
En dan na 12 dagen weer naar huis en ik heb er moeite mee dat ik al die geopereerde patiënten niet verder kan begeleiden. We hebben nog wat gipsen gewisseld en wondcontroles uitgevoerd maar het leeuwendeel van de follow-up zal moeten gebeuren door een orthopedisch instrumentenmaker en een ons als kinesitherapeut voorgestelde medewerker, beide uit Parakou. Dat blijkt de vorige

jaren blijkbaar toch redelijk te zijn gegaan. We laten zo veel mogelijke aanwijzingen voor de nabehandeling achter.

Het volgende jaar gaan we weer naar Boko maar nu met nog een verpleegkundige meer en een deel van het team zal een derde week blijven. Wat spreekuur en opereren betreft loopt alles vlotter en we doen ook meer ingrepen. We komen vooral aan meer dingen toe. Onze verpleegkundigen hebben nu meer tijd om de inlandse collegae te helpen met adviezen over de verpleging, het aanleren van maatregelen voor betere algemene hygiëne, beter schoonmaken en inrichten van de operatieafdeling. Ook op het gebied van materiaalbeheer en geneesmiddelenopslag konden we wat aanwijzingen geven. In de derde week was meer nazorg mogelijk: wondinspecties, nieuwe gipsen die nu wat langer kunnen blijven zitten, betere overdracht aan verpleging, directeur-geneesheer, instrumentenmaker en kinesitherapeut.

De volgende twee missies (2004, 2005) zijn we in de hoofdstad Cotonou aan het werk geweest en nu wel in een groot stadsziekenhuis. De structurele problemen van deze grote particuliere (althans geen staatssteun genietende) instelling waren voor ons een enorme tegenvaller. Een totaal onaangepaste architectuur in een 4-tal gebouwen met 2 verdiepingen die alleen op gelijkvloers onderling verbonden zijn, smalle trappen, geen liften terwijl de radiologie bvb. naar de 1ste verdieping was verhuisd toen een grote oude mammograaf (inmiddels uitgevallen) uit Europa niet naar boven te krijgen was en dus in de vroegere radiologiekamer werd geplaatst. Alle vervoer op brancards langs smalle trappen en gangen ook voor operatiepatiënten. Overbezette kamers met amper bereikbare bedden.
Vooral op de OK enkele weinig gemotiveerde personeelsleden: het vroeg dagen om tot een redelijk werkschema te komen en dat liep dan de rest van de tijd wel, maar het tweede jaar moest alles (met hetzelfde personeel) weer van voren af aan herbegonnen. Alles wat we het eerste jaar op OK en afdeling met het (zelfde) personeel aan verbetering hadden bereikt moesten we het jaar daarop herbeginnen. Een bijzonder probleem was het totale gebrek aan onderhoud van het aanwezige (meestal geschonken) materiaal op de OK, een in Afrika overigens vaker voorkomende zaak.
Toch hebben we telkens in twee weken zeer veel patiënten gezien en geopereerd. In de 3e week nabehandeling en veel polikliniekcontroles. De overdracht gebeurde aan de chirurg die een heel prettige collega bleek en in deze heel moeilijke omstandigheden er blijkbaar het beste van maakt.
Wat we aan de organisatie en kwaliteit van werk op de OK hebben trachten te verbeteren bleef blijkbaar toch niet zonder invloed, althans op zijn minst op onze eigen operaties, want we mochten later vernemen dat er geen complicaties of enig probleem in de nazorg van de geopereerden waren opgetreden en goede eindresultaten waren bereikt.
Het volledig aangewezen zijn op de patiëntenbijdragen om te functioneren brengt het ziekenhuis in continue financiële problemen en dus vaak in een quasi onmogelijkheid om zorg te verlenen aan de armere patiënt, ook als wij die gezien hadden en een indicatie voor ingreep hadden gesteld. Een vorige directie had zich bovendien nog pas een paar jaar tevoren schuldig gemaakt aan wanbeheer en fraude. Blijkbaar verdween ook veel aan materiaal en geneesmiddelen (o.a. via personeel) naar kleine privéklinieken in deze grootstad. Er zijn hier ingrijpende hervormingen nodig die de kleinschalige mogelijkheden van bezoekende teams overschrijden.

Toch de spreekwoordelijke druppel op de gloeiende plaat…?

Een volgende missie in de Kasai is niet van aard om onze toch wat in vraag gestelde motivatie makkelijk te herstellen. Een blijkbaar weinig (althans in onze ogen) gemotiveerd personeel grijpt de aankomst van "les blancs" direct aan om letterlijk te gaan slapen. Van de teamleden die er eerder waren vernemen we hoe groot het verloop van personeel maar ook van directie is. De lokale arts laat het al meteen afweten op een aantal van de spreekuren. Opereren gebeurt in een ziekenhuis op 20 km en het transport erheen in jeeps, patiënten en behandelaars opgetast … Bij aankomst is vaak geen bed verzekerd, moeder met kind(eren) op matrasje op de grond en enkele keren zit, zelfs na een operatie, de moeder met het kind op schoot op een bankje tot we zelf ingrijpen…Merkwaardig is dat de OK zelf redelijk acceptabel functioneert. De verpleegafdelingen zijn chaotisch en vies en we zijn al lang blij dat we onze geopereerden na 1 of 2 dagen weer naar het onderzoekscentrum kunnen terugsturen. Men vraagt hulp voor spreekuur in het ziekenhuis en dan zien we een massa mensen in een echte "struggle for …"; men legt ons uit dat het gebied nog niet zo lang rustig is na burgeroorlog … Acute consulten voor een aantal osteomyelitiden na fractuurbehandeling … want de chirurg is plots voor 3 maand naar Zuid-Afrika vertrokken en laat 2 jonge assistenten achter en wij vertrekken over een paar dagen. Behandeling geadviseerd o.a. ook aan de Amerikaanse gynaecoloog die het daar, ondanks alles, al 3 jaar uithoudt. Zijn en onze motivatie blijft de leniging van het individuele lijden, we maken ons geen illusies over de invloed die we vooralsnog op de Afrikaanse gezondheidszorg hebben. Maar die dankbare blik van een moeder wier kindje weer kan lopen is al genoeg, we gaan toch weer …

Het moet toch kunnen

In Rwanda lijkt het eerst allemaal van hetzelfde maar er is een wat andere sfeer. Omdat er nog 2 oude blanke broeders zijn? Meer waarschijnlijk door de vele kinderen. Gatagara is een mooi groot centrum met honderden intern wonende fysisch gehandicapte kinderen, enkele oog- en gehoorgestoorden. Er is een groot orthopedisch atelier en er is kiné. Er is een school waar ook de kinderen uit de buurt naar toe komen. Het geheel is gerealiseerd vanaf 1960 door een missionaris, Joseph Fraipont, en is eigenlijk het eerste centrum dat zich met integratie van gehandicapten in Rwanda bezig hield. Na zijn dood is het door de Broeders van Liefde overgenomen.
Uit heel Rwanda komen mensen, kinderen en volwassenen naar het spreekuur en we hebben binnen de kortste keren

een groot operatieprogramma. Dat herhaalt zich de volgende jaren want ja, amper gehoopt laat staan verwacht, we zijn er 6 keer op zending geweest in minder dan 4 jaar.
Wel zijn er eerst dezelfde problemen: OK in verval, apparatuur en instrumenten in slechte staat door falend onderhoud, smoezelige afdelingen en zusterpost, chaotische administratie, groot verloop in personeel, het Röntgentoestel valt uit, steeds afwezige directie die echter wel megalomane plannen heeft ... en bvb. een groot gebouw voor OK en behandeling laat neerzetten zonder enig deskundig advies of controle. Deze architectonische miskleun wordt voor ons echter ineens de ingang want ja hoor … de nieuwe directie vraagt ons voor de inrichting te willen zorgen, het geld is op!!!
Dan gaat het lopen. Van overal in België en Nederland krijgen we hulp: als je maar vraagt en men weet dat het rechtstreeks op de plaats van bestemming komt. Het behandelgebouw wordt grondig verbouwd op onze aanwijzingen, we krijgen er de hele inrichting voor OK, recovery, onderzoekkamer naar toe gestuurd, die we maar zelf gaan opbouwen en … dan komt het personeel spontaan helpen! Ze zijn zo fier over het nieuw ingerichte dat ze enthousiast het door ons opgelegde vrij strakke routesysteem in de OK accepteren. Verantwoordelijken voor het magazijn vragen hulp voor het beheer van de stocks. Ondertussen net zolang bij Philips het herstelprobleem van de Röntgen aangekaart dat we een nieuw toestel krijgen voor de helft van de prijs …
Van het een komt het ander: door de nieuwe OK en behandelruimte en de nieuwe röntgen krijgt het centrum de status van categoraal ziekenhuis voor orthopedie en revalidatie. Ergo meer subsidie, betere betaling van het personeel en het verloop stopt. De aan verpleegkundigen overgedragen kennis op gebied van steriliteit, hygiëne, geneesmiddelengebruik en materialenkennis levert nu wel wat op. Belangrijke dingen als een goede werkkleding, centraal verzorgd en dus niet meer verdwijnend, worden ineens mogelijk (mede dank zij een hele stock uniformen uit Roosendaal). Nieuwe mensen in het middenkader reorganiseren de patiëntenadministratie en dan verlopen spreekuren en controles veel beter, gegevens komen goed beschikbaar. Eindelijk wordt een arts fulltime aangesteld en je merkt binnen het jaar een betere selectie van patiënten voor de bezoekende teams en betere continuïteit in de nazorg. Met hem en een Belgische kinesitherapeut zetten we een systeem op, voor meer geregeld onderzoek en behandelingsplanning van de intern verblijvende gehandicapten, dat verder helemaal lokaal kan worden uitgevoerd.

De toon is gezet, het is zelfs beter dat andere teams hiermee verder gaan want je krijgt de neiging om het allemaal te gaan regelen en dat moeten ze nu maar zelf eens gaan leren.

Samenvatting en conclusie

Zeer veel mensen zetten zich in voor het medische werk in ontwikkelingslanden. De zorg voor het individuele lijden is vaak de motivatie die hen over de vele problemen en het bijna uitzichtloze van de gezondheidszorg in het algemeen heen tilt. Ook bij kleinschalige wat kortere missies kan in team structureel echter heel wat bereikt worden mits men zorg draagt voor wat meer continuïteit, wat extra tijd kan nemen voor kennisoverdracht in en over het werk (zonder te belerende vinger) en na vertrek bereikbaar blijft voor extra nazorg en zelfs wel eens materiële behoeften, die men beter kan beoordelen omdat men er heeft gewerkt. Niet aarzelen om de lokale mensen ook eens te wijzen op het belang van goede werkorganisatie, van stipt onderhoud van het materiaal en betere rapportage zowel in dossier als onderling.

Dr. M.Th.C. Speeckaert, orthopedisch chirurg

Rode Kruis Vlaanderen

Paraat. Altijd, overal.

Ergste overstromingen ooit treffen Pakistan

Pakistan maakt de ergste overstromingen ooit mee: meer dan 20 miljoen mensen zijn erdoor getroffen.

Noodhulpgoederen en medische verzorging nodig

Steun de slachtoffers in Pakistan

Stort uw bijdrage op het rekeningnummer van Rode Kruis-Vlaanderen 000-000 65 66-67 met vermelding '**Ik help Pakistan**' of stort online.

Hartelijk bedankt voor uw steun,

Prof. dr. Philippe Vandekerckhove
gedelegeerd bestuurder Rode Kruis-Vlaanderen

P.S. Met 75 euro kan het Rode Kruis een voedselpakket aankopen voor een familie van 7 personen, om 1 maand te overleven. Steun de slachtoffers. **Elke gift helpt.**

Voor giften vanaf 30 euro ontvangt u volgend jaar in maart een fiscaal attest waarmee u tot de helft van uw geschonken bedrag kunt terugkrijgen.

VGV-MEDEDELINGEN

BRIEF AAN PREFORMATEUR DI RUPO – 08/08/2010

De Heer Elio Di Rupo, Preformateur
Keizerslaan, 13, 1000 Brussel
info@ps.be

8 augustus 2010

Geachte Heer Preformateur,

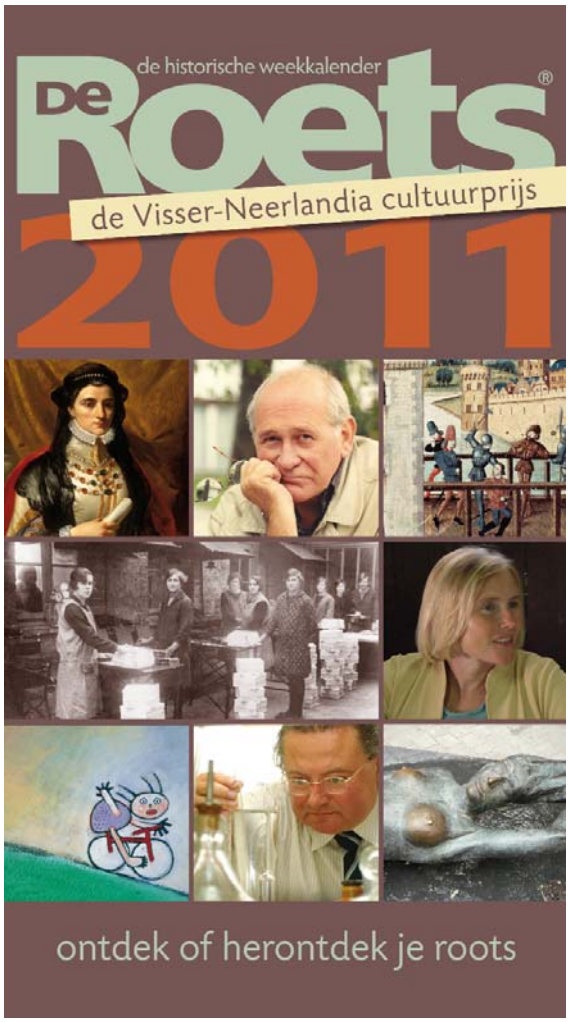
De Raad van Bestuur van het Vlaams Geneeskundigenverbond (VGV) is zo vrij U te laten weten dat hij met overtuiging en vastberadenheid staat achter de eis om de ganse gezondheidszorg te communautariseren, op basis van volgende argumenten:

Beide grote gemeenschappen zullen dan in volle vrijheid hun eigen klemtonen kunnen leggen.
De efficiëntie van de gezondheidszorg zal toenemen door het samenvallen van preventie en curatie.
De responsabilisering van de gemeenschappen voor de uitgaven en de inkomsten zal leiden tot een spaarzamer gezondheidsbeleid.
Door de bijzondere wet van 8 augustus 1980 werd het gezondheidsbeleid in principe reeds toegewezen aan de gemeenschappen.

Wij zijn ervan overtuigd dat een eigen gezondheidsbeleid zowel de Franse als de Vlaamse Gemeenschap ten goede zal komen en dat een onderhandelde, transparante financiële solidariteit tussen de gemeenschappen tot de mogelijkheden behoort.

Met de meeste hoogachting,
Namens de Raad van Bestuur van het VGV,

Dokter Jan Dockx, VGV-voorzitter

Bestellen kan via www.roetsinfo.eu
14,50 euro thuisgeleverd.

Persbericht SVH en VGV: ECHTE GEZONDHEIDSZORG: DAT IS TOCH PERSOONSGEBONDEN? – 13/08/2010

SVH
Syndicaat van Vlaamse Huisartsen vzw
Leopold II laan 19 9200 Dendermonde
www.svh.be
e-mail: secsvh@telenet.be

VLAAMS GENEESKUNDIGEN VERBOND

Na de verkiezingsuitslag van 13 juni is het wel degelijk doorgedrongen: dit land heeft een hervorming nodig van een aantal instellingen en structuren. Vooral Vlaanderen heeft de limiet gesteld: geen kleine aanpassingen in de marge, maar wel degelijk een echte staatshervorming. Dat onze Franstalige landgenoten slechts schoorvoetend meestappen is niet nieuw. Dat kennen we al uit de geschiedenis van de vorige fasen in de staatshervorming.

Een staatshervorming is wel degelijk een grote en belangrijke operatie. Die ga je niet samenvatten in een onderonsje van een uurtje…

Delicate politieke onderhandelingen worden terecht vaak afgeschermd van te veel nieuwsgierige neuzen. Er werden dus wel degelijk lessen getrokken uit het fiasco van de "mediagenieke" onderhandelingsronde van 2007. Tot daar is iedereen momenteel nog tevreden over de huidige gang van zaken.

Maar minder positieve signalen sijpelen nu door. Een akkoord blijkt nog veraf te zijn. En de luchtballonnetjes die opgelaten worden laten het doembeeld van de borrelnootjes weerkeren.

Vanuit de gezondheidssector – en zeker vanuit de eerstelijnszorg – ervaren we dagelijks dat de taalgrens ook een zorggrens is geworden. De opleiding tot arts maakt deel uit van het onderwijs. Dit onderwijs is reeds langer een bevoegdheid van de gemeenschappen. Dat we dan ook artsen en huisartsen krijgen die boven en onder de taalgrens andere modellen en redeneringen gebruiken is een logisch gevolg. Het is dan ook dringend tijd om deze "verschillend reagerende" artsen de mogelijkheid te

bieden om te werken volgens de ideeën en modellen die ze best kennen en beheren. Het wordt dus tijd om hier de gemeenschappen ook toe te staan andere keuzes te maken.

De keuze om "persoonsgebonden materie" toe te wijzen aan de gemeenschappen, is een zeer fundamentele keuze die bij vorige staatshervormingen genomen werd. Onderwijs als gemeenschapsmaterie is daar het duidelijkst voorbeeld van. Het is dan ook voor ons, artsen zeer verontrustend dat SPa en Groen! hier een andere keuze durven suggereren. Wanneer ze kinderbijslag, als eerste element van sociale zekerheid naar de gewesten toeschuiven, dan gaat dit radicaal tegen dat principe in. En het is duidelijk: het is hun manier om toe te geven aan onze Franstalige landgenoten, die op die manier ook het Brussels gewest een belangrijker statuut willen geven.

Op 13 juni heeft Vlaanderen een belangrijk signaal gegeven door NVA deze grote verkiezingsoverwinning te geven. Reeds voor 13 juni toonde een enquête in Artsenkrant dat de artsen in Vlaanderen in grote meerderheid NVA steunde. De vraag naar een grondige hervorming van onze gezondheidszorg is dus wel degelijk reëel! En laat het duidelijk zijn: meer persoonsgebonden materie dan de eigen gezondheid: dat bestaat niet!

Dr. Herman Moeremans
Voorzitter SVH

Dr. Jan Dockx
Voorzitter VGV

Dr. Rufij Baeke, Ondervoorzitter SVH
Dr. Anne Leunens, Woordvoerder SVH
Dr. Michel de Munck, Bestuurder SVH
Dr. Leo Geudens, Bestuurder SVH

Persbericht SVH en VGV: INVESTEREN IN EERSTELIJNSZORG IS DRINGENDE NOODZAAK – 01/09/10

SVH
Syndicaat van Vlaamse Huisartsen vzw
Leopold II laan 19 9200 Dendermonde
www.svh.be
e-mail: secsvh@telenet.be

VLAAMS GENEESKUNDIGEN VERBOND

Het Syndicaat van Vlaamse Huisartsen en het Vlaams Geneeskundigen Verbond herinneren graag aan het standpunt dat we eerder meedeelden: De toewijzing van de persoonsgebonden materies aan de gemeenschappen - en niet aan de gewesten – blijft essentieel, opdat zo elke gemeenschap naar eigen noden en behoeften haar eigen gezondheidszorg vorm kan geven.

Intussen zijn een aantal afspraken uit het nationaal akkoord geneesheren ziekenfondsen van 2009-2010 nog steeds niet nagekomen[1].

- Het invoeren van een "preventiemodule" bij het globaal medisch dossier. In het akkoord werd hiervoor 15.195.000 euro ingeschreven.
- Uitbreiding van impulseo-steun voor solo-huisartsen. In het akkoord werd hiervoor 6.000.000 euro begroot.

Toevallig? Dit betreft twee initiatieven die bedoeld zijn om de huisartsgeneeskunde te ondersteunen. Het zijn twee initiatieven waar vooral in Vlaanderen vele huisartsen naar uitkeken: Inzake preventieve geneeskunde scoort Vlaanderen beter. Vlaamse accenten zijn ook meer gericht op de vergrijzing en de psychiatrie. De splitsing van de gezondheidszorg mag dan geen probleem meer zijn.

Op de dag dat preformatiepogingen stranden op de belofte om ter waarde van vele honderden miljoen euro een blanco cheque te geven aan het kleinste gewest, willen wij er graag op wijzen dat eerstelijnszorg een dergelijke financiële investering echt nodig heeft, indien we tenminste de uitdagingen van de komende vergrijzing willen aanpakken.

Huisartsen zijn daartoe bereid. Wij wachten echter op de noodzakelijke middelen.

SVH-Bestuur
www.svh.be

VGV
www.vgv.be

Dr Herman Moeremans
Voorzitter SVH
Gsm: 0475/259651

Dr. Jan Dockx
Voorzitter VGV

[1] Het is niet de eerste keer dat aan het einde van een lopend akkoord projecten ter waarde van verschillende miljoenen, die aan de huisartsgeneeskunde beloofd waren niet effectief werden uitgevoerd. Sinds decennia verdwijnen de beloofde middelen in de globale "begrotingsput"… waar vooral tweedelijnszorg rustig verder uit bediend wordt…

In verband met de verengelsing van het onderwijs:
Het onderwijs laten verpieteren tot een aanhangsel van de doelstellingen van het (neoliberaal geïnspireerd) bedrijfsleven is de slechtste dienst die men aan de gemeenschap kan leveren.

Miel DULLAERT – MEERVOUD – september 2010

OVV-MEDEDELINGEN

PERSBERICHT: NU GEEN EXTRA € VOOR WANBESTUUR EN DELOYAUTEIT IN BRUSSEL (11/08/2010)

11 augustus 2010

Franstalige politici eisen 500 M€ extra per jaar voor Brussel (BHG). Maar ook sommige Vlamingen zoals Guy Vanhengel en Jean-Luc Vanraes (VLD) lijken nog steeds veel extra geld voor Brussel te eisen.

Er bestaat echter een ruime Vlaamse consensus -gedragen door culturele, professionele, werkgevers- en andere organisaties- over de noodzakelijke voorwaarden daartoe. Daarbij moeten de openbare besturen in Brussel eerst hervormd worden. Vele onderzoekers, maar ook politici zoals Steven Vanackere (CD&V) en Pascal Smet (SP.A) bevestigden dat daardoor stevig bespaard kan worden. Daarna moet een ernstig onderzoek uitgevoerd worden naar de reële lasten van de hoofdstedelijke functie, maar ook naar de lusten ervan! Zo'n onderzoek moet echter nog starten!
Het is daarom voorbarig -en gezien de economische crisis ook asociaal- om nu al te stellen dat er extra middelen nodig zijn, bovenop de 100-en miljoenen die het gewest nu al krijgt uit de dotaties en haar reguliere fiscale inkomsten en de vele 100-en miljoen via budgetten voor de hoofdstedelijke functie (Beliris, grootstedenfonds, extra budgetten voor hoofstedelijke politie, ...).

Extra's kunnen later eventueel wel, maar enkel mits:
- Een ernstig onderzoek naar de reële lasten én de lusten van de hoofdstedelijke functie.
- Afslanking en vereenvoudiging van de openbare besturen en overdracht van bepaalde gemeentelijke bevoegdheden aan het gewest. Dat kan 100-en miljoenen per jaar opleveren.
- Veel betere waarborgen voor de rechten van de Vlamingen in Brussel. Alle discriminaties -enkele jaren geleden nog deels erkend door Rudy Demotte- moeten weg!

Ook de aanhoudende grootschalige verspillingen in de uitgaven voor de hoofdstedelijke functie baren zorgen, evenals het ontbreken van parlementaire controle op de talrijke doch versnipperde budgetten daarvoor. Franstalige politici misbruiken die voor cliëntelisme, indirecte transfers naar de Franstalige Gemeenschap, zuiver lokale openbare werken en dergelijke meer.

Bovendien vraagt het OVV ook:
- Scheiding van de hoofdstedelijke functie (die 'alle Belgen' baat en waarvoor zij allen samen kosten dragen) van de dienstverlening aan de gewestbevolking (en van de gemeentelijke taken). De hoofdstedelijke en de lokaal-gewestelijke functie moeten apart en op democratische wijze bestuurd worden.
- Vervanging van de nu versnipperde en onoverzichtelijk financiering van de hoofdstedelijke functie door één budget met een meerjarenplanning en een resultaatsverbintenis en met toezicht daarop door de drie gemeenschappen samen en met vetorecht voor de twee grote.
- Een opportuniteitsonderzoek: Welke onvervulde noden van de hoofdstedelijke functie zijn prioritair boven de noodzakelijke maatregelen voor de economische crisis?
- Duidelijke rekeningen. Het hoofdstedelijke gewest mag géén middelen meer besteden aan gemeenschapstaken. Dat bespaart het gewest +/- 200 miljoen per jaar.

Bram Hermans
voorzitter OVV

Prof. Jan Degadt
voorzitter Werkgroep Brussel

Rudi Dierick
secretaris Werkgroep Brussel

Voor meer informatie, contacteer Rudi Dierick op 0494 / 58 78 65.

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen – Passendalestraat 1A – 2600 Berchem
Telefoon: 03 320 06 31 ■ Fax: 03 366 60 45 ■ E-post: secretariaat@ovv.be
Bezoek onze webstek: www.ovv.be

TAALGEDRAGSCODE VAN DE VLAAMSE ACADEMICUS (28/08/2010)

De Werkgroep Taal en Onderwijs van het VVA heeft na grondig overleg deze Taalgedragscode voor de Vlaamse academicus opgesteld.
Het is vandaag bijzonder belangrijk dat we in dit land de status van het Algemeen Nederlands handhaven en ondersteunen. De Werkgroep wil daarom deze taalgedragscode op ruime schaal bekend maken. Het VVA hoopt dat deze code ook positieve effecten zal hebben op de interactie van de taalgebruikers en zeker van de Vlaamse academici van wie we mogen veronderstellen dat ze een voorbeeldfunctie vervullen.

1. **Als Vlaams academicus toon ik respect voor alle taalvormen, zowel voor de dialecten, de Nederlandse standaardtaal als de vreemde talen.**
2. **Als Vlaams academicus wijs ik mijn (klein)kinderen, medewerkers enz. op de schoonheid van het Nederlands.**
3. **Als Vlaams academicus spreek ik in het openbaar altijd de Nederlandse standaardtaal.**
4. **Als Vlaams academicus richt ik mij tot onbekenden in Vlaanderen (Brussel uiteraard inbegrepen) altijd in het Nederlands.**
5. **Als Vlaams academicus reageer ik wanneer een overheid of bedrijf zich niet in goed Nederlands tot mij richt.**
6. **Als Vlaams academicus dring ik erop aan dat alle handleidingen en gebruiksgerichte informatie ook altijd in het Nederlands zijn gesteld.**
7. **Als Vlaams academicus streef ik in mijn vakgebied zo groot mogelijke taaleenheid met Nederland na.**
8. **Als Vlaams academicus publiceer ik ook in het Nederlands.**
9. **Als Vlaams academicus kies ik voor de Nederlandse standaardtaal als huistaal.**
10. **Als Vlaams academicus gebruik ik in het buitenland en in eigen land de term "Nederlands" als naam voor mijn taal.**

http://www.vvacademici.org/taalgedragscode.html

PERSMEDEDELING AK-VSZ: TUSSENTIJDSE EVALUATIE VAN DE PREFORMATIE (13/09/2010)

Mbt. de Kinderbijslagen en een deel van de gezondheidszorgen: het bedrag van overdracht zou slechts een onderdeel zijn van 15,8 miljard, niet meteen een verplaatsing van het zwaartepunt naar de gemeenschappen. We weten niets over de bevoegdheden over dit bedrag, over de financiële middelen die zullen toegekend worden en over de toewijzing aan gewesten of gemeenschappen. We weten wel dat aan de inter-persoonlijke solidariteit niet mag geraakt worden. De transfers worden dus niet afgebouwd. Het gaat dus om veel meer dan de belachelijke borrelnootjes. Maar t.o.v. de volledige splitsing van de sociale zekerheid, t.o.v. de resoluties van het Vlaamse Parlement, t.o.v. het regeerakkoord van de Vlaamse regering, t.o.v. een confederaal model, gaat het om té weinig in euro's en om té weinig in inhoudelijke betekenis.

Mbt. de nieuwe financieringswet (althans de 12 principes): De huidige financieringswet voorziet enkel in dotaties en bevat dus geen enkele aansporing voor de gewesten en gemeenschappen om de economische activiteit in hun gewest te bevorderen: consumptiefederalisme van de zuiverste soort, m.a.w. verantwoordelijkheid nul! De 12 uitgewerkte principes tot hervorming van deze wet spreken elkaar tegen, zelfs op essentiële punten. De onmogelijkheid om tot een eensgezind besluit te komen is dus al ingebouwd. Bovendien moet het eindverslag van de werkgroep die dit verder moet uitdiepen slechts klaar zijn in maart 2011. Een besluit is niet voorzien. "C'est reporté", uitgesteld, voor onbepaalde tijd. Hoe kan men spreken over de overdracht van 15,8 miljard nieuwe bevoegdheden zonder tegelijkertijd te beslissen over de financiering ervan?

Mbt. Brussel dat 500 miljoen per jaar moet krijgen: Brussel krijgt nu al van de Vlamingen 1.050 miljoen per jaar (250 miljoen via de huidige financieringswet, 180 miljoen buiten deze wet en 620 miljoen via de sociale zekerheid). Er is een gat in de begroting van 25 miljard, de overheidsschuld stijgt iedere dag, maar Brussel eist 1 miljard extra, nu, onmiddellijk. Of maar 500 miljoen wat men voorstelt als een grote toegeving, terwijl de Vlamingen dit geld broodnodig hebben.

BESLUIT: Op 3 september 2010 lag er met betrekking tot de sociale zekerheid veel te weinig op tafel. Na bijna drie maanden, eigenlijk meer dan drie jaar, staan we nergens. Een positief punt is wel dat het nu voor alle Vlamingen duidelijk geworden is dat de Franstaligen alleen geïnteresseerd zijn in geld. Uiteraard in het geld van de Vlamingen want in hun opvatting is dat hun recht. Zonder enige schaamte tergen zij ons zelfs nog door meer geld te vragen. Een volgend positief punt zou kunnen zijn dat het voor alle Vlamingen duidelijk wordt dat zij met handen en voeten, met hun hoofd en hun portefeuille, gegijzeld zijn achter de grendels van de grondwet. En dat de Franstaligen een heel arsenaal aan marteltuigen ter beschikking hebben, zoals alarmbellen, belangenconflicten, pariteiten en bijzondere meerderheden. Als alle wegen tot niets leiden, komt de vraag naar de uitgang.

Voor de volledige tekst: zie www.akvsz.org

Het is dan ook vreemd dat er bij de regeringsonderhandelingen geen harde garanties voor responsabilisering mogen gevraagd worden, ook bijvoorbeeld in het domein van de volksgezondheid. Nochtans toont een kop van Le Soir van vorig weekend aan dat dit wel degelijk nodig is: "Ruée en médecine dans les unifs francophones" (Stormloop op geneeskunde aan Franstalige universiteiten). Jaren geleden werd 'in vertrouwen' afgesproken dat de gemeenschappen hun verantwoordelijkheid moesten nemen om het aantal studenten geneeskunde binnen de perken te houden. Vlaanderen voerde de numerus clausus in. De Franstalige Gemeenschap deed niets.

Filip CEULEMANS – DE HUISARTS – 02/09/10

Het is mathematisch misschien wel mogelijk om een regering te vormen zonder de N-VA, maar politiek gesproken is dat uitgesloten.

Wouter BEKE – DE STANDAARD – 04/09/10

VGV-CULTUUR

TENTOONSTELLINGEN

BINNENLAND

Dicht bij Elsschot (tot 31.12)
AMVC –Letterenhuis, Minderbroederstraat 22, Antwerpen
Brieven, handschriften en foto's
www.letterenhuis.be

Brandbaar Beeld. 600 jaar houtsneden en houtgravures. (tot 28.11)
Historische Drukkerij, Steenweg op Mol 84, Turnhout
Verborgen schatten uit de collectie.
www.historischedrukkerij.be

Congostroom (tot 09.01.11)
Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Leuvensesteenweg 13, Tervuren
Reis langsheen de 4700 km lange Congostroom van de bron tot aan de monding.
www.africamuseum.be

Ivoor in Brugge. Schatten uit musea, kerken en kloosters (tot 07.11)
Memling in Sint-Jan-Hospitaal-museum, Mariastraat 38, Brugge
Kunstwerken in ivoor
www.museabrugge.be

Juan de Flandes en het Miraflores retabel (tot 07.11)
Museum Mayer van den Bergh, Lange Gasthuisstraat 19, Antwerpen.
Een middeleeuws retabel, bestaande uit vijf panelen, wordt herenigd naar aanleiding van de restauratie van twee panelen.
www.museummayervandenbergh.be

Indépendance (tot 09.01.11)
Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Leuvensesteenweg 13, Tervuren
Congolese verhalen over 50 jaar onafhankelijkheid.
www.africamuseum.be

Coup de ville (tot 24.10)
Hedendaagse kunst verspreid over de stad Sint Niklaas naar het beroemde voorbeeld van Chambres d'amis van Jan Hoet.
www.coupdeville.be

Disturbed Silence-Stilte gestoord (tot 07.11)
Psychiatrisch Centrum, Stationsstraat 22 c, Duffel
Beeldvormingproject rond stilte bij patiënten in de geestelijke gezondheidszorg. Er wordt eveneens een symposium gehouden.
www.pz-duffel.be

Bijbel van Anjou (tot 05.12)
Museum M.Leuven, Vanderkelenstraat 28
Koninklijk handschrift uit de 14de eeuw met meer dan honderd sublieme miniaturen.
www.mleuven.be

Renaat Braem (tot 09.01.11)
De Singel, Desguinlei 25, Antwerpen
Overzichtstentoonstelling over deze beroemde Antwerpse architect met tekeningen over zijn gerealiseerde en imaginaire gebouwen. Hij noemde België het lelijkste land ter wereld.
www.braem2010.be, www.desingel.be

Ensor Ontmaskerd (tot 13.02.11)
ING Cultuurcentrum, Koningsplein 6, Brussel
Uitzonderlijke verzameling schilderijen, tekeningen en etsen. Zie ook "VGV bezoekt" in Periodiek nummer 3, blz. 28.
www.bozar.be, www.ing.be

Ensor, componist en schrijver (tot 23.01.11)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Verzameling handschriften, documenten en foto's.
www.bozar.be

Mayombe – Meesters van de magie (tot 23.01.11)
M. Leuven, Vanderkelenstraat 28
Uitzonderlijke collectie samengebracht door de KUL, Louvan-la-Neuve en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika.
www.mleuven.be

Public Private Paintings (tot 01.01.11)
MuZee, Romestraat 11, Oostende
Tentoonstelling over de aanwinsten van particuliere verzamelaars gedurende de laatste 10 jaar.
www.kunstmuseumaanzee.be

Het oriëntalisme in Europa (tot 09.01.11)
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Regentschapstraat 3, Brussel
In de 19de eeuw was er in Europa een grote vraag naar exotische landschappen met een vermenging van fantasie en realiteit. Een overzicht van Delacroix tot Kandinsky.
www.fine-arts-museum.be

Lucas Cranach (tot 23.01.11)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Een van de grootste schilders van de Duitse renaissance.
www.bozar.be

Wim Delvoye (tot 23.01.11)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Controversiële kunstenaar die onlangs in de belangstelling kwam met zijn gotische kathedraal in Brussel.
www.bozar.be

Anselm Kiefer (tot 23.01.11)
Koninklijk museum voor Schone Kunsten, Leopold De Waelplaats, Antwerpen
Toonaangevende naoorlogse kunstenaar die de trauma's van de naziperiode verwerkte in zijn schilderijen en installaties.
www.muhka.be

Van Eyck tot Dürer (tot 30.01.11)
Groeningemuseum, Dijver 12, Brugge
Prestigieuze tentoonstelling over de invloed van de Vlaamse Primitieven op de kunstenaars van het Heilig Roomse Rijk. Zie ook in dit nummer de rubriek 'VGV bezoekt'.
www.brugge.be

Nicolaas Rockox (van 14.12 tot 27.03.11)
Rockoxhuis, Keizerstraat 12, Antwerpen
Tentoonstelling over de altaarstukken die burgemeester Rockox, grote vriend en opdrachtgever van Rubens, bestelde voor de verdwenen Minderbroederskerk.
www.rockoxhuis.be

Wiener Werkstätte Zilver en Belgisch zilverdesign (tot 12.12)
Zilvermuseum Sterkxhof, Cornelissenlaan, Antwerpen-Deurne
Weense invloeden in Belgische zilverontwerpen
www.zilvermuseum.be

Willy Kessels (tot 16.01.11)
Fotomuseum, Waalsekaai 47, Antwerpen
Deze fotograaf (1898 – 1974) wordt beschouwd als de belangrijkste vertegenwoordiger in ons land van de nieuwe modernistische fotografie van de jaren twintig.
www.fotomuseum.be

Stephen Jones en The accent of Fashion (tot 13.02.11)
Modemuseum, Nationalestraat 28 Antwerpen
De MoMu bewaart de grootste collectie ter wereld van hoeden van deze Britse hoedenmaker.
www.momu.be

Boris Becker Photographs (tot 16.01.11)
Fotomusuem, Waalsekaai 47, Antwerpen
Eén van de belangrijkste vertegenwoordigers van de hedendaagse Duitse fotografie.
www.fotomuseum.be

Gilbert en George. Jack Freak Pictures (tot 23.01.11)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Presentatie van 89 variaties op de Union Jack van het befaamde kunstenaarskoppel.
www.bozar.be

Belgische fotografie 1980 – 2010 (van 27.11 tot 16.01.11)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Overzicht van 30 jaar fotografie in België uit de verzamelingen van het Fotomuseum Antwerpen, Musée de la Photografie de Charleroi en Bozar.
www.bozar.be

.03 Maarten Van Severen (van 20.11.10 tot 27.02.11)
Design Museum, Jan Breydelstraat 5, Gent
Aan de hand van tekeningen, prototypes en modellen wordt de ontwikkeling van de .03 getoond, de stoel waarmee Van Severen internationale bekendheid heeft verworven.
www.designmuseumgent.be

BUITENLAND

Amsterdam
- Aan het Russische Hof (tot 30.12), Hermitage
- Alexander De Grote (tot 13.03.11), Hermitage www.hermitage.nl
- Rembrandt en Jan Six (tot 29.11), Rijksmuseum, www.rijksmuseum.nl

Rotterdam
- Kees Van Dongen (tot 23.01.11) Museum Boijmans Van Beuningen, www.boijmans.nl

Parijs
- Claude Monet (tot 24.01.11), Grand Palais (zie ook 'Aanbevolen door VGV') www.monet2010.com
- Antoine Watteau-Kunst van de grafiek (tot 10.11), Louvre, www.louvre.fr
- Jean-Leon Gérôme (tot 23.01.11), Musée d'Orsay, www.musee-orsay.fr

Bazel
- Andy Warhol- the early sixties (tot 23.01.11), www.kunstmuseumbasel.ch

Londen
- Gauguin, Maker of Myth (tot 16.01.11), Tate Modern, www.tate.org.uk

Jan Dockx

… de Brusselse vraag naar meer en véél meer middelen is voor de Vlamingen een kostbaar wapen dat ze niet lichtzinnig of overhaast uit handen mogen geven. In Israël en Palestina streeft men van oudsher naar een vredesakkoord volgens het basisprincipe 'land for peace'. In Brussel moet dat worden: 'geld in ruil voor cobestuur'.

Bart MADDENS – DE TIJD – 04/09/10

In ruil voor de splitsing van BHV wilde het Egmontpact als compensatie voor de Franstaligen inschrijvingsrechten geven in de zes faciliteitengemeenten, maar ook daarbuiten in de zogenoemde zeven Egmontgemeenten, waaronder Dilbeek, Overijse en mijn geboortedorp Zaventem …

Eric VAN ROMPUY – DE STANDAARD – 06/09/10

De meeste Vlamingen geloven vaak hun ogen en oren niet als ze met de Franstalige media van dit land te maken krijgen …De in onze ogen overdreven dramatisering en de vaak emotionele en militant-partijdige reacties van journalisten lokken in Vlaanderen voornamelijk reacties van onbegrip uit.

Luckas VANDER TAELEN – DE STANDAARD – 07/09/10

Beseffen Onkelinx en haar partijgenoten wel waar ze voor pleiten? Een Brussel en Wallonië die losgemaakt zijn van België, met hun amechtige economie en hoge werkloosheid, moeten er niet op rekenen een goede kredietwaardigheidsbeoordeling te krijgen op de financiële markten.

Stefaan MICHIELSEN – DE TIJD – 07/09/10

VGV BEZOEKT

Het VGV is bijzonder opgetogen 80 toegangsbewijzen te kunnen aanbieden aan zijn leden voor de absolute topten-toonstelling 'Van Eyck tot Dürer'. Reeds zes maanden geleden was het een bijzondere inspanning om dit bezoek vast te leggen op zaterdag 27 november ter gelegenheid van onze **statutaire ledenvergadering** die eveneens doorgaat in dit museum. We zijn het museum bijzonder dankbaar voor de gastvrijheid, waardoor we onze traditie kunnen verder zetten. Eén en ander is niet gekoppeld, hoewel we beide evenementen bijzonder aanbevelen: met veel genoegen verwelkomen wij 80 deelnemers op onze **statutaire vergadering.**

Deze tentoonstelling illustreert voor het eerst welke artistieke revolutie de Vlaamse primitieven teweeg brachten in het Centraal-Europa van hun tijd. In 2002 organiseerde het Groeningemuseum een gelijkaardige tentoonstelling over deze schilders die Zuid-Europa veroverden.
Van Eyck inspireerde de jonge Albrecht Dürer en deze kruisbestuiving leverde een rijke erfenis op. Beiden titanen uit de westerse kunstgeschiedenis zijn grootmeesters uit de periode 1420 – 1530. Deze prestigieuze tentoonstelling kwam tot stand met belangrijke bruiklenen uit Europese en Amerikaanse topcollecties. Er zijn meesterwerken van grote namen zoals Bouts, Campin, Lochner, Memling, Schongauer, van der Goes en van der Weyden, naast topstukken van minder bekende meesters uit Centraal-Europa. Verder tonen tekeningen, miniaturen, prenten en sculpturen de boeiende confrontatie tussen de Vlaamse primitieven en de kunst uit Centraal-Europa. Er waren vele politieke, economische en culturele verbindingen met de Oostelijke grensgebieden, in het bijzonder met het Heilige Roomse Rijk, Bourgondië en het latere Bourgondisch-Habsburgse Rijk. De handelsrelaties tussen al deze steden bestonden reeds in de 13de eeuw en werden steeds belangrijker tijdens de culturele uitwisselingen in de 15de eeuw waardoor er een snelle verspreiding was van deze *ars nova*. De artistieke productie in Vlaanderen in de 15de eeuw geniet een grote faam bij opdrachtgevers en kunstenaars waardoor de innovatie zich zeer snel verspreidde over de Nederlanden en het Oosten. Tekeningen van rondreizende Duitse kunstenaars hebben een grote rol gespeeld voor de verspreiding van de Vlaamse composities en motieven en veel schilderijen van rond 1500 zijn hierop gebaseerd. Deze tentoonstelling geeft aanleiding tot een nauwkeurig onderzoek naar de herkomst van deze tekeningen en prenten. De periode die de tentoonstelling beslaat eindigt in de vroege 16de eeuw waarbij Albrecht Dürer de belangrijkste en meest invloedrijke kunstenaar is van Noord-Europa. De tentoonstelling eindigt een decennium na Dürers' reis in 1521 naar de Nederlanden met de vergelijking over de gelijktijdige ontwikkeling van de opkomende renaissancekunstenaars in het Noorden: Hans Holbein, Quentin Matsys, Bernard Van Orley, Jan Gossaert en Barthel Bruyn.

Groeningemuseum, Dijver 12, Brugge
www.brugge.be

Jan Dockx

31 STE NIEUWJAARSCONCERT VAN HET ANTWERPS KULTUREEL OVERLEG (AKO)

Het nieuwjaarsconcert, waarvan het VGV medestichtend lid was en nog steeds lid is, vindt plaats op 09/01/2011 in de Singel te Antwerpen om 11u.
Het concert wordt opnieuw gebracht door het Vlaams Symfonisch Orkest. Het VSO start met de Vlaamse Leeuw en daarna wordt bij wijze van afwisseling dit keer geopteerd voor bekende filmmuziek:
1) Phantom of the opera
2) Lord of the rings
3) Prince of Egypt
4) Titanic
5) Jurassic Park suite
6) Gladiator
7) Pirates of the Caribbean
8) Als bisnummer de hobosolo uit The Mission

Om 12.15u receptie tot 14 u
Prijs 30 euro

Dr. Hugo Rampart
VGV afgevaardigde bij AKO

AANBEVOLEN DOOR VGV

De laatste overzichtstentoonstelling over Claude Monet vond 30 jaar geleden plaats. Met meer dan 200 schilderijen krijgt de voorman van het impressionisme een schitterende retrospectieve in het Grand Palais te Parijs. Voor Frankrijk blijft hij de lievelingsschilder bij uitstek. Ooit was het anders. In een tijd waar de kunst bestond uit de weergave van historische en mythologische taferelen hadden de kunstcritici de grootste moeite met de manier waarop Monet, Renoir, Degas e.a. de werkelijkheid weergaven. Monet was dan ook reeds een flinke zestiger alvorens de Franse musea werk aankochten, in tegenstelling tot de particuliere verzamelaars. Kort voor zijn dood schreef hij

in een brief: "*Ik heb altijd een hekel gehad aan theorieën (….). Mijn enigste verdienste is dat ik naar de natuur schilderde en probeerde mijn indrukken van de vluchtige stemming weer te geven; het bedrukt mij zeer dat ik een benaming heb doen ontstaan die werd toegepast op een groep waarvan de meeste leden geen impressionisten waren."*. Van opleiding was hij realist maar snel interesseerde hem enkel, in plaats van de nauwkeurige weergave, de eigen ervaring met de natuur (*l'impression*).
De naam impressionisme, aanvankelijk bedoeld als een scheldwoord, is onlosmakelijk verbonden aan zijn schilderij *'Impression, soleil levant'*: twee vaag schematisch weergegeven roeibootjes badend in een grijze mist en de rode gloed van de zon. Dit werk werd in 1874 op een gezamenlijke expositie getoond en ontlokte de Franse kunstcriticus Louis Leroy de volgende beoordeling: "*ik waagde mij op de eerste tentoonstelling aan de Boulevard des Capucines en dacht goede en slechte schilderijen te zien (…) maar niet zulke misdaden tegen de grote meesters en tegen de vorm"*. Hij noemde het geringschattend de "*tentoonstelling van de impressionisten*". Dit schilderij is te zien in het Musée Marmottan dat de nalatenschap van zijn zoon bewaart en de grootste Monet-collectie ter wereld bezit. Monet was vol bewondering voor de natuur en maakte soms tientallen schilderijen van dezelfde plek tot hij er alles uitgehaald had. Beroemd is zijn reeks over de kathedraal van Rouan, die hij schilderde op verschillende tijdstippen, met wisselende belichting en weersomstandigheden, om als het ware de natuur op heterdaad te betrappen.
Deze unieke retrospectieve is "*one's in a lifetime*" alleen al door de overvloed van werken die zijn bijeengebracht uit de hele wereld en twee derde vertegenwoordigen van de tentoongestelde werken. Zo zijn er twee schitterende werken te bewonderen: een portret van zijn vader Adolphe Monet uit privé bezit en '*La terasse à Sainte-Adresse*' uit het Metropolitan Museum in New York. Verder volgt de tentoonstelling trouw het parcours van de kunstenaar, wiens werk grotendeels ontstond uit reeksen zoals de Normandische kust, de Middellandse Zee, stadsgezichten van Parijs en Londen, bloemstillevens en figuurstukken.
Het beslaat 1.20 u reistijd met de TGV en er is voldoende tijd om nog meer Monet te bezoeken. Het mooiste ensemble van zijn beroemde waterlelies uit zijn tuin te Giverny hangt op wandelafstand in de Orangerie van de Tuilerieën. Hij heeft deze overigens geschonken aan de Franse staat. En dan is er nog het reeds genoemde Musée Marmottan dat een eigen tentoonstelling brengt vanaf 7 oktober.

Claude Monet in het Grand Palais te Parijs tot 24 januari van 10 tot 22u, dinsdag van 10 tot 14u en donderdag tot 20 u. Reserveren is bijzonder aanbevolen via de site of Fnac.
On line: www.monet2010.com, www.marmottan.com, www.musee-orangerie.fr.

Jan Dockx

MUZIKALE EVENEMENTEN

CONCERTSEIZOEN VAN DE KONINKLIJKE PIET STAUTKRING TE BEVEREN

Programma seizoen 2010 – 2011

Zondag, 14 november 2010 om 20u
Kasteel Cortewalle
De onmetelijke kracht van de Muziek
Huldeconcert Piet Swerts – 50
Spiegel Strijkkwartet + Roeland Hendrikx, klarinet
Klarinetkwintet – 2de strijkkwartet - Piet Swerts

Zondag 5 december 2010 om 20u
Kasteel Cortewalle
Rubens Ensemble
Beels-De Laurée-De Maeyer-Hepp- N. Kende
Brahms –vierde pianoconcerto Ludwig van Beethoven

Zondag, 23 januari 2011 om 20u
Grote zaal CC Ter Vesten
Nieuwjaarsconcert
Titanic Groot Ensemble: Nieuwjaar op de Titanic

Zondag, 06 februari 2011 om 20u
Kasteel Cortewalle
Liebrecht Vanbeckevoort, piano
Chopin – Schumann

Zondag 20 Maart 2011 om 20u
O.-L.-Vrouw Hemelvaartkerk, Melsele
CONCERT ROND PASEN met het Ardalus Ensemble
"Con Fuoco"
met blokfluiten, vedels, violen, celli, clavecimbel
Muziek van Telemann – Graupner en J.S.Bach

Zondag, 03 april 2011 om 20u
Kasteel Cortewalle
Guido Deneve, viool + Jan Michiels, piano
Brahms: de drie vioolsonates op époque-instrumenten

Zondag, 15 mei 2011 om 20u
Kasteel Cortewalle
Slotconcert - Lenteconcert
Liederavond: Werner van Mechelen, bas-bariton
en Jozef de Beenhouwer
Liedcyclus Die schöne Müllerin- Franz Schubert

KAARSLICHTENCONCERTEN te AARDENBURG

Het is merkwaardig ... je komt tijdens de pauze van een MAfestivalconcert een oude bekende tegen en je haalt wat herinneringen op van dertig jaar geleden. Bijna een vorig leven ... toen je nog, en wellicht nog in korte broek, naar Nederland fietste om er de Mattheuspassie te gaan beluisteren. "En ja, ergens in de buurt waren er destijds ook bijzondere koffieconcerten". En dan komt de verrassing, als je gezel je vertelt dat deze concerten nog steeds doorgaan en hij die zelf reeds meer dan 32 jaar heeft georganiseerd en er even lang voorzitter van is ...! De man heet Luc Lannoo, organoloog en wetenschappelijk medewerker aan het Instrumentenmuseum te Brussel. En, oh ja, ook leider van een echt Gregoriaans koor! Een coherent curriculum ... Maar, wist onze erudiete gesprekspartner te vertellen, het eerste concert van deze 34ste jaargang is het honderdste van de reeks ... in 1977 gestart door het ensemble Anne Froidebise. Asjeblief!
St.-Kruis - Aardenburg is de plaats van het gebeuren, in Nederland wel te verstaan, doch makkelijk bereikbaar vanaf de Vlaamse kust, Antwerpen en Gent door het

wegennet dat ons met onze Zeeuwse buren verbindt! De pleiade met al de solisten en kleine ensembles die er reeds vroeger concerteerden opsommen … dat is te veel gevraagd. Doch op **27 november**, het jubileumconcert dus, zullen Jan Vermeulen, pianoforte, en Benjamin Dieltiens op oude klarinet, werk spelen van o.m. Robert Schumann en Niels Gade. Op **5 februari** van volgend jaar speelt "Die kleine Kammermusik". Dit trio waarvan, naast de twee blokfluitisten, ook klavecinist Guy Penson deel uitmaakt zal Duitse meesters uit de Barok ten gehore brengen. "*Over klavecimbels,orgels en ander blaastuig*" is het thema van het slotconcert op **9 april**. O.l.v. Aline Hopchet musiceert het Ensemble Cannmella. Als je het ons vraagt, een niet alledaagse reeks die zeker onze nieuwsgierigheid wist te prikkelen. De concerten starten steeds om 20.00 uur en gaan door in de historisch waardevolle dorpskerk. Traditioneel wordt er na ieder concert koffie geserveerd.

Voor dit jubilerende initiatief, reserveren kan enkel door te mailen naar lannoo.bonneure@base.be

Luc Schaeverbeke

UIT DE DISCOTHEEK

CD PHAEDRA Classics 292021 - KREUTZER TIME
Sonatas for violin and pianoforte by Beethoven – R. Kreutzer – F. Ries

Uitvoerders: ***Davide Amodio,*** *violin;* ***Edoardo Torbianelli****, pianoforte* on period instruments
Zeldzame bekoring gaat uit van de **Sonata no 9 in A minor op. 47 "Sonata a Kreutzer" van L.Van Beethoven** (1770-1827). "*Wij hebben de frisse geest van de improvisatie nagestreefd. De versieringen spreken, de harmonie zelf is eloquent, de partituur is duidelijk, maar ze is na 200 jaar nog niet af …*" schrijft D. Amodio. Hun bezield spel verwijst naar 1803 toen Beethoven zelf en vioolvirtuoos Bridgetower rijkelijk improviseerden. Nu suggereren ongekunstelde benadering en vurige stemming instante inspiratie. Instrumentale tekortkomingen zoek je hier tevergeefs: geen droge of snerpende klank bij deze maestro's, beide docent en helemaal thuis in de instrumentale Beethovenlyriek. Opvallende spontaneïteit en strelende sonoriteit worden vertaald in gave en vaak introverte klanken, melodieuze boogstreken, pittige loopjes, vederlicht staccato op de snaren bij D. Amodio; mooie aanslag, parelend spel, mild zingende legatovoering en prikkelend virtuoze passages bij E. Torbianelli. De sfeer van die "Ferne Geliebte" dwaalt doorheen het enthousiast zinderend *Andante.* De cadens is briljant. Van de tijdgeest in de muzikale entourage van Beethoven krijgen we een glimp met de **Sonate avec l'accompagnement d'un violon** van **Rodolphe Kreutzer** (1784-1831), met heel mooie *Romance* en de **Sonate op. 71 in C sharp minor** van **Ferdinand Ries** (1784-1838), met pianistiek dankbaar Adagio. De geest van Beethoven springlevend aanwezig …

CD HMX 2901927 Harmonia Mundi - FREDERIC CHOPIN (1810 - 1849) - ***VALSES***
Uitvoerder: ***Alexandre Tharaud***
Pianist A. Tharaud stelde als kritisch commentator tijdens de KEW 2010 "dat ook pianisten moeten ademen" en levert hiervan een emotioneel en pianistiek overtuigend bewijs. Het herinnert aan D. Lipatti. De vertolking hier is een zeldzame mengeling van elegantie, soberheid, intelligentie en klankbeheersing, gesteund door een adembenemende technische perfectie en natuurlijk aanvoelen. Zijn 'rubato' gebruik klinkt verfrissend, vormt de innerlijke ademhaling en – contradictorisch! - ook de stuwkracht in de muziek. "Chopin leer je pas kennen langs zijn briefwisseling" meent A. Tharaud. Deze Walsen zetten interpretatief een punt achter de "karikatuur van een romanticus" die men van Chopin had gemaakt. Ze klinken zoals André Gide over Chopins muziek schreef: "*Het is een ontdekkingsreis en de uitvoerder moet niet te veel de indruk wekken dat hij op voorhand weet wat hij gaat zeggen, en evenmin dat alles al uitgeschreven is ... Ik hou ervan dat ze (onder zijn handen gevormd) uit hem zelf lijkt te komen, hem zelf verwonderd maakt en heel subtiel ons uitnodigt om in die vervoering mee te gaan ...*" Precies zo betovert het genie Tharaud. Deze driekwart maten voeren je niet ten dans, maar tillen je gewoon op naar een onvergetelijk universum van klanken die vragend, teder, wervelend, temperamentvol, verstild, droevig of briljant getint, je een uurlang het gezelschap gunnen van Frederic Chopin zelf. Meer en mooier kan je niet wensen.

CD HMG 5O1430.31 Harmonia Mundi - FREDERIC CHOPIN (1810-1849) - ***NOCTURNES***
Uitvoerder: ***Brigitte Engerer***
Hoewel gecreëerd in 1814 door J. Field, Iers pianist, dankt deze muziekvorm hoofdzakelijk aan F. Chopin zijn muzikale dimensie en diepere zin, ook emotioneel. Het belcanto dat Chopin kende vanuit Warschau en Parijs vatte hij in een pianistieke stijl met mooie legato thema's waar hij dan verschillende quasi geïmproviseerde versieringen rond borduurde. Gebroken akkoorden in de linkerhand weefden de harmonische achtergrond. In deze nachtelijke mijmeringen neemt de emotionele bewogenheid zeer wisselende gedaanten aan. *Brigitte Engerer geeft ze de onmisbare ziel,* die zelfs als een koraal kan klinken. Soms lijken deze nocturnes wel arabesken, soms nostalgisch, soms huiveringwekkend pathetisch gekleurd. De meest introverte worden door Br. Engerer gespeeld met zulke aangrijpende frazering en subtiele aanslag dat je ademloos luistert. Hoog geperfectioneerde klaviertechniek en rijkdom aan gecontroleerde emoties, zonder sentimentaliteit, behoren tot de vele muzikale troeven, waarover ze beschikt. De 'gold label' herdruk huldigt terecht deze grote dame uit de klavierwereld. De mooiste adelbrieven verklaren haar muzikale opgang: zij studeerde bij de meest prestigieuze klavierdocenten en werd laureate KEW. Wat ik hier bij deze beroemde pianiste bewonder is diepe (nooit harde!) aanslag op het klavier, stormachtige kracht en subtiel gefluister, vermogen tot zingen en mijmeren, natuurlijk rubato, mildheid van toon. Zij doet wat Louise Hesbain in 1997 zo mooi verwoordde: "*als een zanger* met de bogen een legato maken, met zijn ademhalen de juiste duur der pauzes bepalen, de juiste rubato die leven brengt zonder melodie en ritme te schaden, *als een zanger* interpreteren."

CD Eufoda 1369 DESIR D'AYMER - Love Lyrics around 1500. From Flanders to Italy.
Uitvoerders**:** ***Capilla Flamenca***
Wat we hier horen zijn de latere uitlopers van het puur hoofse minnelied, ontstaan in de 12e eeuw. Aanvankelijk privilegie van enkele bevoordeelde edellieden, vond deze minnelyriek en haar opvattingen over de liefde geleidelijk aan een klankbord bij de stedelijke burgerij. Rondreizende zangers, die vaak ook goede instrumentisten waren, staken de grenzen over en zwermden uit. De liefdesperikelen en waarschuwende conclusies van deze troubadours in wat grovere poëzie bezingen 3 facetten: *Minneverlangen,* met als beloning een kus in '*Baysés moy*' van de Vlaming J. Desprez, *Minneplezier*, prettige dialoog man/vrouw in het vrolijke '*Le grand désir*' van L. Compère, en tenslotte *Minneverdriet,* dat zich buigt over de pijn van de afgewezen minnaar. '*O Venus bant*' van A. Agricola/J. Desprez is de aandoenlijke klacht van de troubadour, die op het einde verneemt waarom zijn liefje '*Baysés moy*' zo nadrukkelijk afwees. Dat schrijnend desolaat gevoel wordt doorgetrokken tot in het instrumentaal slot. Alle mooie instrumentale en vocale intermezzi aanstippen zou me te ver voeren. Deze opname levert qua sfeer en keuze een prachtige historische en muzikale referentie naar de tijd van toen. Geen wonder dat ook beiaardiers - de plaatselijke barden van destijds en van heden - zich eveneens door deze troubadours lieten inspireren.

CD Eufoda 1371 (i. s.m. De Singel) EIN SÜSSES DEINGEDENKEN - Romanzen
Cl. Schumann, R. Schumann, J. Joachim, A. Klughardt, Ch.M. Loeffler
Uitvoerders: ***Luc Nielandt,*** hobo; ***Jan Michiels***, piano; ***Tony Nys,*** viool
Geïnspireerd op poëzie, liederen zonder woorden, ingegeven door diepe bewondering voor wie ze geschreven zijn. In ***3 Romanzen op. 22 voor hobo en klavier*** *van* ***Clara Schumann*** klinkt lieflijk gepeins, lyrische evocatie en "leidenschaftlich" een vriendengroet aan J. Joachim. De teder mijmerende hobo van Luc Nielandt kleurt intens deze verfijnde romantische kamermuziek, zoals hij ook de verstilde lyriek omhelst in het ongelooflijk sereen vertolkt ***Abendlied op. 85/12*** van ***R. Schumann*** hier bewerkt door violist en huisvriend ***J. Joachim***. Het doet me denken aan de sfeer in G. Gezelles avondgedichten. Van ***A. Klughardt*** zijn de ***"Schilflieder" Fünf Fantasiestücke op.28***, zangerige fantasieën waar de heerlijk sonore toon van violist Tony Nys zich mengt bij de stralende hobofrazering. Jan Michiels voegt warmte en melodieuze glans toe aan de fluwelen stemvoering van hobo en viool in het vijfde fantasiestuk. De vertolking van dit musicerend driemanschap heeft me helemaal gegrepen. Gaaf klinkt de hobo in de bekende ***3 Romanzen van R. Schumann*** aan Clara in 1849 aangeboden als kerstgeschenk, dat haar inspireerde tot haar 3 Romanzen op.22. Het concert besluit met ***2 Rhapsodies*** van ***Ch.M. Loeffler,*** die krachtige taal en lyrische thema's aan het drietal toevertrouwt. Muziek voor geliefden: prachtig en ... om bij te dromen.

CD Ricercar 292 - GIOVANNI FELICE SANCES (ca 1600-1670) - ***DULCIS AMOR JESU***
Uitvoerders: ***Scherzi Musicali*** Conductor: ***Nicholas Achten***

Hoffelijkheidshalve ter kennismaking deze opname met religieuze polyfonie die vrijblijvend werd toegezonden. Kapelmeester G.F. Sances studeerde zang en compositie in Venetië, maar verlegde zijn loopbaan naar Wenen, waar hij een der belangrijkste musici aan de keizerlijke hofkapel werd. Een eerste bundel met motetten onthult zijn inzicht in moderne compositietechnieken en polyfone muziekpraktijk. Zangopleiding bracht hem tot schrijven van vocale meesterwerken, in deze opname met goede solisten bijzonder illustrerend en mooi vertolkt. Scherzi Musicali is een waardige tegenhanger van Capilla Flamenca en een wezenlijke aanwinst in het polyfonische landschap! Bij de commentaar mis ik toch wat taalhoffelijkheid: terwijl Capilla Flamenca voorziet in Franse, Engelse en Duitse vertaling, brengt Scherzi Musicali geen Nederlandse tekst. Wel jammer voor kennismaking met mooie muziek.

Recensie: Els Baert – Van den Eynde

POËZIEHOEKJE

Sommige opdrachten zijn leuk en "**gruwez**"lijk tegelijkertijd. Je kan er ge"**luuk**"kig, verbijsterd en verwonderd, maar ook ongenietbaar, humeurig, bronstig en lijfgeurig van worden. Zo las ik in 72 uur de bundel gedichten **"*Garderobe*" [Een keuze uit al zijn gedichten. Luuk Gruwez. De Arbeiderspers, Amsterdam-Antwerpen] (318 pag) en het gedichtendagessay '*Pizza Peperkoek en andere geheimen'*. Luuk Gruwez. PoëzieCentrum] (39 pag).** Zelfs in mijn slaap bleef de carrousel van letterkoekjes en chocoladeletters ongenadig draaien.
De "Garderobe" is het tabernakel waarin de ark vol van '***Vuile manieren, Dieven en geliefden, Allemansgek en Lagerwal'*** staat opgesteld. De "Garderobe" is het heiligdom, de schatkamer, waarin de woorden en de zinnen, voor en na de catwalk, als aan papieren hangers rusten om daarna te zweven als veroordeeld tot het maken van bizarre achtbanen in de kledingsautomaat van het leven. De '*Garderobe*' geurt naar zweet, urine (de gulpen van de rokken), wasverzachter en lavendel, de tweede handskledij koestert het desoxyribonucleinezuur van zij die dood of bankroet gingen. De '*Garderobe*' is het avondverblijf van bontmantels, hoeden en regenschermen, voor een beduimeld ticketje ingeruild, zij horen vaag de klanken van het spektakel en het sonoor doortrekken van de toiletten en wisselen hun geuren, hun geheimen en hun kleuren door osmose uit. In de '*Garderobe*' hangen dikke mensen, dode mensen en doodgewone mensen, coureurs, dieven en collega's, alsof de '*Bandeloze Gedichten*' ooit aan banden kunnen worden gelegd. In de '*Garderobe*' hangen de te kleine en te grote gedichten te wachten op hun renoverende retouches. In de '*Pizza Peperkoek en andere geheimen*' geeft de dichter zijn ongezouten mening over zijn eigen oeuvre en de poëzie in het algemeen. "Iets moois over iets lelijks" zegt Toon Horsten in zijn recensie in de Standaard der Letteren, de essentie van Gruwez's poëzie kon niet beter worden samengevat.

Geboren in West Vlaanderen in 1953
in het "land van de handen", waar men moet presteren om te mogen bestaan.

Woont in Limburg (Hasselt), het "land van de wangen", waar men niet iets hoeft te doen om iets te zijn. Schreef gemiddeld een gedicht per maand, '*Garderobe*' was dus goed voor 25 jaar poëzie.
In moeder heb ik altijd meer het Oosten gezien, het niet zo prestatiegerichte, het verdroomde.
In vader zat veel meer het doen, het presteren. Mijn vader had een taxidermistische obsessie. Sinds zijn dood heb ik de neiging ook hem in geschrifte op te zetten.
Tussen die twee ben ik op weg. Maar ik zal wellicht nooit bij moeder arriveren. Behalve in de dood, verlost uit onze eeuwige prestatiedrang.

"Maar toen hij ging, had ik mezelf verloren
en na zijn dood liet ik hem na,
plechtstatig opgebaard en haast gezond,
nog dat gelaat van eeuwig duurt het langst.
Alsof, hoe vaak ik hem ook vader noemde,
slechts overlijdt wie overblijft."

"Er zitten grote gaten in mijn vader.
Ik ben het die hem dichten moet."

"Maar op een zondagavond in Augustus,
bij limonade en frambozenijs,
hoorde ik mijn moeder zingen.
De lucht was tuitelig van dahlia's en rozen.
Een late merel scheerde nog voorbij.
Zij zong, zo bleef dit ene beeld mij bij,
dat toen zij stierf en hier begraven werd,
de koude grond er minder koud door werd."

"Dood en verval duiken om de bladzijde op,
Het voorbij gaan aan zijn multiple sclerose
en het luidruchtig zwijgen, lees het verstomd uitschreeuwen over de ziekte van zijn geliefde, resulteert in "iets grappigs, iets liefs over iets ernstig en bedreigend"

"Zij heeft zo lang geleefd met al dat haar
en is nu alles kwijt. En straks ook mij.
Zelfs haar gezwellen zijn me lief
en al wat koppig verder leeft
als het maar bloedt of plast of piept.
Ik moet haar zoenen tot ze sterft."

"Misschien" wel de allerbeste Vlaamse dichter, zoals "Tuborg" misschien het beste bier ter wereld is, of is het Duvel, zijn dichtersdrug.
Het is het brouwsel dat ons genoegen verschaft, meer dan de brouwer.
Waar de oordelende figuur bij uitstek de vader is, is Gruwez hoegenaamd geen vader. Het publiek is zijn vader. Hij is een late minnaar wiens libido soms verborgen, soms exploderend maar meestal morbide en mistig oogt.

**Maar wij? Wij, mannen? Hebben wij wel iets?
Welja: een onderdeel dat groter wordt of natter en dat een beetje parelt aan het eind alsof een traan ontstaat en zich lijkt af te vragen wat verdriet is en wat bronst.**

Noemt zich al vroeg een metaforische stotteraar, een kreupele met een uitgesproken voorkeur voor de hink-stap-sprong, wil opluisteren wat nooit luister heeft gehad, wil de intrinsieke muzikaliteit van poëzie oraal bevestigd zien, wil niet opgesloten worden in zijn letters, vindt maar een ding erger dan schrijven, zijnde niet schrijven.
Behoort tot de neoromantiek die aandacht opeist voor de grote gevoelens omtrent leven, liefde, ziekte, verval en vergankelijkheid.
Gooit in zijn poëzie ons slachtafval, onze lompen, de zakdoeken met al ons snot, al onze tranen,
ons oudemensjesverdriet en ja, dus ook de dood.
Is een van de meest gebloemleesde dichters in het Nederlandse taalgebied.
Werd bekroond met de Herman de Coninck Publieksprijs ('*Moeders*), is ereburger van Deerlijk alsof daar ook maar iemand, op de garderobedame na, van wakker ligt.
Poëzie heeft eenvoud nodig en overdaad, op een overtuigende manier moet het onverenigbare met mekaar worden verenigd, de nagalm van het zwijgen, 'Pizza peperkoek' is de beste of zijn het pralines met ansjovis gevuld?
Wat volmaakt is, hoeft geen verder verhaal, wat gebreken heeft, zet hem aan het spreken, hij geeft zich gewonnen voor het tedere van het smerige, hij wil iets liederlijks, geen lied, en knijpen in de billen en de borsten en de kuiten van wie hij tot dusver alleen met inkt heeft aangeraakt.
Hij wantrouwt zijn pen, schrapt nog voor hij iets geschreven heeft.
"En wie nog klein is droomt zich groot, wie oud is, krijgt weer kinderjaren".
Voor hen die nooit poëzie lezen, laat staan er naar luisteren, beveel ik de gedichten uit de bundel **'*Dieren en geliefden*'** aan en dan met stip, '*Advies aan een dief*' en '*Coureur*'. Hier is de dichter memorabel. Gedichten die dansen, verkillen, vleien, beledigen, inpeperen, ontploffen en zich als zuur in je bijten, daar heb je wat aan.
Een zekere zelfrelativering en zachte ironie zijn hem niet vreemd, lees maar:

"**Ik heb haar niet meer opgezocht waar zij nu ligt,
maar heb één keer, een barre nacht, behoorlijk teut,
pal voor het huis waar ooit haar kamer was
"Ai luv joe" in de sneeuw gepist"**

En als hoogste uiting van de liefde schrijft de dichter in zijn sappig West Vlaams:
"'k zoe u kunn ippeetn" ik ook, iedere dag met twee Duvel's. Smakelijk.

Ref: **Luuk Gruwez – Garderobe – bespreking (Toon Horsten) Knack 3/9/2010/**
http://www.luukgruwez.be/ **Interview met Luuk Gruwez. (Annette van den Bosch)**
Verschenen in Meander op 31 augustus 2003/ Bezweringsrituelen. Dichter Luuk Gruwez over het wapen van de pen tegen kanker. Leven, Oktober 2008.

Tuur de Schepper, Oktober 2010

DE KLOKKENROOF IN DE TWEEDE WERELDOORLOG (3)

Dit is het derde en laatste in een artikelenreeks over de klokkenroof tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze reeks is gebaseerd op de lezing die Michel Lejeune voor Campanae Lovanienses heeft gegeven op 28 april 2009. Het machtsspel tussen kerk en militaire overheid werd in de vorige aflevering uit de doeken gedaan Er werd verslag gedaan over de eerste klokken die uit de torens werden gehaald. In deze laatste aflevering komt u te weten wat het Belgische antwoord hierop was.

De Commissie voor het Behoud van de Klokken

Bij besluit van 18 mei 1943 van het Secretariaat-generaal van het Ministerie van Onderwijs werd de "Commissie voor het Behoud van de Klokken" samengesteld. De opdracht was tweevoudig: 1. Opstellen van een inventaris van alle klokken in België; 2. Optreden als bemiddelaar tussen de kerkelijke overheid en de bezettende macht. Zo trachtte men te voorkomen dat de bezetter zich bij de opeisingen te veel willekeur zou veroorloven. Op 1 juni werd Kardinaal van Roey van het bestaan van de Commissie op de hoogte gebracht. Hij verleende de commissie zijn goedkeuring en onvoorwaardelijke steun. Het dient onderstreept dat dit pas geschiedde nadat men hem van de intenties van sabotage verzekerd had en hij zich alle details haarfijn had laten uiteenzetten.

Het voorzitterschap werd, zoals reeds eerder vermeld, toevertrouwd aan de heer Joseph De Beer, conservator van het Provinciaal Museum Sterckshof te Deurne. Ongetwijfeld waren de voornaamste leden van deze commissie:

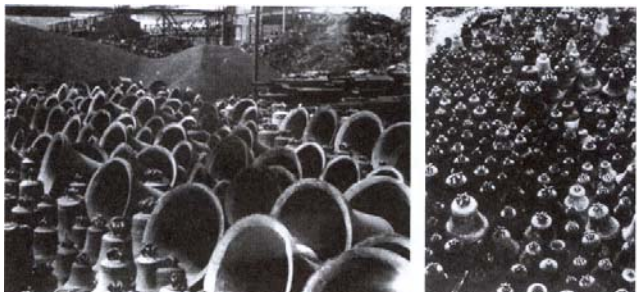
- Charles Leemans, ambtenaar bij de administratie voor Schone Kunsten.
- De eerder genoemde Max Winders, architect en vertegenwoordiger van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen'
- De heer Grimonpont, Directeur-generaal van de administratie voor de Eredienst en vertegenwoordiger van de Minister van justitie.
- Joseph Kreps, Benedictijner monnik van de abdij Keizersberg te Leuven. Hij trad pas op 20 september 1943 toe.

De doelstellingen van de Commissie werden met succes bekroond; zij werd een ijverige bemiddelaar tussen Kerk en bezetter en spaarde kosten noch moeite om, wellicht voor het eerst in de geschiedenis van ons land, een gedetailleerd overzicht te krijgen van het rijke klokkenbestand. Eigenaardig genoeg waren de Duitsers zo naïef te denken dat door de oprichting van deze commissie hun 'werk' eenvoudiger zou worden en de opeisingen veel soepeler zouden verlopen. Alvorens tot een definitieve inventarisatie over te gaan onderhandelde de Commissie met Dr. Rosemann, Professor kunstgeschiedenis aan de universiteit van Darmstadt. Deze was hoofd van de dienst en belast met de klokkenopeising in België. Na onderhandelingen met Prof. Dr. Rosemann, leidde dit tot de volgende afspraken:

1. alle kerken, kloosters en kapellen mochten één klok behouden;
2. alle klokken gegoten vóór 1790, zouden bewaard blijven omwille van hun historische waarde
3. alle beiaarden zouden onaangeroerd blijven vanwege hun sociaal-muzikale functie. In België waren er toen 61 beiaarden. Deze van Dinant en Oostende werden door bombardementen volledig vernield. De beiaarden van Leuven, Sint-Geertrui en van Nijvel werden beschadigd. En tegen alle afspraken in werden twee instrumenten door de Duitsers weggehaald (de stadsbeiaarden van 's Gravenbrakel in 1943, en van de Sint-Pieterskerk in Leuven, 1944).

Door de Commissie werd ook een plan ontwikkeld om alle klokken in het land te voorzien van een identificatienummer. Zij werden onderverdeeld in vier categorieën met de hoofdletters A, B, C en D naar de ontstaansperiode. De herkomst van de klokken per provincie werd aangegeven met een Romeins cijfer. Een Arabisch cijfer gaf het individuele nummer van de klok binnen de provincie aan. De verantwoordelijken van kerken, kloosters en kapellen ontvingen elk afzonderlijk een voorgedrukt formulier waarop de gegevens van campanologische aard dienden te worden ingevuld. Deze gegevens werden door de Commissie in Brussel verzameld en verwerkt. Om nog een preciezer beeld te krijgen werd de fotografische dienst van het Jubelpark ingeschakeld. Deze zorgde voor meer dan 5000 clichés van 3962 verschillende klokken. Dit unieke fotomateriaal berust nu in het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA) te Brussel. Hierdoor wist de Commissie talrijke klokken van deportatie te vrijwaren door klokken te antidateren of ze samen te voegen tot beiaarden.

Zoals al eerder vermeld, moesten de priesters en kapelanen het precieze aantal kerken aan de Duitsers melden. De pastoors van de Mechelse parochies hadden dit braaf gedaan en niets meer van de bezetter gehoord. In de maand juli van 1944 echter begon ook Van Campenhout klokken uit de Mechelse torens te halen of ter plaatse stuk te slaan. Op de lijst voor het huidige grondgebied Groot-Mechelen stonden er 35 klokken klaar om te worden gedeporteerd. Bij middel van een document werden de kerkfabrieken gewaarschuwd dat één of meerdere klokken zouden worden verwijderd. Na ontmanteling van de klokken kreeg men een ontvangstbewijs.

Een klokkenkerkhof tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Verzet en protest

Over het algemeen werd door de Belgische bevolking gelaten toegekeken hoe de klokken uit de torens verdwenen. Het was voor velen het bewijs dat de Duitsers de oorlog aan het verliezen waren. Als een simpele klok al moest bijdragen aan de Duitse eindoverwinning, dan moest de nood in Berlijn wel hoog zijn. In de volksmond was veelvuldig te horen: "*Klokken uit de toren, oorlog verloren*". Maar er was ook sprake van verzet tegen de Duitse vorderingen. Zo haalden enkele verzetsstrijders in het Waalse Momignies de klokken van een geparkeerde treinwagon en verstopten ze onder de spoorwegberm. Het is ook wel zo dat de Duitsers niet zo trots waren op deze maatregelen, vandaar dat de censuur op de berichtgeving

hierover zo streng was. In geen enkele officiële krant van toen is iets te vinden over de klokkenroof. Het opeisen van kerkgoed, destijds een zeer gevoelige materie, was een overduidelijk teken dat het met de Duitse economie slecht was gesteld. In die oorlogsjaren zaten de kerken meer dan vol tijdens de talrijke diensten. Onzekerheid, angst en verdriet dreven zelfs de meest lauwe gelovige tot bidden. Het weghalen van de klokken griefde dan ook niet alleen de pastoors, maar groot en klein, jong en oud.

Onthaal van de klokken in Antwerpen.

Besluit

De bewering dat alle klokken in België werden weggehaald is niet correct. Op 30 juli 1944 had men reeds 4.568 klokken uit de torens gehaald en naar Duitsland verscheept. Dit alles vertegenwoordigde 3.794.225 kg klokkenbrons. Bovendien waren er voor 344.929 kg klokkenklepels geroofd. Bij de bevrijding stonden er nog 373 klokken klaar in magazijnen om te worden vervoerd naar Hamburg. Na de oorlog werd een 800-tal klokken, weinig of onbeschadigd teruggevonden, in de verschillende opslagplaatsen in het Duitse Hamburg. Er brak een spannende tijd aan voor veel gemeenten toen bleek dat hier en daar nog klokken teruggevonden werden. Zeer vlug zouden ze worden gerepatrieerd. De kardinaal werd als eerste daarover bericht. Alles ging razendsnel ín zijn werk. Op 5 oktober zou de S.s. Lys met zijn kostbare lading Hamburg verlaten en op maandag 8 oktober te Antwerpen aankomen. Dit heugelijke gebeuren zou die dag feestelijk gevierd worden.

In deze artikelenreeks is niet gesproken over de bemiddelende rol van de leden van de raad van bestuur van de Mechelse Beiaardschool, met name over hun afzonderlijke gesprekken met de Duitse overheid, die er zeker toe hebben bijgedragen de beiaarden van ontmanteling te helpen redden. Trouwens over de bemiddelende rol van de Mechelse Beiaardschool hebben de leden van de 'Commissie voor het Behoud en Terugvorderen en Herplaatsen van de Klokken' later nooit vermelding gemaakt in hun 21 bladzijden lange eindverslag van 27 augustus 1948. Blijkbaar hebben ze dit als een vorm van concurrentie aanzien.

Daarna begon een zeer interessante naoorlogse episode in de geschiedenis van onze klokken. Hierin speelden de Belgische klokkengieters de hoofdrol. Er was voor hen enorm veel werk. En wat de aanzet voor een nieuwe schitterende toekomst voor de Belgische gieters had moeten betekenen, was helaas het begin van het einde van hun beroep. Maar dat is dan weer een onder verhaal.

Bronvermelding
J . D'hollander, Van klok tot beiaard; Archief J.Sergeys

Hulp is zeker nodig. Maar ze is maar doeltreffend als ze in vruchtbare grond valt. Ontwikkeling en welvaart, zo toont de heel verschillende ontwikkeling van het levenspeil in Oost- en Zuid-oost Azië enerzijds en Afrika anderzijds, zijn niet in de eerste plaats een kwestie van transfers maar van wil, van beleid, van inspanning en verantwoordelijkheidszin.

Mia DOORNAERT – DE STANDAARD – 13/09/10

Een Franstalig België waar de Franstaligen het voor het zeggen hebben, dat is wat de architecten van de Wallo-Brux in het achterhoofd hebben. Daarom zeg ik ook: de echte separatisten, de echte doodgravers van België, zitten niet in Vlaanderen maar aan Franstalige kant.

Brigitte GROUWELS – KNACK – 15/09/10

Het extra geld van Brussel moet natuurlijk uit de federale schatkist komen. En wie spijst die voor het overgrote deel? Juist. De Vlamingen. Van hen wordt dus een speciale inspanning verwacht voor een stad waar ze worden uitgespuwd. De taalwetten in Brussel zijn een lachertje. Het openbaar leven in de hoofdstad is quasi eenzijdig Frans. Wie in aanraking komt met bijvoorbeeld een ziekenhuis of de politie kan daarover meespreken.

Paul GEUDENS – GAZET VAN ANTWERPEN – 17/09/10

Kinderen uit allochtone gezinnen gaan vaak niet naar de crèche of de kleuterschool. Ze missen prikkels en het contact met andere kinderen in het Nederlands.

Karin HEREMANS, directrice Antwerps atheneum, - DE STANDAARD – 21/09/10

Dat neem ik links Vlaanderen ook zo kwalijk, dat ze dat niet snappen, en blijven zaniken over afgeleide problemen. Ze zijn voor solidariteit, zeggen ze. Bravo! Ik ook. Wie niet? Maar in vind wel dat sociale solidariteit pas mogelijk is als er ook politieke solidariteit is. En die analyse wil – of durft – links nog altijd niet te maken.

Peter DE GRAEVE, professor filosofie UAntwerpen, – DE TIJD – 11/09/10

… hoe meer dotaties een deelstaat krijgt, hoe onverantwoordelijker daarmee omgesprongen wordt. Als de deelstaten zelf instaan voor een deel van hun belastingen en die ook zelf gaan innen, moeten ze daar tegenover hun inwoners verantwoording voor afleggen.

Peter DE LOBEL – DE STANDAARD – 04/10/10

Wat vraagt de modale Vlaming? … 1. Hij vraagt dat alle dossiers die al jaren geblokkeerd zijn omdat Vlaamse en Franstalige beleidsmakers erover ruziën, overgeheveld worden naar de deelstaten … 2. Dit moet op zo'n manier gebeuren dat elke overheid gemotiveerd is om de welvaart te vergroten; responsabilisering en fiscale autonomie zijn dé middelen daarvoor. 3. Zorg dat er, parallel daarmee, voor wat federaal blijft – zoals de pensioenen – ook een duurzame financiering is. 4. Splits BHV en zorg dat Brussel beter bestuurd wordt en dat het de taalwetgeving respecteert.

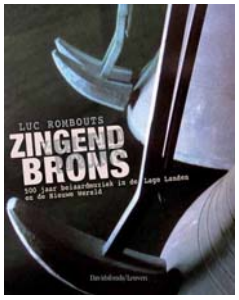
Guy Tegenbos – DE STANDAARD – 04/10/10

DE IVOREN TOREN
Pleidooi voor een hardnekkige filosofie
Ignaas Devisch
2008 (2de druk); 96 blz.; 14 x 22 cm; paperback
Uitg. Klement, Kampen, Nederland; Pelckmans, Kapellen, België
ISBN 978-90-289-5163-1
Prijs: € 15,50 euro
Bespreker: Karin Ponette

De auteur, als filosoof verbonden aan - onder andere - Universiteit Gent, stelt een aantal pertinente vragen naar de zin van het begrip 'waarheid'. Hij beschrijft de evolutie van 'De Ivoren Toren' als taalkundige uitdrukking in de loop van de tijd en, parallel daarmee, het definiëren van 'De waarheid' en zingeving ervan, filosofisch benaderd.
Dit boek is een aanrader voor al wie geïnteresseerd is in filosofie, in wat er leeft in de maatschappij. Het essay is heel helder geschreven en gestructureerd aangepakt. Op bondige manier, in kleine hoofdstukjes en in een mum van tijd, krijg je een opfrissing van de geschiedenis van de filosofie. Aan de hand van zingeving met betrekking tot het zoeken naar een 'gedemocratiseerde waarheid' vindt men in een notendop, een zoeken dat op de dag van vandaag niet meer gebeurt vanuit een 'ivoren toren'.
De auteur slaagt er in een aantal complexe thema's duidelijk en helder uiteen te zetten, wat aangenaam om lezen is. De hoofdstukjes gaan logisch in elkaar over. Bij de laatste bladzijde aangekomen, krijg je als lezer zin om meer te lezen over 'al wat is' en wat de auteur kan bijbrengen als filosoof en denker.

ZINGEND BRONS
500 JAAR BEIAARDMUZIEK IN DE LAGE LANDEN EN DE NIEUWE WERELD
LUC ROMBOUTS
2010, 464 blz. met vele kleurenillustraties, zachte kaft, 19,5 x 25 cm.
Davidsfonds, Blijde Inkomststraat 79-81, 3000 Leuven
ISBN 978 90 5826 720 7
Prijs € 39,95
Bespreker: Els Baert – Van den Eynde

Gids en commentaar inzake beiaardmuziek bleven tot nog toe meestal occasioneel beschikbare luxe. Heel recent is daarin verbetering gekomen, althans voor het Nederlandstalige gebied der Lage Landen. Als gedreven gids profileert zich in "*Zingend Brons*" de internationaal gewaardeerde en begeesterde titularis van de 2 universiteitsbeiaarden van de K.U. Leuven en stadsbeiaardier van Tienen, Luc Rombouts. Sinds jaren is hij bezieler/medewerker aan activiteiten waarop zijn Leuvense universitaire vorming in de Klassieke Filologie en Management en zijn muzikale studies (muziekconservatorium Hasselt en Koninklijke Beiaardschool 'Jef Denyn' Mechelen) duidelijk hun stempel hebben gedrukt. "Muziek uit het Oude Hellas", jarenlange zomerse beiaardconcerten met befaamde binnen- en buitenlandse beiaardiers, CD opnamen, beiaardduo herinneren daaraan.

Bij de voorstelling van het boek op 12 juni 2010 te Mechelen heeft de auteur bevestigd dat "*dit boek geschreven werd voor een breed publiek en geen voorafgaandelijke kennis van of affiniteit met de beiaardcultuur veronderstelt*". Even deze kunst situeren. Rond het tijdstip dat Vlaamse polyfonisten, Vlaamse miniaturisten en Vlaamse primitieven de wereld veroverden, hebben klokken hun *zingende ziel* aan onze torens geschonken. Gezien vanuit de complexiteit van het instrument was dit *hét geniaal gebeuren* in zijn evolutie. Bij deze kunst in handen van mensen hebben ingrijpende gebeurtenissen - meestal van politieke aard - onomkeerbare desastreuze gevolgen teweeggebracht voor de beiaard als instrument en als waardensymbool in de samenleving. Waarom deze kunst geen navolging genoot in andere Europese landen blijft een open vraag.
Dit verhaal over oorsprong, bloei, neergang en heropbloei van de beiaarden en hun muziek gaat zeer ver terug in de tijd. Het eerste deel ***Prehistorie (... tot 1510)*** werpt een interessante blik op de klokken in het Oude China. Komen eveneens grondig aan bod: de magische, helende, afwerende, waarschuwende of regulerende functies die aan de klok werden toegedacht, in religieuze of wereldlijke context, gedurende Oudheid en Middeleeuwen. Typisch klokgebruik voor tijdsregeling van gebed en rust in kloosters en abdijen en nadien voor tijdsregeling bij leefregels voor een ordelijke samenleving in de middeleeuwse stad werd overbodig in 1300 door introductie van het mechanische torenuurwerk. Het tweede deel '***Bronstijd in de Lage Landen (1510 – 1789)'*** markeert het tijdstip waarop in 1510 het brons met zingen begon: eerst unisono, daarna meerstemmig. Economische welstand, muzikale cultuur en technologische verfijning zijn de pijlers waarop de beiaard in de Nederlanden verder kon bouwen. Religieuze en wereldlijke overheden stelden steeds hogere eisen voor sonore klank en juistere stemming. "Oft anderssints geen gelt"! Aanbod van enkele kwalitatief hoogstaande klokkengieters (o.m. Hemony) met goed resultaat was bepalend voor hun voortbestaan. Aanstekelijke verhaaltrant over de geheimdoenerij bij klokstemming confronteert de lezer met de reële spanning rond dit "uytterste seckreet". Wie waren deze 'Sradivarii' van de beiaardkunst? Vanwaar deze passie voor de zuiver gestemde klok? Wat decreteerde Calvijn i.v.m. klokmuziek? Waarom was J.S. Bach zo belangrijk? Enorm boeiend verhaal waarin o.m. Matthias Vanden Gheyn uit Leuven uitblinkt. Onderwerpen gekozen uit erg vinnige thema's, vormen de overgang naar het even aantrekkelijke laatste deel ***Een oud instrument in een nieuwe wereld (1789 - ....)*** Hierin wordt de politieke instabiliteit in Noorden en Zuiden doorgelicht, de klokkenroof, de nefaste gevolgen op beiaardbestand en -kunst, en de spijtige breuk in de voormalige zingeving aan de beiaard vanuit een door oorlog gekwetste samenleving.. Na tijdelijk muzikaal verval kon de Romantiek het instrument laten heropleven tot symbool van het grootse Vlaamse verleden. Prachtige grensoverschrijdende verzen van grote dichters en schrijvers werden tot liefdesverklaringen van hun emotionele affiniteit met dit nostalgisch instrument. Vooruitgang in technologie en nieuwe mogelijkheden voor '*De man die de steenen doet weenen'* Jef Denyn. Hij was de 'dominant' die Mechelen omtoverde tot centrum van spectaculaire heropleving van de beiaardkunst, met *Ongeschreven preludium* als Mechels stijlmodel. Contact met Amerikaans diplomaat W.G. Rice gaf aanzet

tot naoorlogse grootse samenwerking en hoop: de Nieuwe Wereld ontdekte de beiaard, de eerste Beiaardschool ter wereld in Mechelen (1922) werd aantrekkingspool voor later wereldberoemd geworden beiaardiers. Studenten uit de U.S.A. (o.m. A. Bigelow) werden schakels voor export van Mechelse beiaardkunst naar overzee, uitmondend in eigen Amerikaanse stijl en metamorfose van beiaard tot concertinstrument. Aanverwante thema's en situaties, ook in Nederland, worden verder omvangrijk toegelicht in het boek. Het panorama van de hedendaagse beiaard sluit het geheel af als een hoopvol postscriptum. Eeuwenlang evoluerend tussen harmonie en conflicten op religieus, politiek, sociaal, humaan, muzikaal en technologisch vlak "*is de beiaard altijd een muzikale spiegel van de maatschappij geweest en zal enkel overleven als hij ook in de toekomst mensen zal samenbrengen"* concludeert de auteur. Terecht betreurt hij dat de beiaard geen grote toeristische bekendheid geniet.

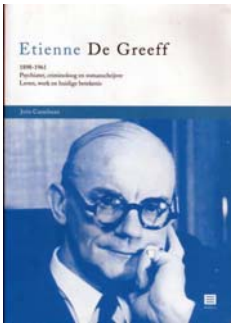
Historisch boeiend en wetenschappelijk sterk gedocumenteerd werd dit verhaal gegoten in een zeer aantrekkelijk, overzichtelijk geheel met vlotte schrijfstijl en opgeluisterd door de vindingrijke lay-out van een kennelijk zeer waarderende uitgever. De illustraties zijn met zorg uitgekozen en er is duidelijk gelet op kwaliteit van kleur en beeld. Afbeeldingen van klokken, manuscripten, miniaturen, beeldende kunst, schilderijen, oude gravures, muziekvoorbeelden, mooie detailfoto's helpen verduidelijken of verhelderen.

In zijn literaire samenstelling weerspiegelt dit boek de raad die Jef Denyn gaf voor de opbouw van een goed concert. Het merkwaardig uitgebalanceerd klokkenverhaal benadert de lezer op verschillende niveaus met een natuurlijke accentverlegging in toon en thema, zonder de continuïteit in het gedrang te brengen. Het "*seckreet*" om aan te slaan bij het breed publiek ligt m.i. ook in de bewonderenswaardige manier waarop rekening gehouden werd met de emotionele, muzikale, literaire en intellectuele betrokkenheid van toekomstige lezers en luisteraars. Als gevoelig uitvoerend kunstenaar heeft de auteur daar de juiste antenne voor uitgezet. Opname van poëzie allerhande, ernstig of luimig, als illustratie van de tijdsgeest en pittige beiaardverhalen, met een humoristisch oponthoud tussendoor, vormen een dankbaar tegengewicht voor meer ernstige kapittels. Diepgaande, respectvolle verhalen met biografische gegevens omtrent persoonlijk wel en wee van vele hoofdrolspelers hebben mij echt beroerd en vaak intens ontroerd. De permanente ondertoon van oprechte waardering voor de protagonisten en het empathisch vermogen van de auteur scheppen een onuitwisbare diepere dimensie. De betekenis van Matthias Vanden Gheyn (deel 2) werd in die benadering briljant uitvergroot. Geheel in die lijn ook ligt de breed gespreide reportage (deel 3) over Jef Denyn, die klokken kon *bezielen* en ook na zijn dood de beiaardscene inspirerend bleef beheersen. Na "*Zingend Brons*" luister je beslist met andere oren naar torenmuziek!

"*Verwezenlijking van een langjarige droom*" beaamt de auteur. Primordiaal weerklinkt daarin de diepgewortelde liefde voor het transcendent tonenweefsel dat zingt tussen hemel en aarde en waaraan de beiaardier niet alleen zijn handen maar ook zijn ziel toevertrouwt. Daarom hier het citaat van wijlen Rector P. De Somer (ter attentie van een eertijds gelauwerd musicus) over het onderscheid tussen historische muziekcommentaar en creatieve muzikale vertolking: "*Some know how to say it, others how to do it!"*. Luc Rombouts voldoet aan beide!

Jaren geleden richtte deze 'Musensohn' aan een Griekse muze volgend eeuwenoud verzoek: "*Aeide, mousa moi philè ... Zing, mijn lieve Muze, geef de aanhef tot mijn lied*". Het antwoord van de eeuwenoude Muze? Een schitterend *magnum opus* over de beiaard ligt voor.

ETIENNE DE GREEFF
JORIS CASSELMAN
2010; 336 blz.; 24x17 cm; zeer rijk geïllustreerd
Uitg.: Maklu Antwerpen/Apeldoorn
ISBN 978-90-466-0339-9
Prijs: € 55
Bespreker: Chris Geens

Voor een aantal oudere leden van VGV, en zeker voor hen die Leuvense wortels hebben, is dit een bijzonder goed verzorgd en geïllustreerd werk en gesneden koek. Eigenlijk is dit verplichte literatuur voor eenieder die de periode na WO I tot begin de jaren zestig opnieuw wil herdenken.

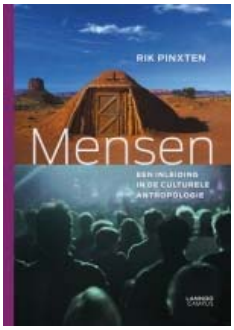
De auteur, Joris Casselman, is sinds enkele jaren toegelaten tot het emeritaat. Hij was psychiater en criminoloog en verbonden aan de faculteiten geneeskunde en rechtsgeleerdheid van de K.U. Leuven. Hij is een zeer belezen man, met vooral oog voor detail. Na heel wat eerdere publicaties over zeer diverse thema's binnen zijn uitgebreid vakgebied is hij als biograaf met dit werk aan zijn proefstuk toe.

Waarom hij zo bezeten geraakt is door deze collega psychiater – criminoloog is mij na zijn vijfvoudige verklaring nog niet echt duidelijk. Feit is dat hij hem heeft ingeslikt, alles en nog meer weet over deze wonderbaarlijke hoogleraar, die over zich zelf waarschijnlijk niet zoveel wist als Casselman nu wel weet!

De Greeff is een Waal, boerenzoon uit de streek rond Doornik. Waarschijnlijk beheerste hij nooit het Nederlands op een behoorlijke wijze, wat tijdens het interbellum geen uitzondering was onder de Leuvense hoogleraren. Bij de heropening van de universiteit na de eerste wereldoorlog begon hij zijn studies geneeskunde in Leuven. De situatie tijdens de oorlogstijd te Leuven beschrijft Casselman zeer uitvoerig. De eerste post in de carrière van De Greeff was de Rijkskrankzinnigenkolonie te Geel. Nadien volgden Lovenjoel, de centrale gevangenis te Leuven, de school voor strafrechtelijke wetenschappen en de topjaren in Kortenberg en zijn Centrum te Brussel. Volgens Casselman, en die weet het zeker, heeft De Greeff ons een indrukwekkend, origineel en visionair oeuvre nagelaten. De man was immers naast psychiater ook criminoloog, maar ook bedrijvig wetenschapper en literator met een viertal romans.

De talrijke foto's, anekdotes, voetnoten en uitgebreide referenties maken van dit werk niet enkel een excellente biografie maar ook een heus naslagwerk. Na het lezen van dit verhaal en met een blik op de publicatielijst van collega Casselman is het mij onmogelijk om te zeggen wie van beide auteurs, het hardst heeft gewerkt en wie aan het einde van de streep meest publicaties nalaat. Indien Leuven u lief is, moet u dit werk zeker lezen. De geschiedenis leert ons immers hoe de toekomst er zal uitzien.

MENSEN - EEN INLEIDING IN DE CULTURELE ANTROPOLOGIE
RIK PINXTEN
2009; 296 blz. 17 x 24 cm;
15 zwart-wit illustraties
Uitgever: Lannoo Campus, Naamsesteenweg 201, 3001 Leuven,
www.lannoocampus.com
ISBN NR: 9789020985740
Prijs: 24,95 €

Bespreker: Robrecht Vermeulen

In het voorwoord wordt dit boek voorgesteld als een inleiding tot de culturele antropologie in de vorm van een handboek-werkboek, dat de mens toont in zijn diversiteit en tegelijk in zijn éénheid. Elk hoofdstuk bevat een meer theoretisch gedeelte, dat wordt gevolgd door een verhaal uit het leven.

In het eerste deel worden de filosofische en methodologische grondslagen van de studie beschreven. Het is een open en zelfkritische onderzoekshouding in tegenstelling met religies en politieke systemen, die zouden uitgaan van een eigen vooraf bepaalde visie. Verder wil de auteur de mens bestuderen in zijn context in onderscheid met de vroegere studies vanuit een koloniale machtsituaties of studies na 1960, als tegenreactie uitgaande van een postkoloniale visie. De methodologie van antropologisch veldwerk wordt toegelicht en de deeldisciplines van de antropologie worden beschreven. In dit boek gaat het vooral over de sociale en de culturele antropologie.

Het tweede deel draagt als titel 'Van biologisch tot sociaal-cultureel wezen'. Hierin wordt de evolutie van het antropologisch denken besproken. Aanvankelijk werd de mens bekeken vanuit het gezichtspunt van de blanke mens en pas na WO I begon men dit racistisch perspectief te verlaten. De complexiteit van het chemische, biologische, psychische en culturele van de mens wordt besproken, waarbij cultuur wordt beschouwd als alles wat wordt geleerd door groepen. De sociale organisatievormen zoals enerzijds familie, clan, afstamming en anderzijds gezin en verschillende vormen van huwelijk. Speciale aandacht is er voor de gevolgen voor de vrouw. Een volgende hoofdstuk behandelt de economische antropologie, d.i. de geschiedenis van hoe de mensen in verschillende systemen overleven.

Het derde deel draagt als titel: 'Van bepaald tot scheppend wezen'. De individuele mens werkt in op zijn omgeving en ondergaat die omgeving. Meer en meer behoort ieder mens tot verschillende gemeenschappen. Dit heeft zijn invloed op identiteitsvorming en leerprocessen. Mensen creëren maatschappijen en tradities met verschillende vormen van leiderschap en manieren waarop conflicten worden beslecht. Mensen creëren talen, kennis, cultuur en beelden of voorwerpen, zoals religie, kunst, architectuur, urbanisatie.

Het vierde en laatste deel beschrijft de mens 'Van scheppend tot intermediair wezen'. Hier wordt het verband onderzocht tussen de Europese geschiedschrijving en die van de andere volkeren en culturen, alsook tussen de verschillende wereldbeschouwingen. Etnie, staat, transnationale netwerken en globalisering, multiculturaliteit en interculturaliteit worden besproken.

In dit boek staan heel wat boeiende gegevens en interessante visies over 'Mensen'. Het moet niet beschouwd worden als een wetenschappelijke inleiding tot de antropologie. Daarvoor steunt het teveel op verhalen en op de persoonlijke visie van de auteur, die hij niet probeert te staven met wetenschappelijke gegevens of statistieken. In het voorwoord zegt hij trouwens dat zijn manier van schrijven ook een politiek doel heeft, namelijk aantonen dat de aarde en de mensheid fundamenteel één zijn.

Bespreker: Chris Geens

"*Ik heb ervoor gekozen om een handboek – werkboek te maken dat de mens in zijn diversiteit en tegelijk in zijn eenheid toont*", dit schrijft de Gentse hoogleraar Rik Pinxten in zijn voorwoord van dit bijzonder boeiend, nuttig en ook wel origineel studiemateriaal. Hij maakte een zeer overzichtelijk en toegankelijk instrument voor wie enige interesse heeft voor antropologie en op zoek is naar manieren om de sterk voortschrijdende globalisering beter te vatten en te duiden. De ganse wereld en ook onze onmiddellijke omgeving worden steeds 'multi–cultureler' en de nood aan verwerving van interculturele vaardigheden wordt steeds dwingender.
De antropologie leert syntheses te maken van de verschillende culturele gebruiken en betekenissen om onze visie op cultuur, religie, economische systemen, en allerlei vormen van menselijk samenzijn te onderbouwen. Herhaaldelijk verwijzen de auteurs en medewerkers, die hij aan het woord laat in meerdere boeiende tussenstukjes, naar 'het veldwerk'. Hierbij valt het respect van de onderzoekers op voor alle aspecten van gesloten gemeenschappen, die zij bezoeken en waarin zij vaak geruime tijd verblijven. Een aantal Indianenstammen uit Noord– en Zuid–Amerika zijn voor de auteur vaak geliefde onderzoeksentiteiten.
Het aspect 'religie' komt meermalen aan bod en lijkt erg boeiend onderzoeksmateriaal. Dit geldt voor de meeste vrijzinnigen, maar ook voor deze auteur – filosoof – humanist – antropoloog. Ook voor een 'ongelovige' blijft het natuurlijk moeilijk deze materie en thematiek juist te plaatsen en te vatten.
De andere bedenking die ik maakte, na uitgebreid doornemen van deze studie, is waarom nergens enige verwijzing naar de Vlaamse situatie wordt gemaakt. In de Vlaamse Rand (om maar iets te zeggen) is toch werk zat voor veldwerk van antropologen, die een studie wensen te maken over 'inter-cultureel-samenleven' en over wat het effect is van infiltratie van anderstaligen, waarbij men er in slaagt om de lokale taal te verdringen en de lokale culturen te versmachten. Pikant gevolg hierbij is dat de laatst bijgekomenen de taal gaan gebruiken van de vorige indringers.
De auteur besluit met de wens voor verder onderzoek en het uitzetten van bakens ter bevordering van cultuurgevoelig redeneren en om alle betrokken gemeenschappen duurzaam en vreedzaam te laten samenleven. Vlaanderen is zeer benieuwd en stelt zich open voor onderzoek, zou ik zo zeggen.
Al met al is dit een zeer degelijk en vlot samengesteld studiewerk. Met de ingelaste persoonlijke verhalen 'uit het leven gegrepen', hebben de auteurs er een zeer lezenswaardig werk van gemaakt. Een aanrader zou ik zeggen, en een proficiat waard!

DE STRIJD VAN DE WITTE ADELAAR
GESCHIEDENIS VAN POLEN (966-2004)

Louis Vos en Idesbald Goddeeris
2005; 442 blz.; paperback
Uitgeverij: Acco; Brusselse straat 153, 3000 Leuven,
www.lannoocampus.com
ISBN/ 97890334 56480
Prijs: 32,50 €
Bespreker: Albert Baert

De geschiedenis van Polen neemt een belangrijke plaats in binnen die van Europa. De talrijke historische ontwikkelingen in dat land gedurende het laatste millennium hebben een rol gespeeld in de Europese ontwikkelingen. Zij zijn nog steeds van invloed op het gedrag van Polen tegenover zijn buurlanden en de Europese Unie. Tijdens de negentiende eeuw voerde de Poolse witte adelaar een hopeloze en vaak eenzame strijd tegen de huizen van de Romanov's, Hohenzollerns en Habsburgers, de 'drie zwarte arenden'. Op een cynische manier herhaalde zich deze dramatiek van de Poolse geschiedenis opnieuw in de tweede helft van de twintigste eeuw. Ondanks de massale Poolse inbreng tijdens de tweede wereldoorlog in de Westerse geallieerde legers, de wettelijke Poolse regering in ballingschap in Londen, de enorme partizanenactiviteit en de tragedie van de opstand in Warschau in 1944, kwam het naoorlogse Polen, qua geografie en omvang totaal hertekend, terecht in de invloedsfeer van de Sovjet -Unie.
Polen speelde een cruciale rol in de implosie van de communistische regimes in Oost-Europa. Na het verdwijnen van het 'IJzeren Gordijn' keerde het land snel terug naar het Europees huis en de Westerse wereld, zoals treffend geïllustreerd door het lidmaatschap van de Nato sinds 1999 en de toetreding tot de Europese Unie op 1 Mei 2004. Evenwel is Polen een land, dat zich niet zo maar heeft geschikt naar de agenda van het 'oude' Europa. Polen wenste maar duidelijk zijn eigen klemtonen te leggen, wat blijkt uit het Poolse verzet tegen een nadelige Europese Constitutie en zijn profilering op het Europese continent als trouwste Amerikaans bondgenoot.
Dit boek biedt een grondige kennismaking met de boeiende geschiedenis van Polen. In een vlot leesbare stijl wordt de politieke evolutie geschetst in de Poolse territoria, naast de sociaal-economische en culturele ontwikkelingen. Tegelijk is het een naslagwerk, verrijkt met enkele stambomen, koningslijsten, kaarten en uitgebreide plaatsnaam- en persoonsregisters.
Wat dit boek bijzonder aantrekkelijk maakt is dat het geschreven is door twee Vlaamse historici, beiden verbonden aan de KUL. Louis Vos doceert er al bijna een kwart eeuw de Geschiedenis van Polen. Hij is een internationaal erkend eminent Polenexpert. Hij onderzoekt de geschiedenis van het nationalisme, van universiteiten en studentenbewegingen. Idesbald Goddeeris promoveerde er in 2001 met een proefschrift over de Poolse politieke migratie in België in de negentiende en twintigste eeuw. Hij doet onderzoek naar de migratiegeschiedenis en historiografische ontwikkelingen in Polen en zijn buurlanden. Het Vlaams perspectief is belangrijk omdat de manier waarop de historicus naar de geschiedenis van een land kijkt, de specifieke accenten van zijn betoog meebepaalt.
Deze tweede uitgave is een volledige bewerking van de eerste, die in 2000, eveneens bij Acco verscheen. Het werk is zeer verzorgd uitgegeven en kan ten zeerste worden aanbevolen aan eenieder met interesse in de Europese geschiedenis, in het bijzonder in Polen; Het land en volk kunnen in Vlaanderen nog steeds op veel sympathie en bewondering rekenen omwille van hun eeuwenlange strijd voor het bewaren van eigen identiteit en nationale integriteit.

TE WAPEN VOOR HITLER
GEWAPENDE COLLABORATIE IN FRANSTALIG BELGIE
FLORE PLISSIER –
VERTALING DOOR *JAN VERMEERSCH*

2008; 183 blz.; 14 x 21,5 cm.; geïllustreerd met tabellen en foto's; paperback
Meulenhof/Manteau; Mechelsesteenweg 203, b-2018F, Antwerpen
ISBN: 978 90 8542 142 9; NUR 688
Prijs: € 5.99 (bij de Slegte)
Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Het gaat hier om de handelsuitgave van een historische studie door Flore Plisnier over een onderwerp dat, behalve dan bij de recente polemiek rond de voorgeschiedenis van de ouders van Bart De Wever, nauwelijks nog de aandacht trekt. Deze studie kwam tot stand onder de auspiciën van het *Studie en Onderzoekscentrum Oorlog en Maatschappij* (SOMA/CEGES). De oud-strijdersbond '*Service Hotton'* was initiatiefnemer. De auteur werkt in het Algemeen Rijksarchief onder begeleiding van Fabrice Maerten, die een lezenswaardig *Woord Vooraf* schreef. Hij verbaast er zich over dat aan de verschillende aspecten van de gewapende collaboratie in Franstalig België tot dusver geen enkele wetenschappelijke synthese werd gewijd, in tegenstelling met in Vlaanderen. Deze publicatie zou deze lacune gedeeltelijk hebben opgevuld.
Deze leemte in geschiedschrijving zou, aldus het woord vooraf, te maken hebben met het feit dat men in het zuiden er niet in slaagt om een "*gesimplificeerd en simplificerend beeld van de bezetting los te laten*". Bedoeld hier is: "*het beeld van Vlaanderen dat gecollaboreerd heeft en Wallonië dat verzet heeft gepleegd"*. Deze mythe van een 'onberispelijk politiek verleden' in Wallonië en Brussel, t.o. v. het 'zwarte verleden' van Vlaanderen zou in stand moeten blijven en ter compensatie dienen voor de economische achterstand van Wallonië tegenover het dynamische Vlaanderen. Anderzijds is, volgens F. Maerten, een andere mythe blijven hangen in Vlaamse intellectuele en politieke kringen, namelijk het beeld dat collaborerende Vlamingen idealisten waren, die per ongeluk in het kamp van de verliezer terecht kwamen. Deze voorstelling van zaken heeft de Franstalige inwoners niet geholpen om het eigen oorlogsverleden sereen te analyseren. Intussen hebben de Vlamingen hun visie geleidelijk bijgesteld, onder meer door de televisiereeks '*Nieuwe Orde'* van Maurice De Wilde. De discussies, die de Vlaamse historici hebben aangezwengeld, zouden vervolgd moeten worden in Wallonië en Brussel. Maar helaas, daar merkt men niets van en door het in stand houden van deze mythe, raken de collaborateurs in Franstalig België in de vergetelheid, aldus F. Maerten.
In het begin van de bezetting, toen het hen nog voor de wind ging, waren de collaborateurs met enkele duizenden

(militanten en sympathisanten). Twee ideologische stromingen vroegen hier de aandacht. Enerzijds de lieden die – vooral in de katholieke en antidemocratisch gezinde bourgeoisie – het algemeen stemrecht verwierpen en bekoord waren geraakt door de autoritaire regimes in Europa, ja zelfs door Léon Degrelle en nog extremer organisaties, zoals '*Les amis du Grand Reich Allemand'* (AGRA). Anderen waren dermate anticommunistisch geïnspireerd, dat zij aan het oostfront gingen vechten aan de zijde van de Duitse troepen. Velen zagen rijkelijk laat hun vergissing in. Aan het einde van het eerste jaar van de bezetting telden de *Formations de combat* (FC) ongeveer vierduizend leden, voor wat de gewapende collaboratie betreft. Zij waren vooral afkomstig uit het arbeidsmilieu in de industriebekkens van het Zuiden, vooral Henegouwen. Geleidelijk aan ging het om mannen die in de marge van de samenleving waren verzeild geraakt of problemen met het gerecht hadden gehad. Het ging er om de armoede te ontvluchten, een betaalde baan te vinden of te houden, profijt te zoeken of te pogen om van verplichte tewerkstelling in Duitsland te ontkomen. Later werden zij door de bevolking uitgespuwd, zoals deze studie aantoont. Zij hebben het imago van de collaboratie in Franstalig België sterk bepaald, wat één van de verklaringen kan zijn waarom de collaboratie nog steeds in de taboesfeer zit. Het zelfde geldt, ondanks de schijn van het tegendeel, voor het sociale profiel van de verzetslieden. Het ging om een kleine minderheid van de bevolking, voor wie na de oorlog geen enkele maatschappelijke groep het opnam. Anderzijds publiceerde de '*Mouvement Populaire Wallon'*, waarin socialisten en liberalen samenwerkten, tijdens de oorlog clandestiene bladen. Vooral de zogeheten '*Belgisch–Vlaamse staat*' werd hierin aan de kaak gesteld, maar tot het bestrijden van de bezetter kwam het niet, zodat de bezetter hen rustig kon laten begaan!

De eerste periode ('*In de voetsporen van de overwinnaars*') loopt van het begin van de bezetting (10 mei 1940) tot de Duitse inval in de Sovjet-Unie (22 juni 1941). De ministers waren uitgeweken naar Frankrijk en later Engeland. De *Militärverwaltung* moest er voor zorgen dat de Belgische economie ten dienste stond van de Duitse oorlogsinspanning. Daarnaast bleven de Belgische secretarissen-generaal van de ministeries gewoonweg in functie. Zij stemden er mee in het dagelijks beheer van het land te regelen en engageerden zich om de Duitse verordeningen als Belgische wetten uit te voeren, conform het internationaal bezettingsrecht, als '*politiek van het minste kwaad'*. Zo konden de belangen van het land en bevolking het best worden verdedigd. Na een gedwongen pacificatie en een korte periode van lethargie ontstond er een heropleving van 'Nieuwe Orde'-organisaties. Deze konden van de bezetting profiteren om zich te doen gelden, vooral doordat de bevolking aanvankelijk geloofde in een definitieve Duitse overwinning en zich aanpaste. Echter, het Britse verzet tegen de Duitse bombardementen en de honger en koude tijdens de eerste oorlogswinter veroorzaakten een afstand tussen de aanhangers van de 'Nieuwe Orde' en de meerderheid van de bevolking. Er kwam beweging in de geesten en een begin van verzet. Léon Degrelle, ook al had hij de steun van de Duitsers lang nog niet verworven, koos reeds vroeg voor onvoorwaardelijke collaboratie.

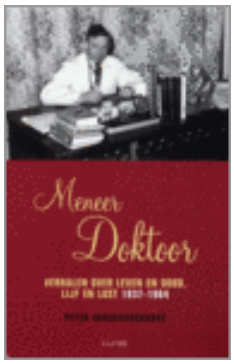
De tweede periode ('*Bloedhonden op het thuisfront en strijders op het oostfront'*) loopt van 22 juni 1941 tot het keerpunt in de zomer 1943. Als gevolg van de Duitse invasie in de Sovjet-Unie kon de Communistische partij van België niet langer stil blijven. Integendeel, zij kon een voortrekkersrol gaan spelen. Het Duitse leger ondervond zijn eerste tegenslagen en het aantal sabotagedaden en aanslagen tegen de volgelingen van de 'Nieuwe Orde' namen toe. Van hun kant streefden de collaborateurs naar een gecentraliseerde autoritaire staat om aldus te infiltreren in het raderwerk van de macht. Hierdoor zouden zij de leiding nemen in het 'latere Europa onder Duitse voogdij'. In de gemeenteraden van Charleroi, Luik en La Louvière bekwam Rex zelfs de meerderheid! Rex besloot om met het '*Légion Wallonne*' te gaan vechten aan het oostfront aan de zijde van de Duitsers. Hierdoor namen de spanningen in de samenleving toe. De invoering van verplichte tewerkstelling in Duitsland - om de aldaar open gevallen plaatsen aan te vullen – betekende de nodige druppel. Dit leidde tot onderduiken, razzia's, gijzelingen, afpersingen, executies en deportaties met als gevolg nieuwe represailles. Ook binnen de collaboratie wedijverden de verschillende groeperingen met elkaar, en na de toespraak van Degrelle over het "Germaanse karakter van het Waalse volk" hielden velen het voor bekeken.

De derde periode ('*Op alle fronten in het nauw gedreven')* spitst zich vooral toe op het laatste jaar van de bezetting (herfst 1943 tot september 1944). Zowel op het binnenlandse als op het buitenlandse front kampte de bezetter met toenemende tegenspoed. De maatschappelijke spanningen tussen de paramilitaire eenheden en politieorganisaties enerzijds en het groeiende verzet anderzijds mondden uit in een echte burgeroorlog. De aanhangers van de 'Nieuwe Orde' waren er in geslaagd zich verder in het staatsapparaat te nestelen. Zij deden dit door oprichting van structuren die tegen de Belgische staat ingingen, o.a. door middel van brigades om inlichtingen te verzamelen en politieke tegenstanders in de gaten te houden. De gewapende collaborateurs vormden nog slechts een kleine minderheid en geraakten steeds meer geïsoleerd van de rest van de bevolking. De volgende stap was de contraterreur: zij namen het recht in eigen hand en inzake gebruik van legitiem geweld maakten zij korte metten met het alleenrecht van de overheid. Op de aanslagen reageerden ze met nog meer geweld. Dit gebeurde hoofdzakelijk in het Franstalige landsgedeelte. Dit verklaart waarom tijdens de repressie na de oorlog, de krijgsraden in Wallonië meer en zwaardere straffen uitspraken dan in Vlaanderen. De auteur verdiept zich ook in de cultuurverschillen tussen Wallonië en Vlaanderen, waar deze extreem linkse politieke cultuur en identieke patriottische gevoelens eerder ontbraken als gevolg van WO I.

Alles bij elkaar een deerniswekkend verhaal over fanatisme, misleiding en verdwazing. Met de ogen van 2010 blijft men zich hierover verbazen. Vóór WO II kende de 'Nieuwe Orde' in Vlaanderen uiteraard ook haar aanhangers en haar fanatisme, maar daar was, in tegenstelling met Wallonië, een frustrerend verleden en een aanzwellend verlangen naar onafhankelijkheid. En de verleiding door 'Germaanse wortels' lag in Wallonië toch niet voor de hand!

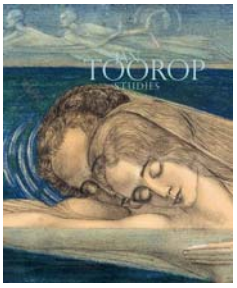
Een taai, wetenschappelijk gedocumenteerd boek met veel tabellen, foto's en casuistiek, dit laatste meer dan nodig. Het blijft jammer dat deze Nederlandstalige uitgave, die toch vooral voor Vlaamse lezers zal zijn bedoeld, na twee jaar reeds bij de Slegte is terecht gekomen!!!

MENEER DOKTOOR
"Verhalen over leven en dood, lijf en lust 1937-1964
Peter Vandekerckhove
2006; 264 blz.; 15,4 x 23,9; geïllustreerd; paperback
Globe/ Roularta BooksNV Meiboomstraat 33; 8800 Roeselare
ISBN: 9780 90 5466 927 2
Prijs: 21,90 €
Bespreker: Chris Geens

Al te lang reeds zwerft dit boek, of voor wat het moet doorgaan, rond in mijn bureau, van tafel op kast, boekenplank en weer op werkblad. 'Meneeer (sic) doktoor' staat er op de binnenbladzijde. Is dit als grap bedoeld, of eerder tekenend voor de kwaliteit van dit zeer 'goedkoop' en ondermaats verhaal (het boek valt trouwens al letterlijk uit elkaar). Vrouwelijke dokters: "*We hadden in ons jaar zes studentinnen. Twee knappe en vier lelijke. De knappe waren vlug in kennis. Een van de lelijke is met een dokter in Kongo getrouwd.*" Deze inleiding op één van de onderdelen is een perfecte illustratie van stijl, kwaliteit, taal en inhoud van dit drukwerk. Hier is geen enkel respect te bespeuren voor de mens, de vrouw, de allochtoon, de patiënt, de arts of wie of wat dan ook. PVDK heeft hier een waardeloos prulwerk geleverd, dat eigenlijk het bespreken niet waard is, tot spijt van alle collegae, die hieraan hebben meegewerkt.
De verhalen gaan tot 1964, het jaar waarin ikzelf besliste om de studie geneeskunde aan te vatten en waarop in Vlaanderen (KU Leuven) de eerste leerstoel huisartsgeneeskunde werd ingesteld, de derde in Europa na Groot-Brittannië en Nederland. De algemene geneesheer werd nu familie-arts/huisarts en de wetenschappelijke onderbouw van het vakgebied kreeg erkenning.
Met plaatsvervangende schaamte ben ik door deze populistische verhalen gegaan. Veel van deze 'doktoors' heb ik persoonlijk gekend, enkele zelfs zeer goed. Een aantal onder hen zijn trouwens nog in leven en beschikken nog over een bijzonder goed onderscheidingsvermogen en een goed functionerend geheugen. Heel recent nog had ik een ontmoeting met enkelen van hen die duidelijk stelden in het ootje te zijn genomen. Anderen noemden dit samenraapsel juist 'het omgekeerde' van wat de zich ontwikkelende huisartsgeneeskunde aan de gemeenschap te bieden en vertellen had. Wel, dit is weer journalistiek van een bedenkelijk goedkoop niveau.
Als 'oudere' huisarts heb ik dit boek van enkele familieleden in meervoud ontvangen en ook de patiënten vroegen of ik 'dat' gelezen had. Het TV programma daarrond was de druppel die de emmer deed overlopen. De 'domheid' van patiënt, arts, familie en vooral journalisten/auteurs werd weer eens ten toon gespreid. Deze verhalen zijn niet goed voor de gezondheidszorg in Vlaanderen en missen respect voor zorgverleners en hulpbehoevenden. De paternalistische geneeskunde viert weer hoogtij. Gelukkig maar, dat dit boek bij mij bleef ronddwalen en dat de recensie wat achter bleef. Maar ook een negatieve evaluatie leidt soms tot kopen. Niet doen dus! Jammer voor Vlaanderen, maar zo'n kolderrubriek kunnen wij missen als de pest. Een nieuw gezondheidsmodel voor Vlaanderen heeft dergelijke schrijfsels niet nodig.

JAN TOOROP STUDIES
ESSAYS OVER ZIJN WERK EN CORRESPONDENTIE IN DE COLLECTIE VAN MUSEUM HET VALKHOF
PAUL BEGHEYN SJ en RUUD PRIEM
met bijdragen van Gerdien Wuestman, Anna Kielstra, Marja Begheyn-Huisman
2009, 128 blz. met illustraties
Waanders, Zwolle in samenwerking met Museum Het Valkhof, Nijmegen.
ISBN 978 90 400 8448 5
Prijs:€ 27,95
Bespreker: Els Baert – Van den Eynde

Deze monografische studie verscheen naar aanleiding van enkele expertisedagen en de tentoonstelling "*Een echte Toorop?"* in Museum Het Valkhof te Nijmegen van 28 februari tot 8 juli 2009. De vraagstelling in het tentoonstellingsthema wordt duidelijk na lezing van belangrijke aspecten in het leven van de kunstenaar – tekenaar - schilder: *Jan Toorop in Nijmegen, Jan Toorop en de reproductie*, de V*riendschap van Jan Toorop met Agatha en Huub Donckers-de Vries, Jan Toorop en de jezuïeten, Jan Toorop en de dominicanen.*
Jan Toorop (1858-1928) bracht tien jaar van zijn kunstenaarsloopbaan door in Nijmegen, waar hij hoog geëerd werd. Maar ook buiten Nijmegen werd hij beschouwd als de belangrijkste Nederlandse kunstenaar van zijn generatie en genoot hij ruime erkenning tijdens zijn leven. Nadien leek hij wat vergeten. De auteurs hopen dat hoger vermelde tentoonstelling met haar ruim aangevulde verzameling de latente waardering voor Toorop nog zal activeren. Hoewel deze studies beperkte biografische gegevens vermelden, toch geven ze de lezer een dieper inzicht in leven, kunst en doelstellingen van Jan Toorop. Briefwisseling met vrienden onthult zijn sociaal engagement en diep religieuze persoonlijkheid, steeds op zoek naar nieuwe uitdrukkingsvormen van schoonheid. Vele vrienden, o.m. bekende Nederlandse jezuïeten, waren daarbij zijn grote steun en toeverlaat. Deze studies overstijgen dan ook het engere kader van de tentoonstelling.
Toorop, vurig bewonderaar van Rembrandt en Van Gogh, maakte gedurende zijn lange loopbaan relatief weinig schilderijen. Zij vertonen een merkwaardige evolutie in stijl. Bijzonder fraai gereproduceerd is zijn "Rustende boer met spade". Jammer dat hij niet méér schoonheidsmomenten in olieverf heeft gevat. Eenzelfde evolutie is waar te nemen in droge naaldprenten, houtsneden, etsen, aquarellen en lithografieën, die samen het grootste deel van zijn oeuvre vormen en rijkelijk overgenomen werden in dit werk. De specifieke problemen die Toorop had i.v.m. auteursrecht komen ruim ter sprake. Voor wie de tentoonstelling niet bezocht blijven deze 'Studies' een leerzame kennismaking met een opmerkelijke grafische kunstenaar en schilder die destijds ook in Vlaanderen aan bod kwam, al wordt dat hier niet vermeld. De oude artistieke uitgave "Het Kerstgebeuren" (prenten, liederen, gedichten) herinnert daaraan. De heropleving van Toorops prentenkunst biedt alleszins mogelijkheid tot vergelijking met kunstenaars van diezelfde periode in Vlaanderen.

DE KLAUW VAN EEN PAPIEREN LEEUW
Een politieke geschiedenis van de krant De Standaard, (1947-1976)
Karel Van Nieuwenhuyse
2010; 392 blz.; geïllustreerd; paperback
Uitgeverij:ACCO, Brusselsestraat 153; 3000 Leuven
ISBN 97890 334 5648 0
Prijs: 32,0 €
Bespreker: Albert Baert

Op 5 oktober 1944, een goede maand na de bevrijding van Brussel, werd op initiatief van de West–Vlaamse industriëlen Léon Bekaert en Tony Herbert *De Standaard* onder zijn vertrouwde titel heruitgegeven. Nadat de NV De Gids op 10 november 1944 was opgericht werd de titel gewijzigd in *De Nieuwe Standaard.* De Gids kwam niet over als echt strijdend Vlaams en stond eerder de ontwikkeling voor van een sterk Belgisch bewustzijn, gestoeld op een meer positieve houding van de Vlaamse Beweging ten opzichte van de Belgische staatsstructuur. Een verbeten juridische strijd over de titelvoering tussen enerzijds de NV De Gids en anderzijds de NV De Standaard duurde twee en een half jaar. Deze werd aangevoerd door de weduwe van Gustaaf Sap, de sterke man van de vooroorlogse *Standaard,* en door Albert De Smaele, diens schoonzoon. De uitspraak van een kortgeding op 31 Maart 1947 was in het voordeel van de NV De Standaard. Vanaf 12 April 1947 verscheen *De Nieuwe Standaard* als *De Nieuwe Gids* en op 1 mei 1947 verscheen *De Standaard* opnieuw in zijn oude vorm met het vertrouwde AVV-VVK-monogram rechts van de titel.

De auteur gaat in dit boek op zoek naar de invloed op de Belgische politieke besluitvorming door de Vlaamsgezinde en katholieke *De Standaard*. Daar waar de krant in de eerste jaren na de wedergeboorte in 1947 enkel via de berichtgeving trachtte te wegen op het beleid, ontpopte ze zich in de loop van de zestiger en zeventiger jaren tot een invloedrijke politieke actor, die zijn stempel wilde drukken op dit beleid, ook vanuit de Belgische politieke wandelgangen. *De Standaard* ontwikkelde zich snel tot een moderne krant en groeide naar het einde van de zestiger jaren uit tot een invloedrijke kwaliteitskrant, kwalitatief een eind uitstekend boven de andere Vlaamse dagbladen. De uitbouw van de Standaardgroep tot een groot industrieel concern, onder leiding van Albert De Smaele lokte bovendien heel wat bewonderende reacties uit. De redactie van de krant onderhield zeer nauwe contacten met de leidende Vlaamse politici, o.m. tijdens politieke lunches in de raadszaal van de Standaardgebouwen, waarbij de CVP-kopstukken een bevoorrechte plaats innamen. In de jaren 1960 woedde de Vlaamse ontvoogdingsstrijd in alle hevigheid: vernederlandsing van de diplomatie, vastlegging van de taalgrens, naleving van de taalwetten in onderwijs en gerecht, vervlaamsing van de legertop, uitbouw van de haven van Zeebrugge, enz.. Steeds stond *De Standaard* in de voorste gelederen en onafgebroken werd in de berichtgeving de Vlaamse problematiek naar voren geschoven. Aldus speelde deze krant ongetwijfeld een belangrijke en soms beslissende rol in het behalen van Vlaamse successen, zoals vastlegging van de taalgrens (1962), splitsing van de Leuvense Universiteit en vertrek van de UCL uit Leuven (1968), alsook het verwerven van autonomie inzake cultuur en onderwijs (1971). De ophefmakende historische '*discours du flamingantisme*' door Albert De Smaele op 12 April 1972 in een RTB uitzending klinkt nu nog als een indrukwekkende Vlaamse geloofsbelijdenis en is nog steeds verrassend actueel en lezenswaard. De invloed van *De Standaard* op het politieke vlak, meer in het bijzonder op vorming en samenstelling van regering en regeringsprogramma in de periode 1960 tot 1980 was aanzienlijk. Het was trouwens niet altijd *De Standaard* die het initiatief nam voor deze vertrouwelijke contacten met politici. Het moderne 'onderzoeksjournalisme' van de Standaardredactie leidde tot ontslag van ministers, o.m. in de RTT en IBRAMCO affaires, en zelfs tot de val van de regering Leburton.

Het vervolg van het verhaal is voor de Vlamingen veel minder opwekkend. Totaal onverwachts kwamen de NV Periodica en de NV Standaard in onoverbrugbare financiële moeilijkheden. Dit leidde tot een faillissement (Juni 1976) en overname van de krant door de VUM, onder de leiding van de bekende industrieel André Leysen. Tijdens het eerste VUM-decennium kwam geen fundamentele verandering in de politieke lijn. Het redactioneel beleid bleef gestoeld op de traditionele basisprincipes van *De Standaard,* zoals opnieuw verwoord in de beginselverklaring van 1976. Na het vertrek van Manu Ruys in 1989, decennia lang hét gezicht van de krant, valt er een toenemende vervaging te onderkennen van de ideologische lijn en het christelijke karakter. De steun aan de standpunten van de Vlaamse beweging en aan de Vlaamse verzuchtingen komen meer en meer in het gedrang, wat o.a. blijkt uit het verdwijnen in 1999 van het AVV-VVK monogram. Dient men hierin de hand te zien van Thomas Leysen, de huidige VUM en VBO voorzitter, wiens Belgisch unitaristische politieke opvattingen en wiens onbegrip voor het streven naar Vlaamse ontvoogding wel bekend zijn? Het aspect van kwaliteitskrant staat de laatste jaren jammer genoeg meer en meer onder druk door 'tabloidisering'en infotainment, emotionalisering en principeloos sneerjournalisme.
Is het een toeval dat de Vlaamse Beweging, sinds het 'verstillen' van deze voornaamste spreekbuis en het 'krachtsverlies' van de '*klauw van de Vlaamse papieren leeuw'* nauwelijks vooruitgang heeft weten te boeken? Is het een toeval dat de laatste drie staatshervormingen nefaste compromissen zijn geworden, die door de Vlamingen veel te duur werden betaald met grondwettelijke grendels, eindeloze mogelijkheden tot inroepen van belangenconflicten, uitbouw van Brussel als volwaardig derde gewest en het effectief afstaan van onze democratische meerderheidsrechten?

Dit is een ongemeen boeiend boek dat steunt op zorgvuldige en objectieve bronnenstudie, in een vlotte stijl geschreven. Het staat vol met interessante en minder bekende feiten en gebeurtenissen uit de sensationele opgang, bloeiperiode en tragische neergang van een krant, die ongetwijfeld een onuitwisbare stempel heeft gedrukt op de recente politieke geschiedenis van Vlaanderen. Het werk is netjes geïllustreerd met talrijke historisch waardevolle foto's en documenten en mooi verzorgd uitgegeven door Acco. Zonder meer sterk aanbevolen lectuur!

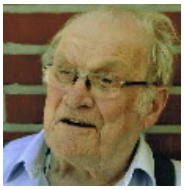
PATIENTGESTUURDE ZORG EEN NOOIT EINDIGEND VERHAAL
Erik Schollen en Jo De Clercq
2009; 264 blz.;15,4 x 23,9 cm; paperback
Uitgeverij:Lannoo/campus
ISBN: 978 90 2096 125 5
Prijs: 29,50 €
Bespreker: Chris Geens

Beide auteurs zijn sinds jaren actief als kinesitherapeut in de zorgsector en zij hebben ook een visie over werken binnen multidisciplinaire zorgcentra. Verder geven zij veel aandacht aan opleiding en vorming voor alle partners, die bij de zorg betrokken zijn. Zoals de titel zegt staat de patiënt centraal en moeten alle zorgactiviteiten daar hun ankerpunt vinden. 'Kwaliteit van zorg' is bij de auteurs nooit ver uit de buurt en onlosmakelijk verbonden met de aansturing van de gehele aanpak door de patiënt zelf. In hun visie is 'transdisciplinair' erg belangrijk om tot een geüniformiseerde aanpak te komen, hetgeen de basis vormt voor steeds nodige evaluatie en bijsturing.
Bij hun streven naar algemeen menselijk welzijn hanteren de auteurs de holistische visie, waarbij gestreefd wordt naar een zo groot mogelijke harmonie tussen lichamelijk, psychisch, sociaal, cultureel en spiritueel of geestelijk welzijn. Wanneer algemeen welzijn van de zorgvrager centraal staat streeft men doorlopend naar de beste afstemming tussen de interne belevingswereld van de zorgvrager en de bepalende omgevingsfactoren
In Deel I komt deze 'holistische zijnswijze' uitgebreid aan bod. Hierbij is de focus gericht op een onderhouden transdisciplinaire samenwerking en zorgverlening. Objectivering van zorgbehoeften en zorgplanning brengen zorgvragers en zorgverstrekkers, en ook de instelling als organisator van de zorg op één lijn. In *patiëntgestuurde zorg* gaat veel aandacht naar comfortzorg, algemeen welzijn en kwaliteit van de zorg. Het is een verhelderend verhaal over bijzondere aandacht voor respectvol bezig zijn waarbij de ethische aspecten steeds meegenomen worden.
In Deel II worden een aantal werkgebieden zeer concreet uitgetekend waarbij streven naar uniformiteit de rode draad is. Dit betreft dan zowel fixatie, als wondzorg, transferts en andere goed uitgewerkte wijzen van aanpak.
Het gaat hier om een bijzonder nuttig werk voor wie als werker binnen gelijk welke tak van gezondheidszorg wenst te kijken naar eigen kwaliteit en aanpak en daarbij bereid is om er transdisciplinair werk van te maken. Dit boek is bijzonder goed onderbouwd en gedocumenteerd en geeft een frisse kijk op de zorgverlener met zin voor reflectie.

PERSONALIA

IN MEMORIAM DOKTER PAUL VANDERBEKE

Het VGV neemt afscheid van zijn trouw lid Paul Pieter Jozef Vanderbeke.
Hij was geboren te Maldegem op 25 november 1923, en overleed te Aalst op 27 september 2010.
Wij kenden hem als een onverschrokken flamingant en trouwe strijder voor het VGV en Vlaanderen in het bijzonder.
Het VGV biedt aan de familie zijn oprechte deelneming aan.

Dr. Raymond Lenaerts

IN MEMORIAM PROFESSOR DOKTER HUGO KESTELOOT

Op 5 oktober 2010 overleed Prof. Dr. Hugo Kesteloot.
Hij was geboren te Oostende op 18 december 1927.
Wij kennen de overledene door zijn gedrevenheid en hoogwetenschappelijke bijdragen op onze jaarvergaderingen. Hij speelde een belangrijke rol in de kennis over de invloed van de voeding op de cardiovasculaire gezondheid.
Het VGV biedt aan de familie zijn oprechte deelneming aan.

Dr. Raymond Lenaerts

IN MEMORIAM PROFESSOR DOKTER KAREL SEGHERS

Prof. Dr. Karel Seghers overleed op 15 oktober 2010 te Buggenhout waar hij geboren was op 1 juni 1922.
Als jarenlang trouw en verdienstelijk lid van het VGV-bestuur speelde hij een voorname rol in de uitbouw van een vernieuwde gezondheidszorg in Vlaanderen.
Het VGV biedt aan de familie zijn oprechte deelneming aan.

Dr. Raymond Lenaerts

Inhoudelijk wonen de PS en de N-VA op verschillende planeten. Dat bleek opnieuw bij de discussie over de financieringswet. Kern van het probleem is dat de Franstaligen het huidig dotatiestelsel voor de financiering van de gewesten en de gemeenschappen grotendeels willen behouden … De N-VA wil dat de regio's hun eigen potje koken door ze zelf (een groot stuk van) hun belastingen te laten innen.

Han RENARD – KNACK – 06/10/10

BRIEFWISSELING

Van: Marc Bosquet [bosquet@telenet.be]
Verzonden: dinsdag 10 augustus 2010 19:34
Aan: Eric Ponette
Onderwerp: Audit hanche

Geachte professor

Systematisch gebruiken het RIZIV maar ook nu de CM eentalig Franstalige briefwisseling met de bicommunautaire ziekenhuizen (directie maar ook de medische raad).
Ik heb al regelmatig (zelfs aangetekend) hiertegen geprotesteerd.
Dat de CM nu ook daarmee begint is voor mij de maat vol.
Ik heb ook een kopij gestuurd naar Jan Van Meirhaeghe.
Ik vraag mij af of ook het VGV niet het RIZIV maar ook de mutualiteiten er moet op wijzen dat taalwetten ook voor hen gelden.
Nu voor mij is dit het zoveelste bewijs dat België op sterven na dood is.
Elke dag, maar echt elke dag, hoor ik Vlamingen klagen over de manier waarop ze behandeld worden in de Brusselse ziekenhuizen.
Ik heb absoluut geen bezwaar tegen een audit in samenwerking met de wetenschappelijke verenigingen.
Wel integendeel; ik heb dit idee altijd gesteund.
Dus daar gaat het niet over.

Hartelijke groeten

Mark Bosquet

Van: Winderickx, Peter [peter.winderickx@bms.com]
Verzonden: donderdag 14 oktober 2010
Aan: IKEA Anderlecht
Cc: VGV
Onderwerp: Stiefmoederlijk behandeling Nederlandse taal en klanten in IKEA Anderlecht

Geachte,

Bij mijn laatste bezoek aan IKEA in Anderlecht is het mij opgevallen hoe stiefmoederlijk men de Nederlandse taal en de Nederlandstalige klanten hier behandelt. De productopschriften zijn ofwel eentalig Frans ofwel is er een Nederlandse vertaling in kleine lettertjes of in een nauwelijks leesbare lichtgrijze kleur. Dit niettegenstaande IKEA Anderlecht in een officieel tweetalig gewest ligt en dat jullie hier heel wat Nederlandstalig cliënteel aanspreken van Brussel en omliggend Vlaams Brabant.
Een dergelijke politiek en communautair gekleurde houding van Ikea verbaast mij, zeker in politiek woelige tijden en land.
Ik zou jullie vriendelijk willen verzoeken een meer taalneutrale positie te willen aannemen in Brussel, en een meer respectvolle houding naar Nederlandstalige klanten.
Voor Ikea zou het geen goede zaak zijn als dergelijke attitude breed wordt uitgesmeerd in de media.

Met vriendelijke groeten

Peter Winderickx

Di Rupo vergat dat wie een erfenis opeist, ook de schulden moet aanvaarden. Wie de merknaam België wil, moet de staatsschuld erbij nemen. Het is onbegrijpelijk dat kandidaat-premier Elio Di Rupo plots het Franstalige 'plan B' verdedigt: Wallonië en Brussel die het samen wel alleen aankunnen, terwijl hij tot nu elke 'verarming' afwees …

Guy TEGENBOS – DE STANDAARD – 11/10/10

Dat de N-VA ermee dreigt om de splitsing van BHV weer op de agenda van de Kamer te zetten en ze desnoods eenzijdig goed te keuren, noemt Di Rupo een 'daad van agressie'. Maar wat dan gezegd van Di Rupo's eigen dreigement? Als Vlaanderen afhaakt, zegt hij, dan zal België voortaan bestaan uit Wallonië, Brussel en de zes Vlaamse faciliteitengemeenten. Dat klinkt pas echt als een daad van agressie. En dat heeft een naam: imperialisme.

Jan SEGERS – HET LAATSTE NIEUWS – 12/10/10

Brussel - en al degenen die het Belgische sociaal-economische beleid voeren – zouden best ook eens Peter Diamond, Dale Mortensen en Christopher Pissarides uitnodigen. De drie Nobelprijswinnaars economie. Die leerden dat niet uitkeringen, maar een actief arbeidsmarktbeleid, vorming, opleiding en flexibilisering van de arbeidskrachten welvaart scheppen en armoede verminderen. Het grootste deel van de wereld weet dat al. Brussel en België nog niet.

Guy TEGENBOS – DE STANDAARD – 12/10/10

De Vlaamse regering heeft het voor de zomer bijna *en stoemelings* mogelijk gemaakt dat masteropleidingen in Vlaanderen in het Engels kunnen. En dat met Vlaams-nationalisten in die Vlaamse regering.

Bruno DE WEVER, professor geschiedenis UGent, – DE STANDAARD – 15/10/10

De ongecontroleerde toestroom van mensen die makkelijk een beroep kunnen doen op uitkeringen in cash is dodelijk voor de slaagkansen van de sociaaldemocratie. Hoe kun je je achterban om solidariteit vragen als een Oost-Europeaan hier zomaar een uitkering krijgt van het OCMW? … Bovendien hypothekeert zo'n instroom elke integratie, door al te ruime volgmigratie en huwelijkshereniging.

Frank VANDENBROUCKE – DE STANDAARD – 16/10/10

DWARSKIJKER

RELIGIE

Over religie schrijven is en blijft een delicate kwestie, ook in een toenemende globaliserende wereld. En wat kan een arts vertellen over religie? Of moet een arts juist iets zeggen over deze materie. Wij doen een poging.
Als artsen benaderen wij de mens op een holistische wijze waarbij het geheel groter is dan de som der delen.
De eerste ingangspoort die de geneeskunde hanteert is de somatiek. Sinds Vesalius is ons een en ander bekend over het menselijk lichaam en de meeste disciplines benaderen de mens via een of ander lichaamsdeel of functionerend geheel. De meeste vakgebieden worden trouwens naar een orgaan genoemd.
Maar naast de orgaanspecialisten kennen wij ook psychiaters en die houden zich naast de neurologen, met focus op hersenen en zenuwstelsel, bezig met een tweede element, de psychè. Dit is natuurlijk een wonderlijk deel van de mens, dat zeker bestaat, maar ongrijpbaar is . Waar de zetel van de geest zich bevindt is tot op heden nog onbekend gebleven.
Binnen de holistische visie gaat ook veel aandacht naar de sociale context die erg bepalend is voor het welzijn of goed voelen van de mens. Is men rijk of arm, heeft men een diploma, werd men geboren in een paleis of in een hut, al deze elementen spelen erg mee in de koers die ons lichaam en geest samen varen.
En dan is er nog onze culturele achtergrond, een element dat in de globalisering een steeds grotere rol speelt. U zal maar uit Afrika komen, boven of onder de Sahara, en als vuilnisruimer ergens in Scandinavië aan een job komen. Of u bent weggevlucht om welke reden dan ook, uit een of andere minder welstellende staat en u wil in de hoofdstad van Europa aan de bak, dan begrijpt u best wat culturele achtergrond voor uw welzijn en gezondheid betekenen.
En dan hebben wij daar het delicate punt van de religieuze of zingevingsaspecten die ons levenscurriculum mee bepalen.
Voor gelovige mensen, ook artsen, behoort religie tot het diepste wat in een mens bestaat, de kern van het mens zijn, dat wat de meerwaarde aan het leven geeft. Ongelovigen kijken daar iets of wat meewarig naartoe en begrijpen niet hoe verstandige wezens, zeker diegene die gestudeerd hebben, zich met zo'n kinderachtigheden kunnen bezig houden.
De strikte scheiding van kerk en staat is vooral voor ongelovigen een cruciaal punt. Het valt hierbij op dat een doorlopende strijd gevoerd wordt om alle religieuze symbolen uit de wereld te bannen. De kruistekens verdwenen uit alle openbare gebouwen, kerkhoven werden begraafplaatsen, al komt er van begraven ook niet veel meer in huis. Een " hof " op zich blijft misschien wel een leukere naam; denk maar aan "Schoonselhof" waar men met de overledenen terecht kan voor de eeuwige rust.
Religie heeft iets te maken met begin en einde, met rituelen daar rond die vaak ook tot enige standaardisatie en regelgeving leiden.
Ons Westers geloof ontstond rond de Middellandse Zee en begeleidt de mensen bij een aantal overgangsfases in het leven in gemeenschap. Centraal in deze religie staat het opperwezen of God of Allah of de AL - zijnde.
Voor gelovigen, want een mens kan of mag ook in iets geloven, heeft het leven een zin en daar heeft de allerhoogste een hand in. Maar ongelovigen of tegenstanders van het geloof en de laatste tijd ook meer en meer ex-gelovigen en ook gelovigen hebben heel wat vragen bij de regelgeving van bepaalde religies en ook bij het gedrag van een aantal leiders van deze religie en dit is niet onterecht.
Maar wanneer wij dicht bij de kern van het leven komen, bij het chronisch ziek zijn, het intens lijden of naderend levenseinde, merken wij dat onze patiënten vaak bezig zijn met de " religieuze aspecten " in hun denken en beleven.
En zolang dit zo is, lijkt het nuttig dat artsen ook kennis nemen van wat religiositeit is en wat dit voor een mens en zijn omgeving kan betekenen.
Echt contact maken met " het Opperwezen " is weinigen gegeven in hun leven, maar zij die hier in slaagden getuigen van een onwrikbare zekerheid over het bestaan ervan. De wetenschap kwam nog niet verder dan de registratie van een oplichting in bepaalde structuren van de hersenen van mensen die met deze materie intens bezig zijn.
Toch gaan wetenschap en religie hand in hand en staan zij borg voor nog een stevige en boeiende wandeling op het pad van het totale mens zijn.

De Franstaligen zeggen dat ze het signaal van de Vlaamse kiezer hebben begrepen. Ze hebben het niet begrepen, of nog erger, ze willen het niet begrijpen. Het enige wat ze willen, is een regering zonder de N-VA. … Wat de Franstaligen echt willen, is de financiële transfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel zolang mogelijk overeind houden.

Eric DONCKIER – HET BELANG VAN LIMBURG – 18/10/10

Van al de regerende staatslieden ter wereld heeft alleen de Amerikaanse president Barack Obama in zijn hulde aan de gelauwerde Chinese staatsgevangene Liu Xiaobo de afwezigheid van mensenrechten in China aangeklaagd. De zeer "diplomatieke" leiders van Europa, Barroso en Van Rompuy, zwegen erover.

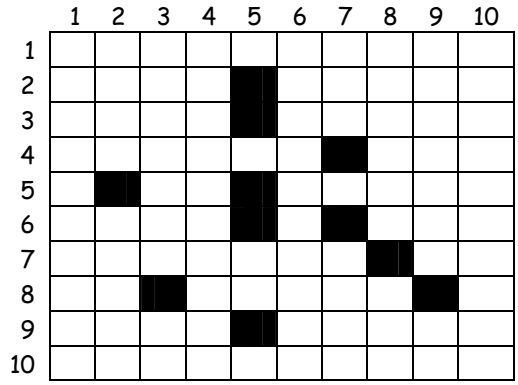
Mark GRAMMENS – JOURNAAL – 21/10/10

Eigenlijk is het een verhaal dat al drie jaar aan de gang is. Aan Vlaamse zijde wil men meer autonomie, terwijl de Franstaligen halsstarrig vasthouden aan het status-quo. …Het status-quo zoveel mogelijk behouden … leidt regelrecht tot het faillissement van België.

Wim VAN DE VELDEN – DE TIJD – 23/10/10

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door
Prof. Dr. Dirk Lahaye

HORIZONTAAL

1. De beroepsziekte van de vogelaars
2. Eenheid van Luidheid - Spaanse ex-wereldkampioen Wielrennen
3. kampeerverblijf - Brusselse vrouw op leeftijd
4. Voetbalclub Waregem voor de fusie - rivier in Oostenrijk
5. Daar - met betrekking tot de ogen
6. Stichter van de staat Pennsylvania - ogenblik
7. Bergpas in N.W. Italiaanse Alpen - pers. Vnw.
8. spil - activiteit van de co-assistant
9. zintuig - adieu
10. overgevoeligheid

VERTICAAL

1. alternatieve genezer
2. alcoholintoxicatie - litterair genre
3. politieke wartaal - Belgische politieke partij
4. vrouwelijke medische specialiste
5. buitenaards wezen
6. biologisch evenwicht
7. spaanse telefoonaanroep - voedingsbodem
8. kwelzuchtige - executive leadership group
9. levenloos - groente
10. slaperige

Oplossing vorig nummer:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	W	E	R	V	E	L	Z	U	I	L
2	E	■	E	E	G	A	■	N	O	I
3	R	I	N	G	E	R	■	O	N	T
4	K	N	I	E	L	A	P	■	■	H
5	M	I	N	T	■	■	E	■	R	O
6	I	T	E	A	■	E	I	W	I	T
7	E	I	■	R	A	I	■	E	M	R
8	R	A	D	I	O	L	O	G	I	E
9	E	L	B	E	■	A	G	E	N	S
10	N	E	U	R	O	T	O	N	I	E

Wie maakt ook een ontwerp met woorden (gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes? Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post: Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 – bus 14, 2100 Deurne-Antwerpen - info@vgv.be

HEKELLIED

La Belgique*
wijs: Ik zou wel eens willen weten (Jules De Corte)

- 1 -
Ik zou wel eens willen weten
waarom zijn de Walen zo goed?
Zij die op hun troon hooggezeten
liefst van alle walletjes eten
en bijten in d' hand van degene die hun buikje voedt…
waarom zij de Walen zo goed?

- 2 -
Ik zou wel eens willen horen
waarom is de Vlaming zo slecht?
En krijgt hij de wind van voren
en blaast België hoog van den toren
telkens als hij zich wat te veel aan zijn Vlaanderen hecht…
waarom is de Vlaming zo slecht?

- 3 -
Ik zou wel eens willen zingen
over Brussels' gewestlijk bestuur
die 'n cultuur genocide begingen
en Brusselse ketjes vervingen
door unilinguistische Fransdolle gelddictatuur…
Vlaand'ren betaalt alsnog de factuur.

- 4 -
Wie kan mij eens haarfijn uitleggen
welke meerwaarde *Belgique* ons biedt?
D' onverbeterlijke dievegge
waar de meerderheid niets heeft te zeggen
en voor heel de wereld steeds op elke Vlaming schiet…
neen, dit België moet ik niet.

V.V.

*Hekellied ingezonden door een VGV-lid

BE010205/12-2009

Bescherming op elke leeftijd

**Het enige Europese bedrijf
dat zich uitsluitend toelegt op vaccins**

sanofi pasteur MSD
vaccines for life

www.spmsd.com